

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe Ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**6.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ EBA VIDEO VE SORULARININ SOSYAL
BİLGİLER PROGRAMIYLA UYUMUNUN İNCELENMESİ**

Ayşe Nur DURSUN

ORCID: 0000-0001-9844-3958

Danışman

Doç. Dr. Tuğba Cevriye ÖZKARAL

ORCID: 0000-0003-4595-816X

Konya – 2022

ÖN SÖZ

Çağımız, teknolojinin de gelişmesiyle birlikte pek çok yenilik ve değişime kucak açmıştır. Doğal olarak bu yenilik ve değişimlerin pek çok alana olduğu gibi eğitim alanına da büyük yansımaları olmuştur. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı teknolojinin eğitimde etkin kullanılması adına FATİH (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesini hayata geçirmiştir. FATİH Projesinin alt bileşenlerinden olan EBA(Eğitim Bilişim Ağı) sitesi öğretmen ve öğrencilere e-içerik hizmeti sunmaktadır.

EBA sitesi içerisinde yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler ders içeriklerinin incelendiği bu çalışmanın gelecek yıllarda eğitim adına yapılacak iyileştirmelere ışık tutması hedeflenmektedir.

Çalışmamı yürüttüğüm bu süre zarfında ilk günden son güne kadar ihtiyaç duyduğum her an görüşlerini benimle paylaşarak bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren kıymetli hocam, tez danışmanım Doç. Dr. Tuğba Cevriye ÖZKARAL'a, yüksek lisans öğrenimim boyunca fikir ve tecrübelerinden istifade ettiğim beni her zaman cesaretlendiren ve desteğini hissettiren değerli eniştem Doç. Dr. Memiş KESDEK'e ve hayatımın her anında arkamda olan, maddi manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

AYŞE NUR DURSUN

Mayıs 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
KISALTMALAR.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	xi
ÖZET	xv
ABSTRACT	xvi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar	4
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Sosyal Bilgiler Nedir?	6
2.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı	9
2.3. FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi.....	13
2.4. EBA (Eğitim Bilişim Ağı).....	14
2.4. İlgili Çalışmalar	19
2.4.1 Yüksek lisans tezleri.....	19
2.4.2 Makaleler	22
3. YÖNTEM.....	24
3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	24
3.4. Verilerin Toplanması.....	25
3.5. Verilerin Analizi.....	25
3.6. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği.....	25
4. BULGULAR VE YORUM	27
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	27
4.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan 6. sınıf öğrenme alanları.....	27

4.1.2 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan 6. sınıf kazanımları	29
4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	32
4.2.1 EBA' da 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan öğrenme alanlarına ait konu anlatım videoları	33
4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	37
4.3.1 EBA' da yer alan 6.sınıf sosyal bilgiler dersi konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki kazanımlar ile uyumu	38
4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	54
4.4.1 EBA' da 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan öğrenme alanlarına ait sorular	54
4.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar	61
4.5.1 EBA' da yer alan soruların (alıştırma, tarama ve öğretmene özel) 6. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları ile uyumu	61
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	75
5.1. Sonuç ve Tartışma	75
5.2. Öneriler	79
KAYNAKLAR	81

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi EBA Video ve Sorularının Sosyal Bilgiler Programıyla Uyumunun İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **100** sayfalık kısmına ilişkin, 02/07/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **% 29** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

02/07/2022

Ayşe Nur DURSUN

Doç. Dr. Tuğba Cevriye ÖZKARAL

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

02/07/2022

Ayşe Nur DURSUN

KISALTMALAR

A.B.D	: Amerika Birleşik Devletleri
Çev.	: Çeviren
Çev. Ed.	: Çeviren Editör
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
Ed.	: Editör
FATİH	: Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NCSS	: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi
SBÖP	: Sosyal Bilgiler Öğretim Programı
ss.	: Sayfa Sayısı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TTKB	: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
TYÇ	: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
v.b.	: Ve benzeri
v.d.	: Ve diğerleri
YEĞİTEK	: Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
yy.	: Yüzyıl

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3. 1. Araştırmanın Kaynak ve Materyalleri

Tablo 4. 1. 6. Sınıf “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

Tablo 4. 2. 6. Sınıf “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

Tablo 4. 3. 6. Sınıf “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

Tablo 4. 4. 6. Sınıf “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

Tablo 4. 5. 6. Sınıf “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

Tablo 4. 6. 6. Sınıf “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

Tablo 4. 7. 6. Sınıf “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

Tablo 4. 8. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 6. Sınıf Öğrenme Alanları, Kazanım ve Süreleri

Tablo 4. 9. 6.Sınıf “Birey ve Toplum” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

Tablo 4. 10. 6. Sınıf “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

Tablo 4.11. 6.Sınıf “İnsanlar Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

Tablo 4. 12. 6.Sınıf “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

Tablo 4. 13. 6.Sınıf “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

Tablo 4. 14. 6. Sınıf “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

Tablo 4. 15. 6. Sınıf “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

Tablo 4. 16. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Birey ve Toplum’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

Tablo 4. 17. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Kültür ve Miras’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

Tablo 4. 18. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ İnsanlar, Yerler ve Çevreler’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

Tablo 4. 19. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘Bilim, Teknoloji ve Toplum’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

Tablo 4. 20. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

Tablo 4. 21. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Etkin Vatandaşlık’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

Tablo 4. 22. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘Küresel Bağlantılar’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

Tablo 4. 23. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Birey ve Toplum” öğrenme alanına ait sorular

Tablo 4. 24. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait sorular

Tablo 4.25. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait sorular

Tablo 4. 26. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Bili, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait sorular

Tablo 4. 27. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait sorular

Tablo 4. 28. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait sorular

Tablo 4. 29. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait sorular

Tablo 4. 30. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

Tablo 4. 31. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

Tablo 4. 32. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

Tablo 4. 33. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

Tablo 4. 34. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

Tablo 4. 35. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

Tablo 4. 36. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1. NCSS Yüksek Kaliteli Sosyal Bilgiler Eğitiminin Temel İlkeleri

Şekil 2. 2. TYÇ’ de Belirlenmiş Yetkinlikler

Şekil 2. 3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler

Şekil 2. 4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Beceriler

Şekil 2.5. FATİH Projesi 5 temel esası

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 2. 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. Sınıf “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımları

Fotoğraf 2. 2. Eğitim Bilişim Ağı Ana Sayfa Görseli

Fotoğraf 2. 3. EBA Sitesi Giriş Sayfası Görseli

Fotoğraf 2. 4. EBA Sitesi Dersler Bölümü Görseli

Fotoğraf 2. 5. EBA Sitesi 6.Sınıf “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait “Değişen Rollerim” Başlığı Altındaki İçerik Görselleri

Fotoğraf 4. 1. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 2. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 3. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 4. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 5. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 6. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 7. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 8. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 9. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 10. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4.11. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4.12. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4.13. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4.14 EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4.15. EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey Ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait “Ön Yargılarımı Kırıyorum” Başlığı Altında Yer Alan “ Alıştırmalar” Soru Örneği

Fotoğraf 4.16. EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanına Ait “Yeni Yurt Anadolu” Başlığı Altında Yer Alan “ Alıştırmalar” Soru Örneği

Fotoğraf 4.17. EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanına Ait “Ülkemin Zenginlikleri Haritada” Başlığı Altında Yer Alan “ Konu Testi” Soru Örneği

Fotoğraf 4.18. EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait “Hayalimdeki Gelecek” Başlığı Altında Yer Alan “ Alıştırmalar” Soru Örneği

Fotoğraf 4.19. EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanına Ait “Mesleğimi Seçiyorum” Başlığı Altında Yer Alan “ Konu Testi” Soru Örneği

Fotoğraf 4.20. EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanına Ait “Haklarımın Bilincindeyim” Başlığı Altında Yer Alan “ Alıştırmalar” Soru Örneği

Fotoğraf 4.21. EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanına Ait “Ticari İlişkilerimiz” Başlığı Altında Yer Alan “ Konu Testi” Soru Örneği

Fotoğraf 4.22. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Değişen Rollerim” Başlığı Altındaki “Alıştırmalar” Soru Örnekleri

Fotoğraf 4. 23. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Destan ve Yazıtlarda Türkler” Başlığı Altındaki “Alıştırmalar” Soru Örnekleri

Fotoğraf 4. 24. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Dünyanın Neresindeyim” Başlığı Altındaki “Tarama Testi” Soru Örneği

Fotoğraf 4. 25. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Sosyal Bilimler ve Toplum” Başlığı Altındaki “Tarama Testi” Soru Örneği

Fotoğraf 4. 26. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Bir Projem Var” Başlığı Altındaki “Öğretmene Özel Alıştırma” Soru Örneği

Fotoğraf 4. 27. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Üç Kuvvet” Başlığı Altındaki “Öğretmene Özel Tarama” Soru Örneği

Fotoğraf 4. 28. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Lider Türkiye” Başlığı Altındaki “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” Soru Örneği

Fotoğraf 4. 29. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Ön Yargılarımı Kırıyorum” Başlığı Altındaki “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” Soru Örneği

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ EBA VİDEO VE SORULARININ SOSYAL BİLGİLER PROGRAMIYLA UYUMUNUN İNCELENMESİ

Ayşe Nur DURSUN

Teknolojinin eğitimde etkin kullanımını sağlamak amacı ile FATİH Projesi 22.12.2010 tarihinde eğitim alanında bir yenilik olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı aracılığı ile başlatılmıştır. FATİH Projesi kapsamında öğrencilerin ve öğretmenlerin rahat bir şekilde ulaşabildikleri, elektronik içeriklerin ve ders materyallerinin sunulduğu EBA (Eğitim Bilişim Ağı) sitesi oluşturulmuştur. Ancak EBA içeriğinde yer alan öğretim materyalleri sadece MEB tarafından oluşturulan içerikler değildir. MEB'in oluşturduğu içeriklerin yanı sıra farklı eğitim firmaları, öğretmenler ve öğrenciler tarafından da yazılı ve görsel içerikler eklenebilmektedir. Bu sebeple eklenen içeriklerin kazanımlara uygun olup olmadığının ciddi bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Bu araştırmanın amacı; EBA sitesinde, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan konu anlatım videoları ve soru içeriklerinin (alıştırma, tarama ve öğretmene özel soru) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunu incelemek ve varsa eksikliklerin tespitini sağlamaktır. Bu sayede günümüzde yaşanan pandemi sebebiyle eğitimde oldukça önemli hale gelen EBA sitesindeki içeriklerin ortaya konulması, eksikliklerin tespit edildiği alanlarda daha fazla içeriğin eklenmesi ve geliştirilmesidir.

Çalışmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın kaynak ve materyallerini; Eğitim Bilişim Ağı sitesinde yer alan 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi içeriğine ilişkin konu anlatım videoları ile sorular (alıştırma, tarama ve öğretmene özel soru) ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (SBÖP) oluşturmaktadır. Veriler "doküman incelemesi" yöntemiyle elde edilmiştir. Verilerin analizinde bir nitel araştırma tekniği olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular neticesinde EBA sitesinde 6. sınıf Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer verilen konu anlatım videoları ve soru içeriklerinin (alıştırma, tarama ve öğretmene özel soru) 6.sınıf sosyal bilgiler öğretim programında ki kazanımlar ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra konu anlatım video içeriklerinde eksiklikler olduğu bu bakımdan birçok araştırma sonucuyla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca EBA'da yer alan video süreleri 1-3 dakikayı geçmeyecek kadar kısadır. Bu nedenle EBA sitesine konu anlatım videosu eklenirken kazanım ve bilgi yoğunluğu dikkate alınarak videoların zengin bilgiler içermesine ve sürelerinin daha uzun olmasına dikkat edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, Eğitim bilişim ağı, Öğretim programı

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education

Social Sciences Education Program

Master Thesis

EXAMINING THE COMPLIANCE OF 6TH GRADE SOCIAL STUDIES LESSON EBA VIDEOS AND QUESTIONS IN WITH THE SOCIAL STUDIES CURRICULUM

Ayşe Nur DURSUN

FATİH (Movement of Enhancing Opportunities and Improving Technology) Project was launched in cooperation with the Ministry of National Education and Ministry of Transportation on the date of 22.12.2010 as an innovation in the field of education in order to ensure the effective use of technology in education. EBA (Education Information Network) website, which can be easily accessed by both students and teachers and where electronic content and course materials are provided, was created within the scope of the FATİH Project. However, there are more teaching materials within the EBA than just the content created by the Ministry of National Education. Written and visual content can also be uploaded by various education companies, teachers, and students as well as the content created by the Ministry of National Education. For this reason, it must be advertently analyzed whether the added content is in accordance with the learning outcome.

The aim of this study is to analyze the accordance of the video lectures and question content (exercises, screening, and questions for teachers) within the scope of the 6th Grade Social Studies course on the EBA website with the learning outcomes stated in the Social Studies Curriculum and to identify the imperfections if any. In this way, it is aimed to reveal the content on the EBA website, which has become quite significant for education due to the pandemic period we live in today, add more content in the fields where imperfections are identified, and improve them.

The qualitative research methods, was used in the study. The source and materials of the study consist of video lectures and questions (exercises, screening, and questions for teachers) belonging to the 6th Grade Social Studies course content on the Education Information Network website and Social Studies Curriculum. The data were acquired through the "document review" method. The descriptive analysis method, which is a qualitative research technique, was used in data analysis.

As a result of the findings obtained, it was concluded that the video lectures and question content (exercises, screening, and questions for teachers) provided within the scope of the 6th Grade Social Studies course on the EBA website are in accordance with the learning outcomes stated in the social studies curriculum. On the other hand, it was determined that there are some imperfections in the video lecture content and the study shows similarities with many research results in this regard. In addition, the durations of the videos on the EBA website are short in a way not to exceed 1 to 3 minutes. For this reason, it is recommended to pay attention to the video lectures added to the EBA website being information-rich and longer by considering the learning outcome and information density.

Keywords: Social Studies, Education Information Network, Curriculum.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Günümüz dünyasında meydana gelen gelişmeler, bilgiye ulaşma ve bilgiyi yayma durumlarını eskiye nazaran oldukça farklılaştırmıştır. Bu farklılaşma eğitimde de yeni sistemlerin oluşturulmasını gerekli hale getirmiştir.

Elektronik teknolojilerin sınıf içi eğitimde kullanımı 20.yy' da iletişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak başlamış, bu durum eğitimde de zamanla e- öğrenme, sanal öğrenme ortamı gibi yeni pek çok kavramı ortaya çıkarmıştır. Öğrenme ve öğretme sürecinde bilişim araçlarının ve iletişim teknolojilerinin kullanımı e- öğrenme olarak tanımlanmıştır. E-öğrenme, insanların öğrenme gereksinimlerini internet teknolojileri aracılığıyla gidermeyi amaçlayan bir eğitim stratejisidir. E-öğrenmenin öğretmen ve öğrenci açısından pek çok avantajı vardır. Öğretmenin ders anlatırken görsel ve işitsel ortamları kullanması, öğrenmeyi ve öğretmeyi kolaylaştırmakta, öğrenmeyi daha anlamlı hale getirmekte ve kalıcılığı da artırmaktadır. Bunun yanı sıra artık sadece sınıf içi ortamlarda değil sınıf dışında da eğitim imkânları sunulmaktadır. Geçmişten günümüze kadar hala uygulanmakta olan belirli bir sınıf ortamında öğrenenler ve öğreticilerin karşılıklı olarak gerçekleştirdikleri gelenekselleşmiş eğitimin yanında internet ve bilgi teknolojileri sayesinde aynı işlevsellikle sanal öğrenme ortamları da oluşturulmuştur. Sanal öğrenme ortamları öğretimi zenginleştirmiş ve farklı bilgi kaynaklarına erişim imkânı sağlamıştır. Öğrenciler ve öğretmenler sanal öğrenme ortamları sayesinde bilişim araçları sayesinde uzaktan eş zamanlı veya eş zamansız iletişim kurabilme imkânı bulmuşlardır (Mutlu, 2013).

Teknolojinin eğitime olan yansımaları 2011-2012 eğitim öğretim yılı içerisinde hayata geçirilen FATİH Projesi (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) ile önemli de bir aşama kat etmiştir. FATİH Projesi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Ulaştırma Bakanlığı tarafından da desteklenen bir projedir. Bu projenin amacı öğrenme öğretme uygulamaları açısından fırsat eşitliği sağlamak ve okullarda kullanılacak olan teknolojiyi iyileştirmektir. Proje kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEGİTEK) tarafından eğitim ve öğretimde kullanılacak içerik hizmetlerinin sunulduğu EBA sosyal eğitim platformu oluşturulmuştur. EBA Platformu sayesinde öğrenci bulunduğu ortamdan bağımsız olarak okulda, evde ihtiyaç duyduğu her yerde ders notlarına, öğretmen tarafından verilen ödevlere, etkinlik çalışmalarına, ders içi

projelere ulaşabilme imkânı bulmaktadır. Ayrıca kendi oluşturduğu bilgileri de hem öğretmenine hem de diğer arkadaşlarına bu sayede sunabilmekte, yardımcı dokümanlarla da öğrendiği konuları pekiştirebilmektedir. EBA, tüm ilkokul ve ortaokuldaki sınıflara ve branşlara uygun güvenilir, güncel ve doğru içeriklerin sunulması için günümüzde hala üzerinde çalışılıp geliştirilmeye devam edilmektedir (MEB, 2022).

Teknolojinin Sosyal Bilgiler dersindeki yerini irdelediğimizde ise oldukça büyük önem taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Sosyal Bilgiler Dersi, içerisinde pek çok disiplini (Arkeoloji, Tarih, Coğrafya, Din, Sosyoloji, Psikoloji, Ekonomi, Eğitim, Felsefe, Siyaset, Antropoloji, Hukuk) barındıran geniş bir alana sahiptir. İçeriğin bu denli farklı disiplinlerden oluşuyor olması derslerde kullanılacak eğitim teknolojileri uygulamalarının da oldukça geniş olmasını beraberinde getirmektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretim Programında öğrencilere kazandırılması istenilen becerilerin içinde yer alan teknoloji ile ilgili becerilerin (*Dijital okuryazarlık, iletişim, medya okuryazarlığı*) bulunması, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) bahsedilen *bilim-teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik* gibi yetkinliklerin yer alması ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içerisinde Sosyal Bilgiler dersi için belirlenen 7 öğrenme alanı içerisinde yer alan *bilim, teknoloji ve toplum* öğrenme alanının olması Sosyal Bilgiler Dersi kapsamında teknoloji kullanımını son derece gerekli hale getirmektedir (MEB, 2018).

1.1. Problem Durumu

Bu araştırma, “EBA sitesinde, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan konu anlatım videoları ve soru içerikleri (alıştırma, tarama ve öğretmene özel soru) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki kazanımlara uygun mudur?” ana problemi doğrultusunda gerçekleştirilecektir. Yapılan literatür taraması neticesinde çalışmaların çoğunda EBA hakkında öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alındığı görülmüştür. Alınan görüşlerde hemfikir olunan konular EBA içeriklerinin zenginleştirilmesi gerektiği, alt yapı yetersizliğinden dolayı öğretmenler ve öğrenciler tarafından etkin kullanılmadığı, içeriklerin kazanımlarla uyum sağlamadığı ve içeriklerin güncellenmesi gerektiğidir. Araştırmaların sonuçlarını dikkate aldığımız zaman içerikle alakalı dile getirilen sorunların olmasına karşın Sosyal Bilgiler araştırmaları kapsamında EBA içeriğinin incelenmek üzere ele alınmamış olması dikkati çekmiştir. Bu durum “6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Eba Video Ve Sorularının Sosyal Bilgiler Programıyla Uyumunun İncelenmesi” konusunda araştırma yapmaya teşvik etmiştir. Diğer

alanlarda EBA içeriklerinin incelenmesine dair çalışmalar olmasına rağmen Sosyal Bilgiler alanında çalışmamız ilk olma özelliği göstermekte ve bu bağlamda ön plana çıkmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri;

1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan 6. sınıf öğrenme alanları, kazanımlar ve ayrılan süreler nelerdir?
2. EBA' da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan öğrenme alanlarına ait hangi konu anlatım videolarına yer verilmiştir?
3. EBA' da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi konu anlatım videoları Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki kazanımlar ile uyumlu mudur?
4. EBA' da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan öğrenme alanlarına ait hangi sorulara yer verilmiştir?
5. EBA' da yer alan sorular (alıştırma, tarama ve öğretmene özel) 6. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları ile uyumlu mudur?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hayata geçirilen FATİH Projesi kapsamında oluşturulmuş EBA genel ağ sitesinde yer verilen Sosyal Bilgiler dersi 6. sınıf konu anlatım videoları ve soru içeriklerinin (alıştırma, tarama ve öğretmene özel sorular) Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki kazanımlara uygunluğunu tespit etmek ve varsa eksiklikleri belirleyerek içeriğin zenginleştirilmesine katkı sağlamaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Teknoloji hayatımızın pek çok alanında önemli rol oynamakta ve gün geçtikçe de gelişerek varlığını korumaktadır. Gerek sağlık, gerek kültürel gerekse ekonomi..vb gibi aklımıza gelebilecek her türlü alanda teknolojinin faydaları yadsınamayacak kadar büyüktür. Hal böyle iken teknolojinin eğitime olan katkısı da hem eğitimciler hem de öğrenciler için büyük avantajlar sağlamıştır. Teknolojinin eğitimde etkin kullanımını sağlamak amacı ile FATİH Projesi 22.12.2010 tarihinde eğitim alanında bir yenilik olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı aracılığı ile başlatılmıştır. FATİH Projesi kapsamında öğrencilerin ve öğretmenlerin rahat bir şekilde ulaşabildikleri, elektronik içeriklerin ve ders materyallerinin sunulduğu EBA sitesi oluşturulmuştur (Kılıçbüyük, 2019). Bu proje sayesinde bilgisayar ve internet teknolojileri derslerde daha etkin kullanılmaya başlanmış, öğrencilerin birbirinden farklı algılama şekillerine hitap edilerek kalıcı ve anlamlı öğrenmelerine imkân sağlanmıştır. Aynı zamanda 21. yüzyıl vatandaşlık becerileri olarak belirlenen; teknoloji kullanımı, etkili

iletişim, analitik dūřünme, problem çözüme, birlikte çalışma ve işbirliği gibi becerilerin geliştirilmesine katkısı olan büyük bir projedir (MEB, 2019). Fakat EBA içeriğinde yer alan öğretim materyalleri sadece MEB (Milli Eęitim Bakanlığı) tarafından oluşturulan içerikler değildir. MEB'in oluşturduğu içeriklerin yanı sıra farklı eğitim firmaları, öğretmenler ve öğrenciler tarafından da yazılı ve görsel içerikler eklenebilmektedir. Bu sebeple eklenen içeriklerin kazanımlara uygun olup olmadığının ciddi bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Alan yazın taraması yapıldığında bugüne kadar EBA kullanımına dair Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini içeren araştırmalar yapılmasına karşın Sosyal Bilgiler dersi kapsamında sunulan video derslerin ve soruların içeriğinin incelenmesine dair mevcut bir araştırmanın olmaması da bu çalışmanın yapılmasını önemli hale getirmektedir. Ayrıca literatürde yer alan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında hepsinde içerikle alakalı problemlerin dile getirildiği dikkati çekmiş fakat bu kapsamda somut bir araştırmanın yapılmamış olması bu çalışmanın yapılması gerektiğini bir kez daha ortaya koymuştur. EBA' da yer alan Sosyal Bilgiler dersi kapsamındaki konu anlatım videolarının ve soruların incelenmesi literatürde ilk olma özelliği taşımaktadır. Ayrıca mevcut durumu ortaya koymasının yanı sıra varsa eksikliklerin tespitine ve içeriğin zenginleştirilmesine de katkı sağlayacağı dūřünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Eğitim bilişim ağı sitesi içerisindeki yer alan Sosyal Bilgiler içeriklerinin Sosyal Bilgiler öğretim programı kazanımları dikkate alınarak hazırlandığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma 2021-2022 eğitim-öğretim yılı içerisinde EBA genel ağ sitesinde yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersine ilişkin yazılı ve görsel dokümanlar (konu anlatım videoları ile alıştırma, tarama, öğretmene özel sorular) ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: İyi bir yurttaş olarak milli, manevi ve evrensel değerlere sahip, programda belirlenmiş becerileri yaşadığı hayata uyarlayabilecek; çeşitli bilim dallarından edindiği bilgiler ışığında gelecek hayatındaki yaşamına özgü sağlıklı bir yol çizebilen kişiler yetiştirmek amacı doğrultusunda geliştirilmiş; kendisini yenileyebilme potansiyeline sahip dinamik ve kompleks bir çalışma alanıdır (şimşek, 2016, s.3).

Öğretim Programı: Öğrencilere, eğitim programının amaç ve hedefleri kapsamında kazandırılmak istenilen bilgi, beceri, tutum ve davranışların ders ders oluşturulan kümeler şeklinde planlı bir düzende sunulmasıdır. Kısacası okulda öğretilen dersleri ve kursları kapsayan bir doküman olarak kılavuz kitap işlevi görür. (Demirel, 2012, s.12).

Fatih Projesi: Eğitim ve öğretim uygulamaları kapsamında öğrenciler arası fırsat eşitliğini sağlamak bunun yanı sıra okullarımızda ki teknolojiyi daha iyi hale getirmek adına bilişim teknolojilerinin derslerde etkin kullanımını öngören bu sayede öğrenme- öğretme süreci içerisinde öğrencilerin çeşitli algılama biçimlerine hitap edebilme fırsatı veren bir eğitim hareketidir (MEB, 2019).

Eğitim Bilişim Ağı (EBA): Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü eliyle hayata geçirilerek öğrenci, öğretmen ve velilerin kullanımını öngören bir çevrimiçi sosyal eğitim platformudur (MEB, 2019).

BÖLÜM 2

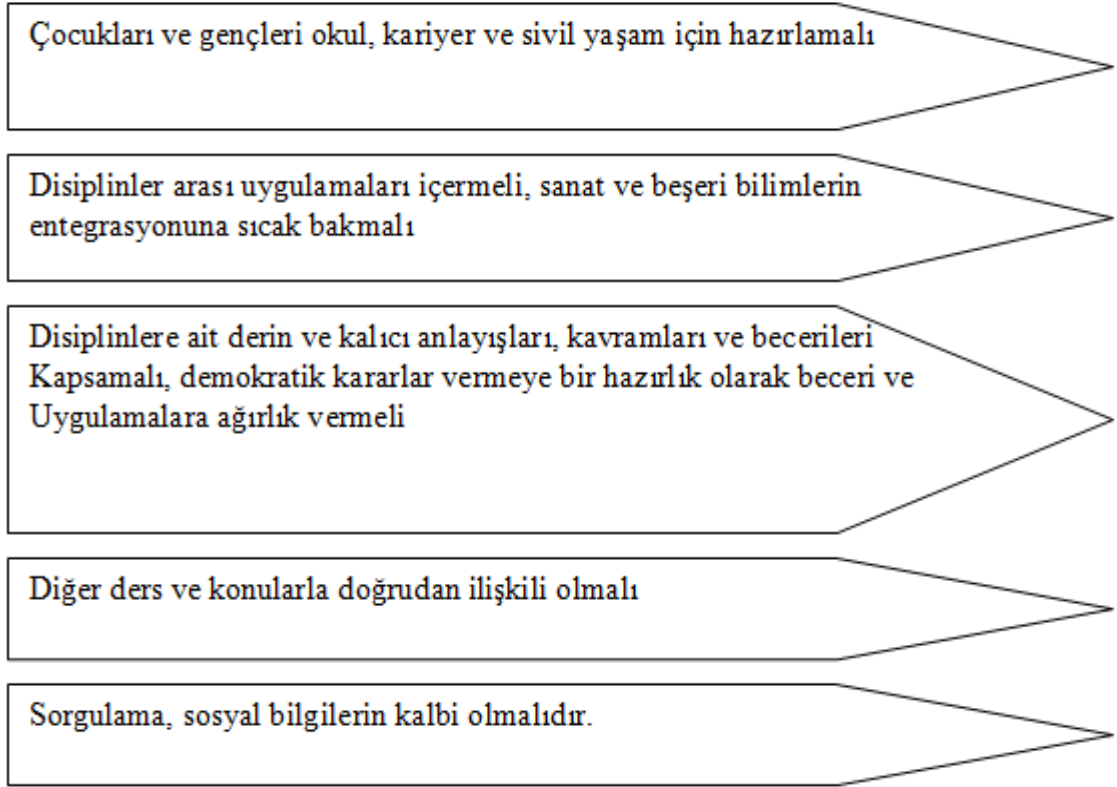
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Sosyal Bilgiler Dersine, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına, FATİH Projesine, EBA hakkında bilgilere ve Sosyal Bilgiler eğitimi kapsamında EBA' ya dair yapılan araştırmalara yer verilmiştir. EBA'nın Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile karşılaştırılmasına veya EBA genel ağ sitesinde yer alan Sosyal Bilgiler dersi içeriklerinin incelenmesine dair bir çalışma bulunamamıştır.

2.1. Sosyal Bilgiler Nedir?

Sosyal Bilgiler, ilk kez ABD'de 1916 yılında ortaya çıkmış ve zamanla pek çok yeni tanımı yapılmış bir kavramdır.(Moffatt,1957; Günden, 1995; Safran,2008). İçerisinde Sosyal Bilim disiplinlerinden Tarih, Coğrafya, Sosyoloji, Psikoloji, Felsefe, Ekonomi, Antropoloji, Arkeoloji, Siyaset Bilimi, Sosyal Psikoloji ve Hukuk gibi bilim dallarını ve vatandaşlık bilgisi konularını barındırmaktadır (Öztürk & Otluoğlu, 2003; Doğanay,2003). Bu bilim dallarından elde ettiği bilgilerle bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlamayı amaçlar. Temel eğitim kurumlarında öğretilir ve süreç içerisinde güncellenebilecek de bir yapıya sahip olan ilköğretim dersidir şeklinde tanımlayabiliriz (Şimşek, 2016).

Sosyal Bilgiler Dersi Türkiye'de temel eğitim kurumlarında 1, 2, 3 sınıflarda "Hayat Bilgisi" dersi adı altında 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda "Sosyal Bilgiler" dersi adı altında okutulmaktadır. 8.sınıflarda ise "İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük" dersi sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından okutulmaktadır. NCSS'nin (ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi) yüksek kaliteli sosyal bilgiler eğitimi için benimsediği C3 sisteminde belirlenen temel ilkelere göre sosyal bilgiler;

Şekil 2. 1. NCSS Yüksek Kaliteli Sosyal Bilgiler Eğitiminin Temel İlkeleri (Sever, 2015)

Bu bakımdan yaşadığımız çağa uyum sağlayacak insan tipini yetiştirme konusunda Sosyal Bilgiler eğitiminin rolü büyüktür. Bu rolüyle özellikle vatandaşlık eğitimini esas alan bir özelliğe sahip olmuştur. Sosyal bilgilerin ne olduğuna dair yapılan pek çok çeşitli tanımda da bu vurgu ön plana çıkmaktadır. Bilgi, bilgi işleme becerisi, sosyal katılım becerisi ve demokratik değerler ve inançlar vatandaşlık eğitiminin olmazsa olmazlarındandır. Bahsi geçen becerileri öğrencilere kazandırmak sosyal bilgiler dersinin öncelikli görevleri arasındadır (Sever, 2015).

Günümüze kadar gelen sürede pek çok şeyin değişmesi ve gelişmesi sosyal bilgiler dersi öğretiminde de şartlara göre değişimler ve farklı görüşler meydana getirmiştir. Bir dönem iyi vatandaş yetiştirmek önemsenirken ilerleyen zamanlarda sosyal bilimlerin programdaki etkisinin artırılmasıyla bilimsel bakış açısının öğretime yansıtılması söz konusu olmuştur. Daha sonra yapılandırmacı yaklaşımla birlikte öğrencinin aktif katılımını da gerekli gören sadece dinleyen değil öğretmen rehberliğinde inceleyen araştıran ve bilgiyi irdeleyen ve kendi zihninde yapılandıran öğrenciler yetiştirmeyi amaçlayan görüşler çoğalmıştır. Bu görüşler elbette ki dönemin içinde bulunduğu şartlara ve gelişmişlik seviyesine göre şekil almaktadır. Neticede sosyal bilgiler dersi öğretiminde ön plana çıkan 3 temel yaklaşım bizi karşılamaktadır (Paykoç, 1995; Erden, tarihsiz; Tay,2010; Yeşilbursa, 2015). Bunlar;

- Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler

Bu yaklaşım sosyal bilgiler öğretimine ilişkin ortaya konulan ilk ve en eski yaklaşımdır. Hedefi iyi bir vatandaş yetiştirmektir ve bunun da toplumun gelenek-göreneklerini, değerlerini, inançlarını ve geçmişten gelen bilgileri çocuğa telkin etmek yoluyla verilebileceğini savunur. Böylece kültürel mirasın aktarımını gerçekleştirmiş ve mevcut düzenin korunmasını sağlamış olmayı yeğler. Öğrencinin daha çok pasif konumda olduğu öğretmen merkezli bir yaklaşımdır. İdeal vatandaş tasarımına uygun özelliklerin öğrenci tarafından sorgulanmadan kabul edilmesinin kazandırılması önemlidir. Programın içeriğinde kazandırılması hedeflenen davranışlar;

-Geçmiş öğrenme

-Geçmiş ve geleneklerle gurur duyma

-Sorumluluk alma

-Otoriteye bağlılık

-Uygun davranışlar sergilemedir (Safran, 2014; Bektaş Öztaşkın,2019).

- Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler

Etkili bir vatandaşlığa en iyi hazırlığın sosyal bilim disiplinlerine ait bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılması olduğunu varsayar. Aynı zamanda bu yaklaşım öğrencilerin sosyal bilimlerin yapısını, bilgi toplama ve yorumlama süreçlerini öğrenmelerini hedefler. Bu sayede öğrenciler sosyal bilimcilerin düşündüğü ve araştırdığı gibi çalışmayı ve yorumlamayı öğreneceklerdir (Tay, 2010; Barth&Demirtş,1997). Doğal olarak sosyal bilimlere ait bilimsel bilgiler bu manada oldukça önem arz etmektedir. Sosyal bilgiler programının içeriğini de sosyal bilimcilerin ortaya koyduğu bilgi, bulgu, yöntem ve bakış açıları oluşturmaktadır. Bu yaklaşımda sosyal bilgiler öğretiminde kullanılacak yöntem ise araştırma inceleme yöntemidir (Safran, 2014).

- Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler

Yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler öğretiminde hedeflenen öğrencilerin yaşamda karşılaştıkları problemle karşı çözüm üretmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin çözüm üretme aşamasında düşünme ve mantıklı karar verme becerisinin geliştirilmesi oldukça önemlidir. Bu

nedenle içerik öğrencilerde karar verme becerisini geliştirmek için araç olarak kullanılır. Esasen bu yaklaşım John Dewey'in düşüncelerine dayanmaktadır. Yansıtıcı inceleme olarak sosyal bilgiler yaklaşımında kullanılan yöntem ise araştırma- inceleme yöntemidir. Öğretimde kullanılacak etkinlikler de araştırma- incelemeyi destekleyici tarzda etkinlikler olmalıdır. Bunlar; işbirlikli öğrenme, tartışma, yaratıcı drama, rol oynama, grup çalışması... Gibi etkinliklerdir (Öztürk, 2006; Aslan,2016).

Barr, Barth ve Shermis'in yaptığı bu sınıflandırma sosyal bilgiler alanında en fazla kullanılan ve kabul edilen sınıflandırma olmuştur (Sever, 2015).

Sosyal bilgilerin ne olduğunu bilmek kadar sosyal bilgilerin faydasını kavramak da oldukça önemlidir. Bu bakımdan sosyal bilgiler sadece ezberlenecek ve istenildiğinde ezbere söylenecek bilgiler bütünü olmayıp insanoğlunun düşüncelerini, inanışlarını, deneyimlerini içinde barındıran yerel ve evrensel çapta geçmiş, bugün ve gelecek bağlantısı içerisinde dünyayı bir bütün olarak anlamayı sağlayan düşünce ve davranışları kapsamaktadır. Bireyleri, gelecek yaşama daha rahat uyum sağlaması için çoklu bakıl açısıyla ileriye görebilecekleri şekilde donatır. Sosyal bilgiler sayesinde nasıl siyaset yapılacağı, vatandaşı olduğumuz ülkede nasıl aktif ve sorumluluk sahibi bireyler olunacağı, ekonomik anlamda yatırımların ve tasarrufların nasıl gerçekleştirileceği, haritaların nasıl hazırlandığı ve okunduğu, arkeolojik buluntular ile geçmişin nasıl aydınlatıldığı, sosyoloji ile toplum dinamiklerini ve bunun gibi daha pek çok şey öğrenilmektedir (Demir, 2015).

2.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

Eğitimin kalıcı, rasyonel ve sistematik şekilde yürütülmesinin başlıca faktörü tartışmasız eğitimde planlama yapmaktır. Eğitimin genel tanımından da yola çıkarsak kişinin davranışlarında kasıtlı kültürleme yoluyla değişim meydana getirme sürecinin ancak planlanmış etkinlikler yoluyla gerçekleştirilebileceğini daha net anlarız. Planlama süreci ise eğitim ve öğretim programlarıyla somut hale getirilmektedir.

Öğretim programı, eğitim programının hedeflerine yönelik oluşturulan içerisinde öğrenciye kazandırılmak istenen bilgi, beceri, tutum ve davranışları barındıran kısaca öğrenme ve öğretme süreçleriyle ilgili tüm faaliyetlerin planlandığı ve sunulduğu kılavuz niteliğindeki dokümanlardır (Demirel, 2012).

Sosyal bilgiler programı kapsamına giren Tarih ve Coğrafya dersleri ülkemizde ilk olarak 1876-1909 tarihleri arasını kapsayan yıllarda Sultan II. Abdülhamit döneminde ilkokul

programında yer almıştır. Daha sonra Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati adında 1913 yılında çıkarılan geçici ilköğretim kanunu ile Yurttaşlık Bilgisi dersleri de eklenmiştir. Osmanlı da ve Cumhuriyet döneminde ayrı dersler olarak okutulan bu disiplinler 1960'lı yıllarda ABD'de (Amerika Birleşik Devletleri) ortaya çıkan "Yeni Sosyal Bilgiler" akımının etkisiyle 1962 yılı ilkokul program taslağında "Toplum ve Ülke İncelemeleri" dersi adı altında birleştirilmiştir. 1968 ilkokul programı ile ilkokullarda "Toplum ve Ülke İncelemeleri" dersinin adı değiştirilerek "Sosyal Bilgiler" dersi olarak işlenmiştir (Safran, 2014). Ortaokullarda ise 1970-1971 Ortaokul Program Taslağında deneme niteliğinde "Sosyal Bilgiler" dersi başlamıştır. 1975'ten itibaren ise tüm okullarda "Sosyal Bilgiler" dersi işlenmeye başlanmıştır. 1980 darbesinin de etkisiyle 1985-1986 yılından itibaren tek disiplinli anlayışa geri dönülerek "Sosyal Bilgiler" yerine "Milli Tarih", "Milli Coğrafya" ve Yurt Bilgisi" dersleri getirilmiştir. 1985'ten 1997 yılına kadar devam eden bu tek disiplinli uygulama 1997- 1998 tarihinden itibaren "Sosyal Bilgiler" adı altında tekrar birleştirilmiştir. 2004-2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ise anlayışta bir değişikliğe gidilerek önceki programdaki konu merkezli, öğrencinin pasif öğretmenin aktif olduğu, katı ve davranışçı görüşün değiştirilmesiyle yapılandırmacı anlayışın benimsendiği, öğreten değil öğrenen merkezli, tematik yaklaşım ve sarmallık ilkeleri doğrultusunda hazırlanan bir program olmuştur(Çatak, 2016).

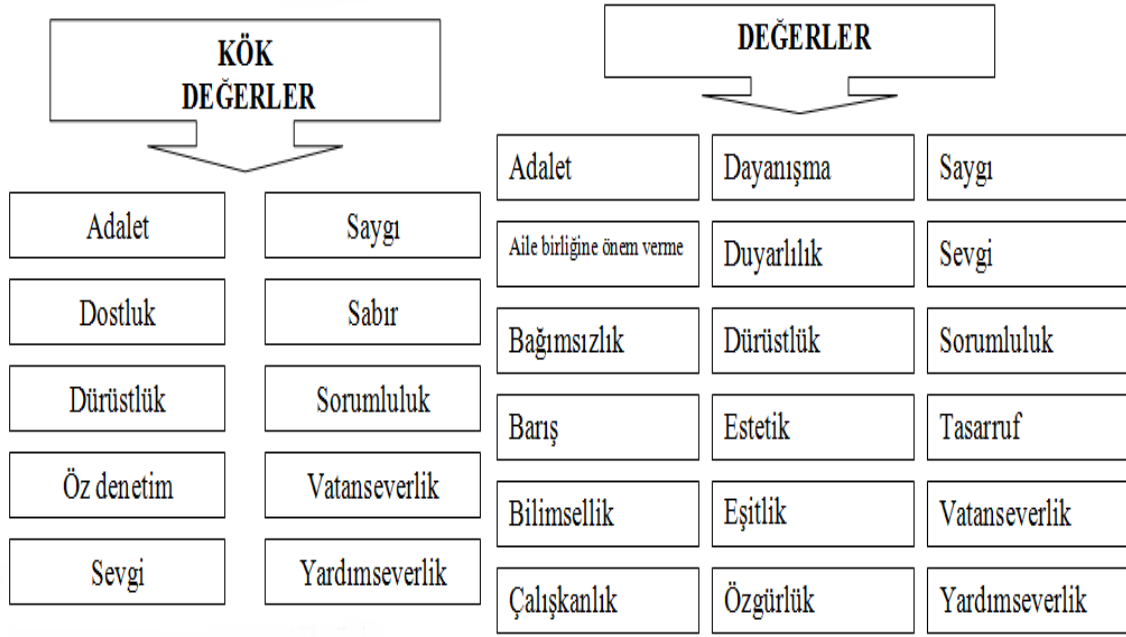
Eğitim sistemindeki değişimler ve gelişmeler karşısında öğretim programlarının da dinamik bir yapısı olmalı ve sürekli bir biçimde gözden geçirilip güncellenmesi gerekmektedir. Görüldüğü üzere ülkemizde de zaman içerisinde değişen şartlara paralel olarak öğretim programımız çağdaş anlayışlar doğrultusunda geliştirilmiş ve yapılandırılmıştır. Günümüzde de geçerliliğini devam ettiren Sosyal bilgiler öğretim programı öğrenme ve öğretme teori ve yaklaşımlarında meydana gelen yenilikler ve toplumun değişen ihtiyaçları karşısında uluslar arası ölçekte gerçekleştirilen sınavların sonuçları, kalkınma planları, uluslararası hazırlanan eğitim raporları ve eylem planları da dikkate alınarak yenileme yoluna gidilmiştir. 2017 yılında taslak olarak kamuoyuna sunularak incelemeye ve görüş beyan etmeye açık hale getirilmiştir. Toplumun her kesiminden kişiler ile kurum ve kuruluşların fikirleri alınarak ilgili akademisyenler ve öğretmenlerden oluşan çalışma grupları tarafından değerlendirilmiştir. 2018-2019 yılında tamamlanmış yeni müfredatla eğitim-öğretim yılına başlanmıştır. Önceki programdan farklı olarak 2018 öğretim programında değerler ve değer eğitimi ön plana çıkarılmıştır (TTKB, 2017).

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına baktığımızda içeriğinde Öğretim Programının genel ve özel amaçlarının, değer, beceri ve yetkinliklerin, ölçme ve değerlendirme yaklaşımının, uygulamada dikkat edilecek hususların, ders kitabı forma sayıları ve ebatların, 4. sınıftan başlayıp 7. sınıfa kadar olan sosyal bilgiler dersi kazanım ve açıklamalarının yer aldığını görmekteyiz.

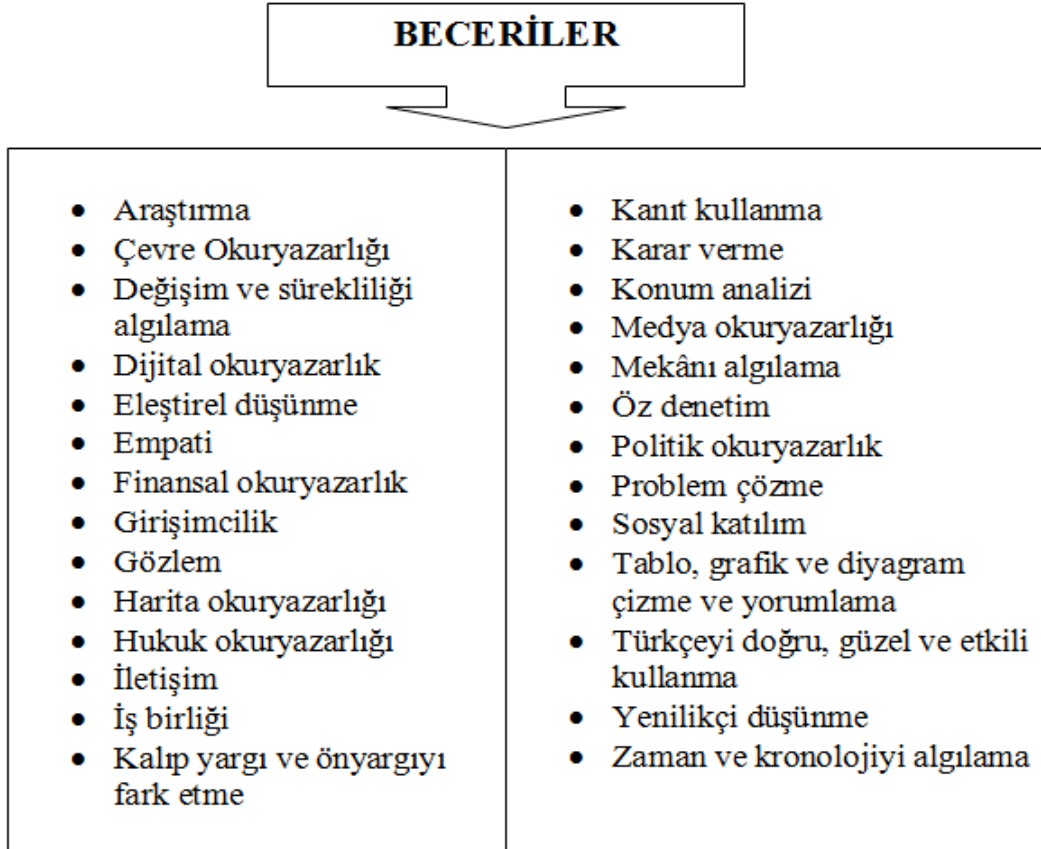
Öğretim programlarının amaçları; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise çağını kapsayacak şekilde “Türk Milli Eğitimin Genel Amaçları” ile “Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri” dikkate alınarak dört madde ile Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın özel amaçları ise 18 madde ile programda açıklanmıştır. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde belirlenmiş 8 anahtar yetkinliğe de programda yer verilmiştir. Yetkinlikler, Şekil 2. 2’de gösterilmektedir;

Bu yetkinlikler öğrencilerin hayatta karşılaşılabilecekleri çeşitli alanlarda ihtiyaç duyabilecekleri becerileri kapsamaktadır. Öğretim Programımızda değinilen bir diğer şey ise değer ve becerilerdir. Değerler kök değerler (10) ve alt değerler (18) olarak ayrılmıştır. Aşağıda bu değer ve becerilere yer verilmiştir:

Şekil 2. 3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Verilen Değerler (MEB,2018)

Şekil 2. 4. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Verilen Beceriler (MEB,2018)

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Şekil 2. 4'te de gösterildiği gibi öğrencilere kazandırılması hedeflenen 10 kök değer, 18 değer ve 27 temel beceri yer almaktadır. Kazanımlar ise 4. sınıftan 7. sınıfa kadar 9 öğrenme alanına dağıtılmıştır.

6. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

1. BİREY VE TOPLUM

Bu öğrenme alanı işlenirken dayanışma ve yardımseverlik gibi değerlerle eleştirel düşünme ile zaman ve kronolojiyi algılama gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalıdır.

SB.6.1.1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.

SB.6.1.2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder.

Din, dil, tarih gibi kültürü oluşturan unsurlar ele alınır.

SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.

Farklı kişi ve gruplara karşı zaman zaman rastlanan kalıp yargı ve ön yargı örnekleri incelenir. Toplumsal birlikteliğin özel gereksinimli bireylerin yanı sıra farklı sosyoekonomik gruplara mensup olanlar ile farklı etnik, dinî ve mezhepsel aidiyetlere saygı duymayı gerektirdiği üzerinde durulur.

SB.6.1.4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.

SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.

Fotoğraf 2. 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. Sınıf “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımları (MEB, 2018).

Kazanımların başında yer alan “S.B” ifadesi “Sosyal Bilgiler” i ifade etmektedir. “6” ifadesi 6.Sınıf’a ait olduğunu belirtmektedir. “1” sayısı 1. öğrenme alanı olan ‘ Birey ve Toplum’u, 1 den 5 e kadar olan rakamlar ise kazanım sayısını göstermektedir.

2.3. FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi

FATİH Projesi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup yüksek bütçeli bir eğitim projesi olarak ön plana çıkmaktadır. Tek derslik için maliyeti 6000 TL olarak hesaplanmıştır. Toplamda ise 8 Milyar TL civarında bir maliyeti öngördüğü bildirilmiştir. Proje Hazine Müsteşarlığı, birçok bakanlık (Ekonomi, Maliye, Ulaştırma, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, Kalkınma) ve TÜBİTAK tarafından da desteklenmektedir (Genç, 2019).

FATİH Projesi, eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine bir alternatif olarak katkı sağlayacağı düşünülerek geliştirilmiştir. Her geçen gün daha da çok gelişen teknolojinin ve bilişim araçlarının (bilgisayar, tablet, telefon, akıllı tahta..vb) öğrenme- öğretme süreçlerinde kullanılması ve bu sayede eğitimin her alanında dezavantajlı öğrenciler ile avantajlı öğrenciler arasında fırsat eşitliğini sağlaması amacıyla başlatılmıştır (Çiçekli, 2014).

FATİH Projesi kapsamında her öğrenci için: EBA Uygulamalar, EBA Market, Bulut Hesabı, Dijital Kimlik, Ödev Paylaşımı, Bireysel Öğrenim Materyalleri; her öğretmen için: EBA Uygulamalar, EBA Market, Bulut Hesabı, Ders Notları Paylaşımı; her okul için: Geniş bant İnternet erişimi-VPN, Alt Yapı, Yüksek Hızlı Erişimi; her derslik için ise Etkileşimli Tahta, Kablolulu/ Kablosuz İnternet Erişimi sağlanmıştır.

FATİH Projesinin başarısında 5 temel esas belirlenmiştir:

Şekil 2.5. FATİH Projesi 5 temel esası(MEB,2022)

Her zaman ve her yerde hizmet sunabilmek erişilebilirliği, hedef odaklı olup daha verimli çalışma ortamı sunabilmek verimliliği, tüm paydaşların en iyi hizmete erişebilmesini sağlamak eşitliği, düzgün geri bildirimler vermek ve gelişimin doğru değerlendirilmesini sağlamak ölçülebilirliği, tüm eğitim kalitesini ölçülebilir şekilde yükseltmek kaliteyi ifade etmektedir (MEB, 2022).

FATİH Projesinin alt bileşenlerinden biri de EBA'dır. EBA, FATİH Projesi kapsamında Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından 2012 yılında oluşturulmuştur. Proje kapsamında sağlanan imkânların kullanılabilmesi adına eğitsel içerikler sunmaktadır (Demir, Özdiç ve Ünal, 2018: 409).

2.4. EBA (Eğitim Bilişim Ağı)

MEB tarafından FATİH Projesi kapsamında oluşturulan EBA, okul öncesi eğitiminden başlayıp 12. sınıf eğitimine değin öğrenme etkinliklerinin yer aldığı bir platformdur. EBA sitesi içerisinde her sınıf seviyesine ait dersler, ders kitapları, notlar, çalışma kitapları, testler, etkileşimli kitaplar, uygulamalar, konu ve kazanımlarla eşleştirilmiş ders videoları, görsel sunumlar, özetler, alıştırma ve öğretmenlere özel içerikler gibi pek çok etkinlik ve

uygulama yer almaktadır. Ayrıca EBA sitesinde öğrenciler birbiriyle veya öğrenciler öğretmenlerle kendi duvarlarında ileti paylaşma özelliği sayesinde etkileşim içerisine girebilmekte ve mesajlaşabilmektedirler (MEB,2022).

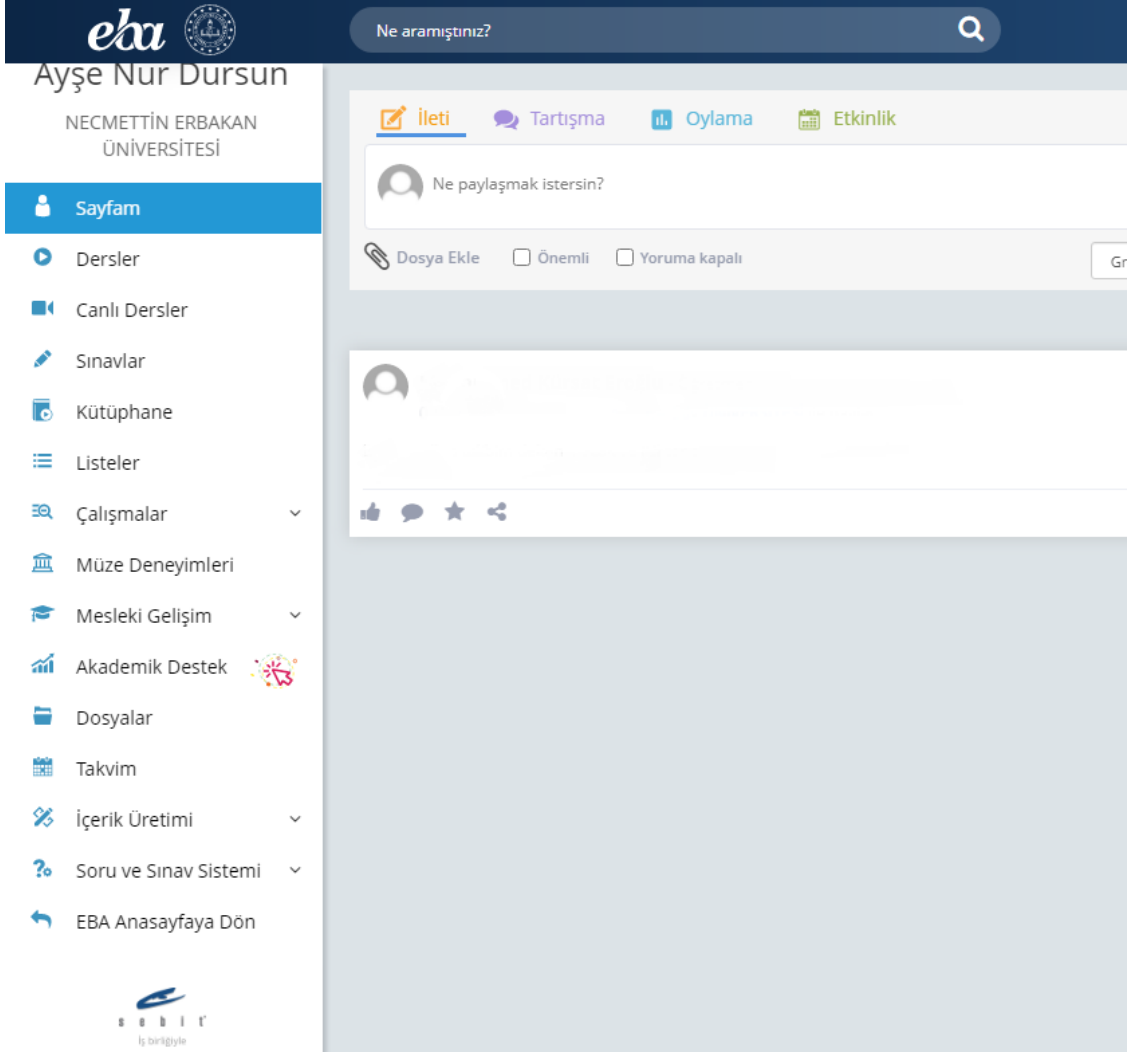
Dijital ortamda eğitim materyalleri sunmanın yanında içerik geliştirme editörü sayesinde kendi eğitsel içeriklerimizin üretilmesine de imkân sağlamaktadır. Hayata geçirildiği günden bugüne kadar daha da gelişerek varlığını sürdürmektedir. EBA sitesine www.eba.gov.tr adresinden internet bağlantısı aracılığı ile mekândan bağımsız olarak her zaman ve her yerde öğrenci ve öğretmenler TC kimlik numaraları ve okulda belirlenen şifre ile giriş yapabilmektedirler (Güvendi, 2014). Günümüzde öğrenci ve öğretmenlerin yanı sıra Veli e-devlet girişi ile öğrencinin e-okul sisteminde kaydı olan velisi giriş yapabilmektedir. Ayrıca akademik giriş bölümünden de eğitim fakültesi öğrencileri ve akademisyenleri EBA sitesine giriş yapabilmektedir. Akademik Destek sistemi 11. ve 12. sınıfların yararlanması amacıyla oluşturulmuştur. Akademik Destek bölümündeki detaylı konu anlatım videoları ile öğrenciler anlamadıkları konuların tekrarını yapabilmektedir. Örnek sorular ve çözüm videoları, test soruları, önceki yıllarda çıkmış üniversiteye giriş sınavı soruları da çözümleriyle birlikte site içerisinde yer almaktadır. Aşağıda EBA sitesi ana sayfa görseli sunulmuştur;

The screenshot shows the TRT EBA TV website interface. The top navigation bar includes the TRT EBA TV logo and a 'Nasıl?' (How?) button. Below the navigation, there are three tabs for 'İLKOKUL', 'ORTAOKUL', and 'LİSE', along with an 'Erişilebilir İçerikler' (Accessible Content) button. The main content area displays a calendar for January 12, 2022, and a list of lessons. The lessons are organized by time slots and include details such as the subject, topic, and broadcast channel (EBA and TRT). The right sidebar contains a 'Eğitim Bilişim Ağı' (Education Digital Network) section with a 'SİKA SORULAN SORULAR' (Frequently Asked Questions) button. Below this, there is a section for 'EBA' with a description of the platform and a list of user roles: ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN, VELİ, MESLEKİ GELİŞİM, and AKADEMİK DESTEK. At the bottom of the sidebar, there is a 'EBA'dan Canlı Sınıf' (Live Class from EBA) section with a 'Nasıl?' button and a description of the EBA Assistant feature.

Saat	Ders Adı	İçerik	EBA	TRT
10.00	TÜRKÇE-2 (Tekrar)	Erdemler (Yazım Yanlışları-1)	izle	izle
10.30	MATEMATİK-2 (Tekrar)	Doğal Sayılar (Toplama Problemleri-3)	izle	izle
11.00	TÜRKÇE-3 (Tekrar)	Erdemler (Hayat Tamircisi)	izle	izle
11.30	MATEMATİK-3 (Tekrar)	Doğal Sayılarla Bölme İşlemi (Kısa Yoldan 10'a Bölme)	izle	izle
12.00	TÜRKÇE-4 (Tekrar)	Millî Mücadele ve Atatürk (Büyük Harflerin Kullanımı)	izle	izle
12.30	MATEMATİK-4 (Tekrar)	Doğal Sayılarla Çarpma İşlemi (Problem Çözme ve Problem Kurma-2)	izle	izle
13.00	OKUL ÖNCESİ - Etkinlik Kuşağı (Tekrar)	Beslenme	izle	izle
13.50	YARIŞMA	UZAKTAN ERİŞİM TRT EBA		
14.30	BİLİŞSEL BECERİLER	Sosyal Problem Çözme	izle	izle

Fotoğraf 2. 2. Eğitim Bilişim Ağı Ana Sayfa Görself

Yukarıda ki görselde de görüldüğü üzere ana sayfada online eğitim kapsamında ilkokul, ortaokul ve liseye ait TRT EBA'da yayınlanan dersler ve saatleri gösterilmektedir. Ayrıca sağ alt köşede EBA ve EBA TV ile ilgili soruları yanıtlamak için oluşturulan EBA uzaktan eğitim sanal asistanı yer almaktadır.

Fotoğraf 2. 3. EBA Sitesi Giriş Sayfası Görseli

EBA sitesine giriş yapıldığında sol kısımda sınıf seviyelerine göre belirlenmiş derslere ait kitap, video, soru, özet ve görsellerin yer aldığı dersler bölümü, pandemi sürecinde online eğitim kapsamında oluşturulmuş canlı dersler bölümü, soruların yer aldığı sınavlar bölümü, çizgi filmlerden oyunlara bilim teknoloji videolarından animasyonlara ve şarkılara kadar pek çok içeriğin yer aldığı kütüphane bölümü, listeler bölümü, sözlü ve yazılı çalışmaların oluşturulduğu çalışmalar bölümü, müzelere ait bilgilerin yer aldığı müze deneyimleri bölümü, mesleki gelişim bölümü, 11. ve 12. sınıf öğrencileri için oluşturulmuş akademik destek bölümü, dosyaların eklenip saklanabileceği dosyalarım bölümü, önemli gün ve haftalar ile tatil zamanlarını gösteren takvim bölümü, eğitsel içerikler üretebilmek için içerik üretimi bölümü, soru ve sınav sistemi bölümü yer almaktadır.

ders.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.887/index.html#/main/curriculum/2/eba/6/sosby?curriD=575857184dcd1c9e

eba

Ne aramıştınız?

6. Sınıf ▾
Sosyal Bilgiler ▾

- ▶ Birey ve Toplum
- ▶ Kültür ve Miras
- ▶ İnsanlar, Yerler ve Çevreler
- ▶ Bilim, Teknoloji ve Toplum
- ▶ Üretim, Dağıtım ve Tüketim
- ▶ Etkin Vatandaşlık
- ▶ Küresel Bağlantılar

Ders Kitapları Yardımcı Kaynaklar EBA TV Yayınları Uygulamalar Yazılı Sorular

Sosyal Bilgiler 6 Ders Kitabı İndir

Sosyal Bilgiler 6 Ders Kitabı İndir

Fotoğraf 2. 4. EBA Sitesi Dersler Bölümü Görseli

EBA sitesinde “Dersler” bölümüne girdiğimizde karşımıza sınıf seviyelerinin ve içeriğine ulaşmak istediğimiz derslerin olduğu kutucuklar çıkmaktadır. Ayrıca okullarda okutulan ders kitaplarının pdf formatında sunumları da yer almaktadır. Kitaplar buradan indirilerek bilgisayar ortamında da faydalanılabilmektedir. Sınıf seviyesini ve dersi belirleyerek girdiğimizde ise içerikler karşımıza gelecektir. Sosyal Bilgiler, 7 öğrenme alanı etrafında şekillendirildiği için öğrenme alanlarına ait ayrı ayrı içerikler konulmuştur.

The image shows a screenshot of the EBA website. The top navigation bar includes the EBA logo, a search bar with the text 'Ne aradığınızı?', and a mail icon. The user profile on the left shows 'Ayşe Nur Dursun' with a score of 76 and affiliation with 'NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ'. The main content area is titled 'Değişen Rollerim' and features a 'Sıralı Anlatım' button. Below this, there are four content cards: 'Değişen Rollerim', 'Toplumsal Rollerimiz', 'Özet - Değişen Rollerim', and 'Konu Testi Değişen Rollerim'. At the bottom, there are two 'Sosyal Bilgiler 6' lesson book covers with 'İndir' buttons.

Fotoğraf 2. 5. EBA Sitesi 6.Sınıf “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait “Değişen Rollerim” Başlığı Altındaki İçerik Görselleri

Yukarıdaki görselde “Birey ve Toplum” öğrenme alanı içerisinde bulunan “Değişen Rollerim” başlığı altındaki içerikler gösterilmektedir.

EBA sitesinin öğrencilerin zamana ve mekâna bağımlı olmadan kullanabilecekleri bir işlevi olduğundan öğrenciler kendi öğrenme hızı ve öğrenme kabiliyetleri doğrultusunda kullanma tasarrufuna sahip olabilmektedirler. Öğrencilerin EBA sitesine giriş yaptığında ulaştıkları eğitim içerikleri uzman eğitimciler tarafından hazırlanan içerikler olmakla beraber bunun yanı sıra Türkiye’de ve dünyada ki benzer eğitim sitelerinin içeriklerinden de faydalanarak öğrencilerin ulaşacağı etkinlik ve uygulamalar çoğaltılmaktadır (Ceylan, 2019).

2.4. İlgili Çalışmalar

2.4.1 Yüksek lisans tezleri

Demirçelik (2019) “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin EBA Hakkındaki Görüşleri: Yozgat İli Örneği*” adlı yüksek lisans tezinde, 2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde FATİH projesinin uygulamaya konulduğu okullardaki Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA hakkındaki görüşlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma Yozgat ili sınırları içerisinde FATİH Projesinin uygulandığı okullardan 194 öğretmen ile yapılmış, verilere tarama modeli kullanılarak ulaşılmıştır. Sonuç olarak ülkemizdeki okullarının çoğunun bilgisayar teknolojilerine uygun donanıma sahip olduğu görülmüş, öğretmenlerin ise bilgisayar

teknolojisini kullanmada MEB'in sunduğu hizmet içi eğitimleri belli saatler oranında aldıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin EBA'ya ilişkin herhangi bir ulusal veya uluslar arası projeye katılmadıkları dikkati çekmiştir. Sosyal Bilgiler dersinin çok geniş bir içeriğe sahip olması sebebiyle EBA içeriğinin ders alanına yönelik zenginleştirilmesi ve güncelleştirilmesi gerektiği öğretmenler tarafından belirtilmiştir. EBA'daki video derslerin içeriğindeki seviye sorunu ile videoların kazanımla uyuşmaması, eksik materyaller, videoların uzun olması öğrencilerin aktif olamaması sorununu oluşturmaktadır.

İnanoğlu (2019) tarafından yazılan “ *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı'nı (EBA) Kullanmak: Nasıl ve Ne Kapsamda?*” adlı yüksek lisans tezinde, EBA'nın hangi kapsamda kullanıldığını tespit etmek için Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini almak ve Sosyal Bilgiler eğitimini gerçekleştiren alan uzmanlarının EBA hakkındaki düşüncelerini anlamak ve ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma grubunu, eğitim fakültelerinin Sosyal Bilgiler eğitimi bölümünde eğitim veren 14 alan uzmanı ile 2018-2019 eğitim öğretim yılında Tokat İlindeki devlet okullarında eğitim veren 22 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Sonuçlara bakıldığında, 5. sınıftan başlayarak 8. sınıf seviyesine kadar Sosyal Bilgiler dersinin öğretim uygulamaları sırasında EBA'nın sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. EBA içeriklerinin Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda gereken yeterliliğe sahip olmadığı sonucu çıkmış bunun yanı sıra EBA'da en çok istenilen içeriklerin ise video-animasyon türleri olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırmaya dâhil olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerin büyük bir kesimi EBA sitesine içerik yüklenmediği ve yükleneceği zaman da bu içeriklerin bilinçli kullanıcılar tarafından yapılması gerektiği üzerinde durmuşlardır. Bunun haricinde EBA kendi içerisinde avantajları ve dezavantajları barındırmaktadır. EBA'nın olumlu tarafına baktığımızda diğer eğitim teknolojilerine göre kullanıcılara daha zengin ve kolay ulaşılabilen içerikler sunabilmesi varken olumsuz tarafı ise içeriklerin güncelliklerini yitirmesi ve altyapı yetersizliklerinden kaynaklanan kullanım sıklığını azaltması olarak çıkmıştır.

Yeşilyurt (2019) “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına İlişkin Görüşleri*” adlı yüksek lisans tezinde, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA kullanım durumları ve kullanım sırasında karşılaşılan zorluklar, bunlara getirilecek öneriler ve öğretmenlerin EBA hakkındaki görüşlerinin neler olduğuna değinmiştir. Araştırma nitel bir araştırmadır. Veri toplama yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya dahil olan grubu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Malatya il ve ilçelerinde ki devlet okullarında

eğitim veren 30 retmen oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı tüm okullarda FATİH Projesi uygulanmaktadır. Betimsel analiz yönteminden yararlanılarak veriler analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, Sosyal Bilgiler retmenlerinin çoğu öğrenme ve öğretme sürecinde Eğitim Bilişim Ağı'ndan yararlandığını ayrıca fırsat eşitliği sağladığını ve materyal tasarrufu konusunda da oldukça kullanışlı olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma çerçevesinde ulaşılan bir diğer sonuç ise, her konuda içeriğin olmamasıdır. Sosyal Bilgiler retmenleri Eğitim Bilişim Ağı'ndaki içeriklerin sürekli güncellenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bazı konular hakkında ise eksiklikler olduğunu ve her hangi bir ders içeriğine ulaşamadıklarını belirtmektedirler. Bu konuda belirlenen diğer bir problem de özellikle içerik kısmında kullanıcıların paylaştıkları ders içeriklerinin düzenlenmesinin yeteri kadar belirgin yapılmamış olmasıdır. Araştırma içerisinde yer alan Sosyal Bilgiler retmenlerinin büyük bir bölümü Eğitim Bilişim Ağı'ndaki etkinliklerin ve içeriklerin yeterli olmadığını bu yetersizliğin giderilmesi için de içeriklerin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Yerli (2018) "*Sosyal Bilgiler ğretiminde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Uygulamasının ğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi*" adlı yüksek lisans tezinde Araştırmacı EBA'nın Sosyal Bilgiler eğitimine akademik anlamda ne gibi bir etkisi olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla yarı deneysel bir çalışma olan ntest sontest kontrol gruplu deneme modeli uygulamıştır. Araştırmacı tarafından başarı testi oluşturulmuş ve bu başarı testi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Deney, 2017-2018 eğitim ğretim yılı içerisinde Adıyaman Merkez Türkiye Petrolleri Ortaokulunda ğrenim gören 6.sınıf kapsamındaki 83 öğrenciyle yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış olan ğretmen kılavuz kitabı ile EBA destekli ğretim doğrultusunda işlenen dersler akademik başarı üzerinde benzer oranda etki göstermiştir. Araştırma sonucunda bulunan öneriler arasında EBA'nın içerik bakımından zenginleştirilmesi, teknolojik yatırımların öğretmenlerin gelişimiyle paralel yapılması vardır.

Kartal (2017) "*Sosyal Bilgiler ğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Hakkındaki Görüşleri*" adlı yüksek lisans tezinde evreni yansıtması açısından araştırmaya dâhil olan Sosyal Bilgiler ğretmenlerinin EBA'nın kullanımına ve içeriğine dair fikir ve görüşlerini ortaya çıkarmayı amaç edinmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırma desenine göre tasarlanmıştır. Araştırmacı tarafından görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunu Tokat il, ile ve köylerine bağlı devlet okullarında alışan 33 Sosyal Bilgiler ğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, Altyapı sorunları ve içerik açısından

yetersiz bulunmasından dolayı EBA'nın Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından yeterince kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA'yı öğretim içeriğini zenginleştirmek, soyut konuların somutlaştırılmasını sağlamak ve derse ilgiyi arttırmak yerine, daha çok değerlendirme aşamasında kullandıkları görülmüştür.

Gök (2014) "*Current situation, usage, management and integration of smart classroom Technologies within the scope of FATİH Project: A multiple case study*" adlı çalışmasında Türkiye'de öğretmenlerin akıllı sınıf teknolojilerini kullanım durumlarını, kullanımlarına ilişkin yaşadıkları sorunları ve ihtiyaçlarını incelemeyi amaçlamıştır. Ayrıca akıllı sınıf teknolojilerinin okullarda kullanılabilmesi için belirli bir uyum aşaması gerekmektedir. Bu uyumun YEGİTEK tarafından nasıl yürütüldüğünü de ortaya koymak çalışmanın bir diğer amacıdır. Gözlem, görüşme ve doküman incelemesi yöntemleriyle verilere ulaşılmıştır. Verilerin analizi aşamasında içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, akıllı sınıf teknolojilerinin kullanımı ve okullara uyumu sürecinde öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurulmadığı, ayrıca idarecilerin ve öğretmenlerin bu konuda gerekli derecede bilgilendirilmediği tespit edilmiştir.

2.4.2 Makaleler

Çakmak ve Taşkiran (2017) "*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Perspektifinden Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Platformu*" adlı makalelerinde, Türkiye'de FATİH Projesi ile birlikte oluşturulan EBA'nın öğretmenler tarafından nasıl algılandığını ve öğretmenlerin EBA hakkında nasıl bir kanıya vardıklarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kapsamında yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında Elazığ'da bulunan okullarda eğitim veren 14 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile çalışmayı yürütmüşlerdir. İçerik analizi yöntemi ile veriler analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda EBA platformunun faydalı ve öğrenmeyi destekleyerek kolaylık sağladığı fakat bu platformdan alt yapı yetersizliğinden dolayı iyi derecede istifade edilemediği belirtilmiştir.

Ateş & Çerçi ve Derman (2015) "*Eğitim Bilişim Ağında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme*" adlı makalelerinde, FATİH Projesi kapsamında oluşturulan EBA sitesi içerisinde yer alan Türkçe dersi videolarının FATİH Projesi minvalinde amaca ne derece katkı sağladığını incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışma nitel bir araştırmadır. Bu kapsamda doküman incelemesi yöntemi kullanılmış, veriler ise betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda ders videolarının sınıflara dağılımının eşit olmadığı çoğunluğunun 8.sınıflara yönelik videolar olduğu, video ders sürelerinin yetersiz olduğu,

videoların izlenme sayıları dikkate alındığında izlenme oranının düşük olduğu ve videodaki konuların sadece dil bilgisi kazanımlarına göre oluşturulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İskender (2016) “*Eğitim Bilişim Ağı’nda bulunan 7.sınıf Türkçe dersi videolarının ilköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) ğretim programıyla uyumu*” adlı makalesinde, EBA sitesi içerisindeki Türkçe dersi videolarının Türkçe dersi ğretim Programı (6,7,8. Sınıflar) ile olan uyumunu incelemeyi amaçlamıştır. Doküman incelemesine yönelik bir araştırmadır. Araştırmanın sonucunda, EBA’daki videolar ile Türkçe ğretim Programı arasında bazı uyumsuzluklar bulunmuştur. Türkçe ğretim Programı’nda yer almayan konu içeriklerine videolarda yer verildiği tespit edilmiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel yöntemler derin ve ayrıntılı konularda çalışmaya imkan vermektedir (Patton, 2014). Çoğunlukla sözel verilerin yorumlanmasında öne çıkmaktadır ve belirli bir durumun haricinde genellemelere ulaşmaya çalışmaz. Araştırmacı bilgi ve deneyimleriyle gerçekliği bulunduğu bağlamda anlamlandırmaya çalışır. Bu noktada önemli olan hususlardan birisi araştırmacının tarafsız olması ve elde ettiği verileri objektif bir şekilde yorumlayabilmesidir.

3.2. Araştırmanın Kaynak ve Materyalleri

Araştırmanın kaynak ve materyallerini, EBA sitesinde yer alan 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi içeriğine ilişkin konu anlatım videoları ile sorular ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programı oluşturmaktadır.

Tablo 3. 1. Araştırmanın Kaynak ve Materyalleri

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	Eğitim Bilişim Ağı
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar (2018)	Sosyal Bilgiler Dersi 6. sınıf konu anlatım videoları ve Sorular (alıştırma, tarama, öğretmene özel soru)

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Nitel araştırmada, geleneksel olarak üç temel bilgi toplama şekli bulunmaktadır. Bunlar mülakat, gözlem, doküman ve eserlerin incelenmesidir (Merriam, 2013). Bu araştırmada veriler “doküman incelemesi” ile elde edilmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı ihtiyacı olan veriyi gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Belgeler, becerikli ve hayal dünyası geniş olan bir araştırmacı için hazır bilgi kaynağıdır aynı zamanda (Merriam, 2013).

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada verilere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve yine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan EBA aracılığı ile doküman incelemesi basamaklarına göre ulaşılmış ve kullanılmıştır. Doküman incelemesinin aşamaları; dokümanlara ulaşma, özgünlüğü (orjinallik) kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanmadır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Dokümanlar, bilgisayar ya da internet kullanılarak elektronik bir formatta elde edilebilir (Baş & Akturan, 2013). Bu araştırmanın dokümanları, bilgisayar ve internet kullanılarak elektronik bir formatta elde edilmiştir. Ayrıca, özgünlüğün sağlanması için EBA'nın kendi sitesi çok defa incelenmiş, dokümanlardan bir diğeri olan Sosyal Bilgiler öğretim programına ise eğitim bakanlığının resmi internet sitesinden ulaşılmıştır. Dokümanlar elde edildikten sonra anlaşılması ve çözümlenmesi aşamasına gelinmiştir

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, bir nitel araştırma tekniği olan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre, betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analiz dört aşamadan oluşmaktadır. Aşamalar ise şunlardır: Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması. Bu çalışmada elde edilen bulguların analizinde de Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan 6. sınıf kazanımları ile EBA' da ki konu anlatımlı videolar ve sorular (alıştırma, tarama, öğretmene özel sorular) tanımlanmış, ayrıntılı olarak incelenmiş ve yorum yapmak üzere karşılaştırılarak çıkarımda bulunulmuştur.

3.6 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Bir araştırmanın geçerlilik ve güvenirliliğinin sağlanması oldukça önemli ve birbiriyle bağlantılı iki önemli unsurdur. Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının ele aldığı konuyu objektif bir biçimde inceleyebilmesi önyargılardan uzak bir şekilde araştırmayı sürdürebilmesi ve ulaştığı verileri ayrıntılı bir şekilde rapor edebilmesi anlamına gelir ayrıca sonuçlara nasıl ulaşıldığının açıklanması da geçerliliğin sağlanmasında önemli bir kıstastır (Yıldırım&Şimşek,2016). Ham verilerin toplanması ve yorumlanması araştırmacı tarafından gerçekleştirildiği için araştırmacının düşüncelerinin ve beklentilerinin sonuçlara yansımaları olasıdır. Bu bağlamda incelenen konu üzerindeki araştırmacının detaylı notlar tutarak uzun ve yoğun çalışmalar sürdürmesi yansız düşünmeyi sağlamada ve geçerliliği artırmada oldukça

etkilidir. Nitel araştırmalarda güvenilirlik ise tutarlılıktan daha çok bulguların ve gözlemin doğruluğu ile ilgilidir. Ayrıca alıntılar yapılması ve alıntılara ekleme yapılmadan olduğu gibi kullanılması güvenirliliği artırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018). Bu araştırmada geçerlik ve güvenirliğin sağlanması adına EBA içeriği ve Sosyal Bilgiler Dersi ğretim Programı detaylı bir Şekilde incelenmiş, doğru ve kapsamlı bilgi sunabilmek için veriler tablolaştırılıp, video kayıtlarından görseller konularak temellendirilmiş bilgiler ayrıntılı halde rapor edilmiştir. Böylece ham verileri ve araştırmacının yorumlarını bir arada görme olanağı tanıyarak güvenilirlik artırılmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içerisinde, 6.sınıf seviyesi kapsamında yer verilen ve 7 başlık halinde düzenlenen öğrenme alanlarına ait kazanımlara ve EBA sitesinde yer alan 6. sınıf konu anlatım videoları ile soruların(alıştırma, tarama, öğretmene özel soru) bu kazanımlarla uyumuna ait bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Bu problem sorusu “Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yer alan 6. sınıf öğrenme alanları, kazanımlar ve ayrılan süreler nelerdir?” şeklinde oluşturulmuştur. Probleme ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda ki şekilde ifade edilmiştir.

4.1.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yer alan 6. sınıf öğrenme alanları

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nın içeriği belirlenen 7 öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır. Bu öğrenme alanları (MEB,2018):

Birey ve Toplum: Sosyoloji, psikoloji ve sosyal psikoloji gibi sosyal bilim dallarına odaklanır. Disiplinler arası bir yaklaşım benimser. Ayrıca bu öğrenme alanı içerisinde “ben ve biz” olma süreçlerini barındırmaktadır. “Ben ve biz” olma süreçlerini etkileyen bazı mekânsal, kültürel ve tarihi faktörler vardır. Dolayısıyla öğrenciler de bu öğrenme alanı sayesinde bu faktörleri değerlendirme imkânı bulacaklardır.

Kültür ve Miras: Bu öğrenme alanında Türk kültürünü meydana getiren ana unsurlardan yola çıkarak kültürün korunmasına ve zenginleştirilmesine imkân sağlayacak milli bilincin oluşturulması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla Tarihi ve kültürel mirası temel alan bir yapıya sahiptir. Bu öğrenme alanında öğrencilere, kültürlerin toplumdan topluma değişebileceği bu sebeple kültürel öğelerin toplumları birbirinden ayırmada etkili olduğu, kendi kültürümüzün de dünya kültürel mirasının zenginleşmesinde katkısı olduğu kavratılır.

İnsanlar, Yerler ve Çevreler: Temelde coğrafya odaklı olan bu öğrenme alanı ile insanın yaşadığı yeri ve çevresini tanımasını, gereken mekânsal becerileri kazanmasını, insan, yer ve çevre etkileşimini kavramasını, etkileşimin neden ve sonuçlarını anlayabilmesini sağlayacak ileriye dönük bakış açısı kazandırmak amaçlanmaktadır. Zamanla gelişen teknoloji sayesinde dünyanın öbür ucundaki kişilerle saniyeler içinde iletişim kurulabilmektedir. İnsanlar da bu sayede dünyanın neresinde olursa olsun olaylardan çok çabuk etkilenmektedirler. Ayrıca

'İnsanlar, Yerler ve Çevreler' öğrenme alanı ile öğrencilere mekân algılama, değişim ve sürekliliği algılama, gözlem, harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, araştırma gibi beceriler kazandırılmaktadır.

Bilim, Teknoloji ve Toplum: Temelde bilimi ve teknolojik gelişmeleri esas alan bu öğrenme alanı öğrencilere bilimsel düşünme becerisi kazandırmayı hedeflemektedir. Bunun yanında bilimsel, yenilikçi ve eleştirel düşünmenin teknolojinin gelişmesinde ne kadar önemli bir rolü olduğunu kavratır. Teknolojinin faydalarını öğretirken doğaya verdiği zararlarında üstünde durur. Yasaların bilimsel eserleri koruduğunu, bilimsel eser meydana getirirken dikkat edilmesi gereken akademik dürüstlük ilkeleri olduğunu altını çizer.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Bu öğrenme alanı ile hedeflenen öğrencilerin ekonomi ile ilgili konularda beceri kazanmasını sağlamaktır. Bunlar da girişimcilik ve bilinçli tüketicilik becerileridir. Öğrencilerden beklenen, üretim, dağıtım ve tüketim ile ilgili kavramları öğrenmeleri, kaynakların sınırlı olduğunu bilmeleri, elimizde bulunan kaynakların korunması gerektiğini, ekonomik yaşantıları karşılaştırarak aradaki benzerlik ve farklılıkları görmeleri, ekonomiyi geliştirmek için fikir üretebilmeleri, uğraş göstermeleri ve kendilerine inanmalarıdır. Ayrıca bu öğrenme alanında ilerde yapacakları meslekleri doğru bir şekilde seçebilmeleri için meslekleri iyi tanımaları ve özelliklerini bilmeleri amaçlanmıştır.

Etkin Vatandaşlık: Bu öğrenme alanının temelini sosyoloji, siyaset bilimi ve hukuk disiplinleri oluşturmaktadır. Grup, kurum ve sosyal örgütlerin oluşumunu, gelişimini ve değişimini, insanların bunlar tarafından nasıl etkilendiğini ve kontrol edildiğini öğrencilerin öğrenmesi gerektiği dikkate alınır. Bu öğrenme alanı sayesinde öğrenciler gruplar, kurumlar ve sosyal örgütlerle alakalı gelebilecek sorulara cevap verebilmelidir. Devletin varlığının toplumsal yaşamda meydana gelebilecek sorunların çözümünde ne kadar gerekli ve önemli olduğunu, bu sayede kişi haklarının nasıl korunduğunu, demokratik yolların neler olduğunu fark ederler.

Küresel Bağlantılar: Bu öğrenme alanı gün geçtikçe değişen ve gelişen dünya da insanların gelişmeleri takip edebilmesini, problemler karşısında etkili çözümler üretebilmelerini ve sorumlu birer Türk vatandaşı olabilmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Öğrencilerin bu öğrenme alanı sayesinde evrensel boyutta meydana gelen değişim ve gelişimleri takip edebilme ve bu konuda bilinçli olma konusunda eğitilmesi hedeflenmektedir. Çünkü inançlar, fikirler, bilgi, teknoloji, sermaye, kültür gibi pek çok şey evrensel anlamda hareket halindedir.

4.1.2 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan 6. sınıf kazanımları

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda 6.sınıf düzeyinde öğrenciye kazandırılması hedeflenen kazanımlar şunlardır (MEB,2018):

Tablo 4. 1. 6. Sınıf “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

1.BİREY VE TOPLUM
SB.6.1.1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.
SB.6.1.2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder. <i>Din, dil, tarih gibi kültürü oluşturan unsurlar ele alınır.</i>
SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular. <i>Farklı kişi ve gruplara karşı zaman zaman rastlanan kalıp yargı ve ön yargı örnekleri incelenir. Toplumsal birlikteliğin özel gereksinimli bireylerin yanı sıra farklı sosyoekonomik gruplara mensup olanlar ile farklı etnik, dinî ve mezhepsel aidiyetlere saygı duymayı gerektirdiği üzerinde durulur.</i>
SB.6.1.4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.
SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.

Tablo 4. 2. 6. Sınıf “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

2. KÜLTÜR VE MİRAS
SB.6.2.1. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasi, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. <i>Destan, yazıt ve diğer kaynaklardan yararlanır.</i>
SB.6.2.2. İslamiyet'in ortaya çıkışını ve beraberinde getirdiği değişimleri yorumlar.
SB.6.2.3. Türklerin İslamiyet'i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.
SB.6.2.4. Türklerin Anadolu'yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder. <i>Türkiye Selçukluları Dönemi'nde gerçekleştirilen kültürel faaliyetlerin Anadolu'nun yurt edilme süreci üzerindeki etkisine vurgu yapılır.</i>
SB.6.2.5. Tarihî ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar. <i>Tarihî İpek ve Baharat yolları, ilgili haritalar üzerinden ele alınır.</i>

Tablo 4. 3. 6. Sınıf “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

3. İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER
<p>SB.6.3.1. Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.</p> <p><i>Jeopolitik, iklim, ulaşım gibi Türkiye'nin mutlak ve göreceli konumu ile ilgili özelliklerine yönelik çıkarımlarda bulunulacaktır.</i></p>
<p>SB.6.3.2. Türkiye'nin temel fiziki coğrafya özelliklerinden yer şekillerini, iklim özelliklerini ve bitki örtüsünü ilgili haritalar üzerinde inceler.</p> <p><i>Türkiye'nin yer şekillerine, iklim özelliklerine ve bitki örtüsüne dair haritalar kullanılır.</i></p>
<p>SB.6.3.3. Türkiye'nin temel beşerî coğrafya özelliklerini ilgili haritalar üzerinde gösterir.</p> <p><i>Türkiye'nin nüfus dağılışı, ekonomik faaliyetleri, yer altı ve yer üstü kaynaklarına dair haritalar verilir.</i></p>
<p>SB.6.3.4. Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.</p> <p><i>İnsanların yaşantılarına dair bilgi ve verilerden hareketle Akdeniz iklimi, kutup iklimi, muson iklimi ve ekvatorial iklim üzerine çıkarımda bulunulur.</i></p>

Tablo 4. 4. 6. Sınıf “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

4. BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM
<p>SB.6.4.1.Sosyal bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler verir.</p> <p><i>Psikoloji, felsefe, antropoloji, arkeoloji vb. bilimlerden örnekler verilerek sosyal bilimleri oluşturan disiplinler tanıtılır.</i></p> <p><i>Türkiye'deki bilim ve teknolojinin gelişimine yönelik çalışmalara değinilir.</i></p>
<p>SB.6.4.2.Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer.</p>
<p>SB.6.4.3.Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.</p>
<p>SB.6.4.4.Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.</p>

Tablo 4. 5. 6. Sınıf “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

5. ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
<p>SB.6.5.1.Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.</p> <p><i>Kaynakların ülke ekonomisindeki yeri ve önemi tartışılır.</i></p>
<p>SB.6.5.2.Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder.</p> <p><i>Yenilenebilir ve yenilenemeyen kaynakların önemi vurgulanır.</i></p>
<p>SB.6.5.3.Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.</p>
<p>SB.6.5.4.Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve</p>

önemini savunur.
SB.6.5.5. Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişimindeki yerini ve önemini analiz eder.
SB.6.5.6. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.

Tablo 4. 6. 6. Sınıf “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

6. ETKİN VATANDAŞLIK
SB.6.6.1. Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.
SB.6.6.2. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde yasama, yürütme ve yargı güçleri arasındaki ilişkiyi açıklar. <i>Kuvvetler ayrılığı ilkesi ile yasama, yürütme ve yargı güçlerinin her birinin kendine has yetki ve sorumluluklarının olduğu üzerinde durulur.</i>
SB.6.6.3. Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları analiz eder. <i>Konu siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, medya ve bireyler (kamuoyu) kapsamında ele alınır.</i>
SB.6.6.4. Toplumsal hayatımızda demokrasinin önemini açıklar. <i>Kazanımın işlenmesi sırasında 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü ele alınır.</i>
SB.6.6.5. Türkiye Cumhuriyeti’nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar.
SB.6.6.6. Türk tarihinden ve güncel örneklerden yola çıkarak toplumsal hayatta kadına verilen değeri fark eder. <i>Pozitif ayrımcılık, ekonomik, siyasal ve toplumsal temsil gibi olumlu, kadına şiddet ve cinsiyet ayrımcılığı gibi olumsuz konular üzerinde durulur.</i>

Tablo 4. 7. 6. Sınıf “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanına Ait Kazanımlar

7. KÜRESEL BAĞLANTILAR
SB.6.7.1. Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.
SB.6.7.2. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder. <i>Konu kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından ele alınır.</i>
SB.6.7.3. Ülkemizin sahip olduğu siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel özelliklere bağlı olarak uluslararası alanda üstlendiği rolleri analiz eder.
SB.6.7.4. Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular. <i>Kültürümüze ait olmayan unsurların, medya araçları yoluyla toplum hayatını nasıl etkilediği fark ettirilir.</i>

4.1.3 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 6. sınıf öğrenme alanları, kazanım ve süreleri

Tablo 4. 8. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 6. Sınıf Öğrenme Alanları, Kazanım ve Süreleri Kaynak: (MEB, 2018)

6.SINIF			
ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	SÜRE ORANI	DERS SAATİ
BİREY VE TOPLUM	5	11,1	12
KÜLTÜR VE MİRAS	5	20,04	22
İNSANLAR YERLER VE ÇEVRELER	4	13	14
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	4	11,1	12
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	6	16,6	18
ETKİN VATANDAŞLIK	6	14,8	16
KÜRESEL BAĞLANTILAR	4	13	14
TOPLAM	34	100	108

Tablo 4,8 ‘ de gösterildiği üzere 6. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda 7 öğrenme alanı içerisine dağıtılmış 34 kazanım bulunmaktadır. Bu 34 kazanımın toplamda 108 ders saati içerisinde öğrencilere kazandırılması öngörülmüştür. Tabloyu incelediğimizde tüm öğrenme alanları içerisinde ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ ve ‘Etkin Vatandaşlık’ öğrenme alanlarında diğerlerine göre fazla kazanıma yer verildiği dikkati çekmektedir. Öğrenme alanlarına ayrılan ders saatleri de birbirinden farklıdır. 6.sınıf seviyesinde öğrenme alanları içerisinde 5 kazanıma sahip olmasına karşın 22 ders saati ayrılarak en çok ‘ Kültür ve Miras’ öğrenme alanına ağırlık verilmiş, ardından 6’şar kazanıma yer verilen ‘Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ ve ‘Etkin Vatandaşlık’ öğrenme alanları 18 ve 16 ders saati ayrılarak diğer öğrenme alanları arasında 2. ve 3. ağırlık verilen alanlar olmuştur.

4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Bu problem sorusu “EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan öğrenme alanlarına ait hangi konu anlatım videolarına yer verilmiştir?” şeklinde oluşturulmuştur. Probleme ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda ki şekilde ifade edilmiştir.

4.2.1 EBA’ da 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan öğrenme alanlarına ait konu anlatım videoları

4.2.1.1 EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Birey ve Toplum” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

Tablo 4. 9. 6.Sınıf “Birey ve Toplum” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

ÖĞRENME ALANI: BİREY VE TOPLUM		
EBA ALT BAŞLIKLAR	VİDEOLAR	SÜRELER
DEĞİŞEN ROLLERİM	Değişen Rollerim	1:11 dk
	Toplumsal Rollerimiz	1:11 dk
KÜLTÜRÜMÜZLE YAŞIYOR VE GELİŞİYORUZ	Kültürümüzle Yaşıyor Ve Gelişiyoruz	1:12 dk
	Dilimiz Türkçe	1:26 dk
	Toplum Nedir	1:37 dk
ÖN YARGILARIMI KIRIYORUM	Ön Yargılarımı Kırıyorum	00:54 sn
	Kalıp Yargılar	1:29 dk
	Dünya Farklılıklarla Güzel	1:39 dk
BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ	Birlikte Daha Güçlüyüz	00:52 sn
	Kan Bağışının Önemi	1:42 sn
SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM	Özgürlüğün de Sınırı Var	1:16 dk
	Hakkımı Nasıl Ararım	1:37 dk
	Sorunlarımın Çözümlerini Biliyorum	1:10 dk

Tablo 4,9’da görüldüğü üzere 5 farklı kazanım içeren Birey ve Toplum öğrenme alanı her kazanımı bir başlık ifade edecek (Değişen rollerim, Kültürümüzle Yaşıyor ve Gelişiyoruz, Önyargılarımı Kırıyorum, Birlikte Daha Güçlüyüz, Sorunlarımın Çözümünü Biliyorum) şekilde 5 alt başlığa ayrılmıştır. Bu sayede kazanımlar ile kazanıma ait EBA’da yer alan içeriklerin EBA sitesi içerisinde tam bir uyum ve düzen içerisinde sunulduğu görülmektedir. Ayrıca bir kazanıma ait en fazla 3 adet konu anlatım videosu yer almaktadır. Videoların süreleri ise tabloda gösterildiği üzere ortalama 1.30 dakikayı geçmeyecek kadar kısadır.

Tablo 4. 10. 6. Sınıf “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

ÖĞRENME ALANI: KÜLTÜR VE MİRAS		
EBA ALT BAŞLIKLAR	VİDEOLAR	SÜRELER
	Destanlar, Yazıtlar ve İlk Türk Topluları	1:30 dk
	İlk Türk Devletleri	00:36 sn
	Asya Hun Devleti	2:17 dk
	Kavimler Göçü	1:28 dk

DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER	Kök Türk Devleti	2:39 dk
	Uygur Devleti	1:01 dk
	İlk Türk Devletlerinde Siyasi, Askeri, Kültürel ve Ekonomik Yapı	1:28 dk
İSLAMİYETİN DOĞUŞU VE DEĞİŞİMİ	İslamiyet'in Doğuşu ve Değişim	1:41 dk
	İslamiyet'in Yayılışı	2:32 dk
	Abbasi Devletinin Siyasi Tarihi	2:40 dk
İSLAMİYET VE TÜRKLER	Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İslamiyet'e Hizmetleri	1:58 dk
	Karahanlı Devleti	1:35 dk
	Gazneli Devleti	1:27 dk
	Büyük Selçuklu Devleti	2:07 dk)
YENİ YURT ANADOLU	Malazgirt Savaşı	1:26 dk
	Anadolu'da İlk Türk Devletlerinin Kurulması ve Türkiye Selçuklu Devleti	1:14 dk
	Türkiye Selçuklu Devleti	1:52 dk
	Anadolu'nun Türkleşmesi	1:46 dk
	Miryokefalon Savaşı	1:26 dk
	Kösedağ Savaşı	1:22 dk
	Haçlı Seferleri	2:17 dk
	I.Haçlı Seferi	1:47 dk
	II. Haçlı Seferi	3:48 dk
	III. Haçlı Seferi	3:15 dk
	IV. Haçlı Seferi	2:23 dk
MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR	Geçmişte İpek Yolu	1:26 dk
	Günümüz İpek Yolu	1:13 dk
	Baharat Yolu	1:16 dk

Tablo 4,10 Kültür ve Miras öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve sürelerini göstermektedir. Kültür ve Miras öğrenme alanı içerisinde 5 kazanım yer almaktadır. Birinci kazanıma ait EBA 'da oluşturulan 'Destan ve Yazıtlarda Türkler' başlığı altında 7 videoya, ikinci kazanıma ait oluşturulan 'İslamiyet'in Doğuş ve Değişimi' başlığı altında 3 videoya, üçüncü kazanıma ait oluşturulan ' İslamiyet ve Türkler' başlığı altında 4 videoya, dördüncü kazanıma ait oluşturulan 'Yeni Yurt Anadolu' başlığı altında 11 videoya, beşinci kazanıma ait oluşturulan 'Medeniyete Yön Veren Yollar' başlığı altında ise 3 videoya yer verilmiştir. En uzun video süresi 3.48 dakikadır. Kültür ve Miras öğrenme alanı içerisinde toplamda 28 adet video bulunmaktadır.

Tablo 4.11. 6.Sınıf “İnsanlar Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

ÖĞRENME ALANI: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER		
EBA ALT BAŞLIKLAR	VİDEOLAR	SÜRELER
DÜNYANIN NERESİNDEYİM?	Dünyanın Neresindeyim?	1:07 dk
	Coğrafi Koordinat Sistemi Paraleller	2:12 dk
	Coğrafi Koordinat Sistemi Meridyenler	1:25 dk
	Türkiye'nin Matematik (Mutlak) Konumu	1.56 dk
	Türkiye'nin Özel (Göreceli) Konumu	2:17 dk
	Kıtalar ve Okyanusların Konumları	2:12 dk
ÜLKEMİN GÜZELLİKLERİ HARİTADA	Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri	1:41 dk
	Türkiye'nin İklimi ve Bitki Örtüsü	2:11 dk
ÜLKEMİN ZENGİNLİKLERİ HARİTADA	Yerüstü ve Yer altı Kaynaklarımız	2:37 dk
	Türkiye'de Nüfusun Dağılışı	1:40 dk
	Türkiye'nin Fiziki ve Beşeri Özelliklerinin Ekonomik Faaliyetlere Etkisi	2:29 dk
ÇEVREMİZDE KİMLER YAŞIYOR	Sıcak ve Ilıman İklimlerde Yaşam	2:35 dk
	Kutuplarda ve Çöllerde Yaşam	1:33 dk

Tablo 4,11’de gösterildiği üzere “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı içerisinde 4 kazanıma yer verilmiştir. Birinci kazanıma ait oluşturulan ‘Dünyanın Neresindeyim?’ başlığı altında 6 video, ikinci kazanıma ait oluşturulan ‘Ülkemin Güzellikleri Haritada’ başlığı altında 2 video, üçüncü kazanıma ait ‘ Ülkemin Zenginlikleri Haritada’ başlığı adlında 3 video, dördüncü kazanıma ait ‘Çevremizde Kimler Yaşıyor’ başlığı altında 2 video bulunmaktadır. Bu öğrenme alanı içerisinde toplamda 13 adet konu anlatım videosu vardır. Videolar 1 ila 2.37 dakika arasında değişmekte olup öğrencilerin sıkılmasına imkân sağlamayacak uzunluktadır.

Tablo 4. 12. 6.Sınıf “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

ÖĞRENME ALANI: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM		
EBA ALT BAŞLIKLAR	VİDEOLAR	SÜRELER
SOSYAL BİLİMLER VE TOPLUM	Sosyal Bilimler ve Toplum	2:26 dk
HAYALİMDEKİ GELECEK	Teknolojik Gelişmeler	00:42 sn
ARAŞTIRMA YAPIYORUM	Araştırma Basamakları	1:25 dk
EMEK BİR HAZİNE DİR	Korsan Ürünlerle Mücadele Etme	00.40 sn
	Telif ve Patent Hakkı	1:47 dk

Tablo 4,12 “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve sürelerini göstermektedir. Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı içerisinde 4 kazanım yer almaktadır. Kazanımlara ait oluşturulan başlıklar altında ise toplamda 5 adet konu anlatım videosu bulunmaktadır. Videolar yine 1-3 dakikayı geçmeyecek şekilde kısadır.

Tablo 4. 13. 6.Sınıf “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

ÖĞRENME ALANI: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM		
EBA ALT BAŞLIKLAR	VİDEOLAR	SÜRELER
KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR	Ekonomik Faaliyetler	3:10 dk
	Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor	2:32 dk
DÜNYAMIZA SAHİP ÇIKALIM	Dünyamıza Sahip Çıkalım	2:24 dk
	Yenilenemez Enerji Kaynakları ve Fosil Yakıtlar	1:08 dk
	Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Hidroelektrik Enerjisi	1:18 dk
BİR PROJEM VAR	Bir Projem Var	2:00 dk
VERGİLERİMİZLE AYDINLIK YARINLARA	Vergi Vermenin Önemi	1:31 dk
NİTELİKLİ İNSAN, GÜÇLÜ TÜRKİYE	Nitelikli İnsan Gücü	00:31 sn
MESLEĞİMİ SEÇİYORUM	Mesleğimi Bilinçli Seçiyorum	02:21 dk

Tablo 4,13'te gösterildiği üzere “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı içerisinde 6 adet kazanım bu kazanımlara ait oluşturulan 6 tane başlık vardır. Bu başlıklardan ‘Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor’ başlığı altında 2, ‘Dünyamıza Sahip Çıkalım’ başlığında 3, ‘Bir Projem Var’ başlığında 1, ‘Vergilerimizle Aydınlik Yarınlar’ başlığında 1, ‘Nitelikli İnsan Güçlü Türkiye’ başlığında 1, ‘Mesleğimi Seçiyorum’ başlığında ise 1 adet konu anlatım videosu ile beraber toplamda 9 adet video yer almaktadır. Video süreleri 1 ila 3 dakikayı geçmeyecek kadar kısadır.

Tablo 4. 14. 6. Sınıf “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

ÖĞRENME ALANI: ETKİN VATANDAŞLIK		
EBA ALT BAŞLIKLAR	VİDEOLAR	SÜRELER
NASIL BİR YÖNTEM?	Demokrasinin İlkeleri	2:12 dk
	Oligarşi ve Teokrasi	1:22 dk
	Cumhuriyet ve Monarşi	1:36 dk
ÜÇ KUVVET	Üç Kuvvet	1:31 dk
YÖNETİCİLERİMİZ VE BİZ	Yönetimin Karar Alma Sürecini Etkileyen Unsurlar	1:27 dk
HAYATIN İÇİNDE DEMOKRASİ	Toplumsal Yaşamda Demokrasinin Önemi	1:00 dk
HAKLARIMIN BİLİNCİNDEYİM	Haklarımın Bilincindeyim	1:00 dk
KADIN VE TOPLUM	Kadın ve Toplum	1:35 dk

Tablo 4,14 “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve sürelerini göstermektedir. Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı içerisinde yer alan 6 kazanıma ait EBA’da Nasıl Bir Yönetim, Üç Kuvvet, Yöneticilerimiz ve Biz, Hayatın İçinde Demokrasi, Haklarımın Bilincindeyim ile Kadın ve Toplum alt başlıkları oluşturulmuştur. Bu alt başlıklara ait toplamda 8 adet ders videosu yer almaktadır. Videolar 1-2 dakikayı geçmeyecek uzunluktadır.

Tablo 4. 15. 6. Sınıf “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve süreleri

ÖĞRENME ALANI: KÜRESEL BAĞLANTILAR		
EBA ALT BAŞLIKLAR	VİDEOLAR	SÜRELER
KOMŞULARIMIZ VE KARDEŞLERİMİZ	Dış Politika İlkeleri	1:48 dk
	Uluslararası İlişkilerimiz	1:38 dk
	Komşularımız ve Türk Cumhuriyetleriyle İlişkilerimiz	2:15 dk
TİCARİ İLİŞKİLERİMİZ	Ticari İlişkilerimiz	2:15 dk
LİDER TÜRKİYE	Lider Türkiye	1:28 dk
KÜLTÜRÜMÜZE SAHİP ÇIKALIM	Kültürümüze Sahip Çıkalım	1:39 dk

Tablo 4,15 “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ve sürelerini göstermektedir. Küresel Bağlantılar öğrenme alanı içerisinde 4 kazanım yer almaktadır. Birinci kazanıma ait ‘Komşularımız ve Kardeşlerimiz’ başlığı altında 3, ikinci kazanıma ait ‘ Ticari İlişkilerimiz’ başlığı altında 1, üçüncü kazanıma ait ‘ Lider Türkiye’ başlığı altında 1 ve dördüncü kazanıma ait ‘ Kültürümüze Sahip Çıkalım’ başlığı altında 1 adet konu anlatım videosu bulunmaktadır. Bu öğrenme alanı içerisinde Toplamda 6 adet konu anlatım videosuna yer verilmiştir. Video süreleri diğer öğrenme alanlarındaki videolar gibi 1 ila 2 dakika arasında değişmektedir.

4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Bu problem sorusu “EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi konu anlatım videoları Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumlu mudur?” şeklinde oluşturulmuştur. Probleme ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda ki şekilde ifade edilmiştir.

4.3.1 EBA’ da yer alan 6.sınıf sosyal bilgiler dersi konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

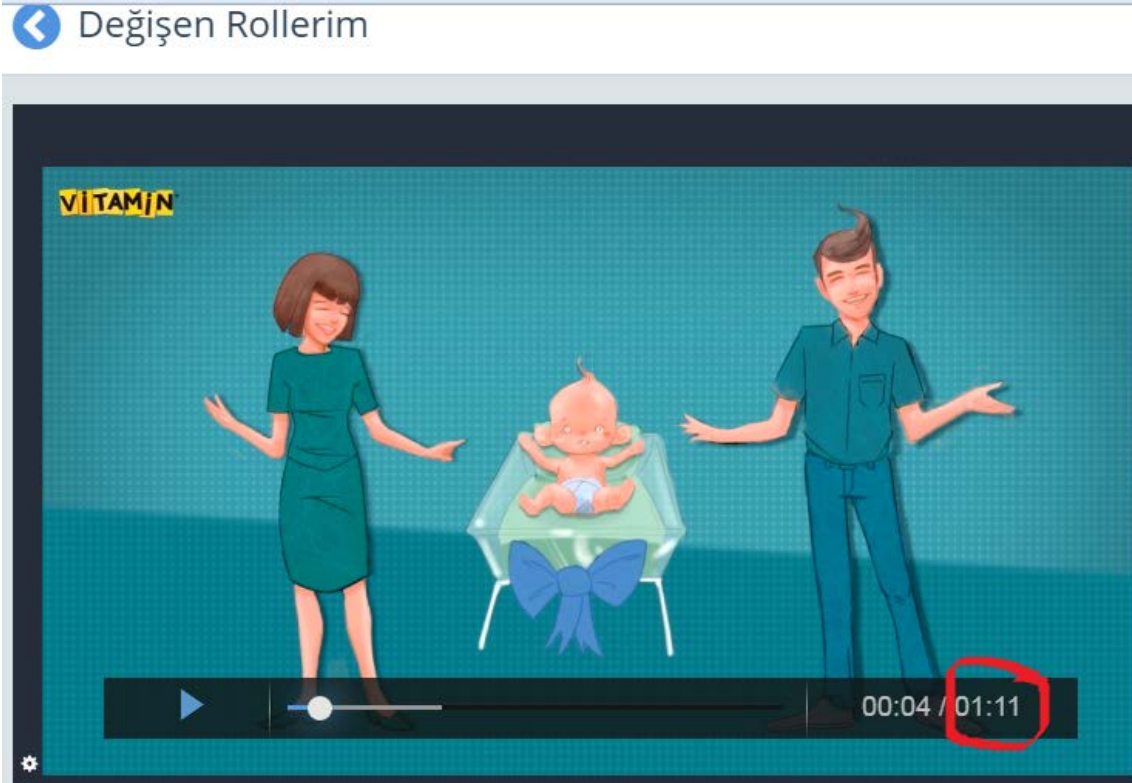
EBA sitesinde yer alan konu anlatım videoları internet bağlantısı sayesinde akıllı tahta aracılığı ile öğrencilere sunulmaktadır. 6.sınıf seviyesinde sosyal bilgiler dersine ait videoların kazanımları karşılayabilir sayıda ve nitelikte olup olmadığı, görüntü ve ses kalitesinin öğrenci seviyesine hitap edebilirliği gibi ölçütler dikkate alınarak incelenmiştir.

Tablo 4. 16. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Birey ve Toplum ’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

1. BİREY VE TOPLUM	
KAZANIMLAR	VİDEOLAR
SB.6.1.1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.	DEĞİŞEN ROLLERİM: Değişen Rollerim Toplumsal Rollerimiz
SB.6.1.2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder. <i>Din, dil, tarih gibi kültürü oluşturan unsurlar ele alınır.</i>	KÜLTÜRÜMÜZLE YAŞIYOR VE GELİŞİYORUZ: Kültürümüzle Yaşıyor Ve Gelişiyoruz Dilimiz Türkçe Toplum Nedir?
SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular. <i>Farklı kişi ve gruplara karşı zaman zaman rastlanan kalıp yargı ve ön yargı örnekleri incelenir. Toplumsal birlikteliğin özel gereksinimli bireylerin yanı sıra farklı sosyoekonomik gruplara mensup olanlar ile farklı etnik, dinî ve mezhepsel aidiyetlere saygı duymayı gerektirdiği üzerinde durulur.</i>	ÖN YARGILARI KIRIYORUM: Ön Yargılarımı Kırıyorum Kalıp Yargılar Dünya Farklılıklarla Güzel
SB.6.1.4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.	BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ: Birlikte Daha Güçlüyüz Kan Bağışının Önemi
SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.	SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM: Özgürlüğün de Sınırı Var Hakkımı Nasıl Ararım Sorunlarımın Çözümlerini Biliyorum

Tablo 4,16 EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Birey ve Toplum ’ öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ile Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımların karşılaştırmasını göstermektedir. Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında 6.sınıf

seviyesinde ‘Birey ve Toplum’ Öğrenme alanına ait 5 kazanım yer almaktadır. Bu öğrenme alanına ait kazanımların içeriğine baktığımızda öğrencilere kazandırılması istenen bilgi ve beceri yoğunluğunu EBA sitesindeki videoların karşılayacak sayıda yeterliliğe sahip olmadığı tespit edilmiştir. SB.6.1.2. kazanımında belirtilen kültürü oluşturan unsurlardan sadece ‘Dilimiz Türkçe’ başlığı altındaki videoyla dilimizin öneminden bahsedilmiş, diğer unsurlardan (din, tarih, gelenek-görenekler, maddi kültür öğeleri) bazıları ‘Kültürümüzle Yaşıyor ve Gelişiyoruz’ ve ‘Toplum Nedir’ başlığı altındaki videoda kısaca geçilmiş bazılarına ise hiç yer verilmemiştir. SB.6.1.4. Kazanımında belirtilen sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlerden yalnızca Kan Bağışının önemine dair videoya yer verilmiş fakat bunun yanında sosyal yardım kuruluşlarından örneğin; Daruşşafaka, Yeşilay, AFAD(Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı), Mehmetçik Vakfı, Darülaceze... Vb. yer verilmemiştir. Konu anlatım videolarına ait görseller ve yorumları aşağıda yer almaktadır.

Fotoğraf 4. 1. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 2. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Videoları nitelik bakımından irdelediğimizde görüntü kalitesi ve ses seviyesi öğrencilerin algılayabileceği ve gelişim seviyelerine uygun nitelikte olup bilhassa görüntülerin çizgi karakterler şeklinde sunulması videoları sıkıcılıktan çıkarmış ve öğrencilerin dikkatini çekebilecek yapıya büründürülmüştür. Süre olarak ise 2-3 dakikalık videolardır, kısa ve öz anlatımlar tercih edilmiştir. İçeriğin yoğunluğu sebebiyle videoların hem az sayıda hem de çok kısa olması bilgi aktarımının oldukça sınırlı olduğunu bize göstermektedir. Bu nedenle videoların zenginleştirilmesinin öğrencilerin konuyu daha ayrıntılı özümsemesi ve EBA’nın amacına hizmet etmesine daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 4. 17. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Kültür ve Miras’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

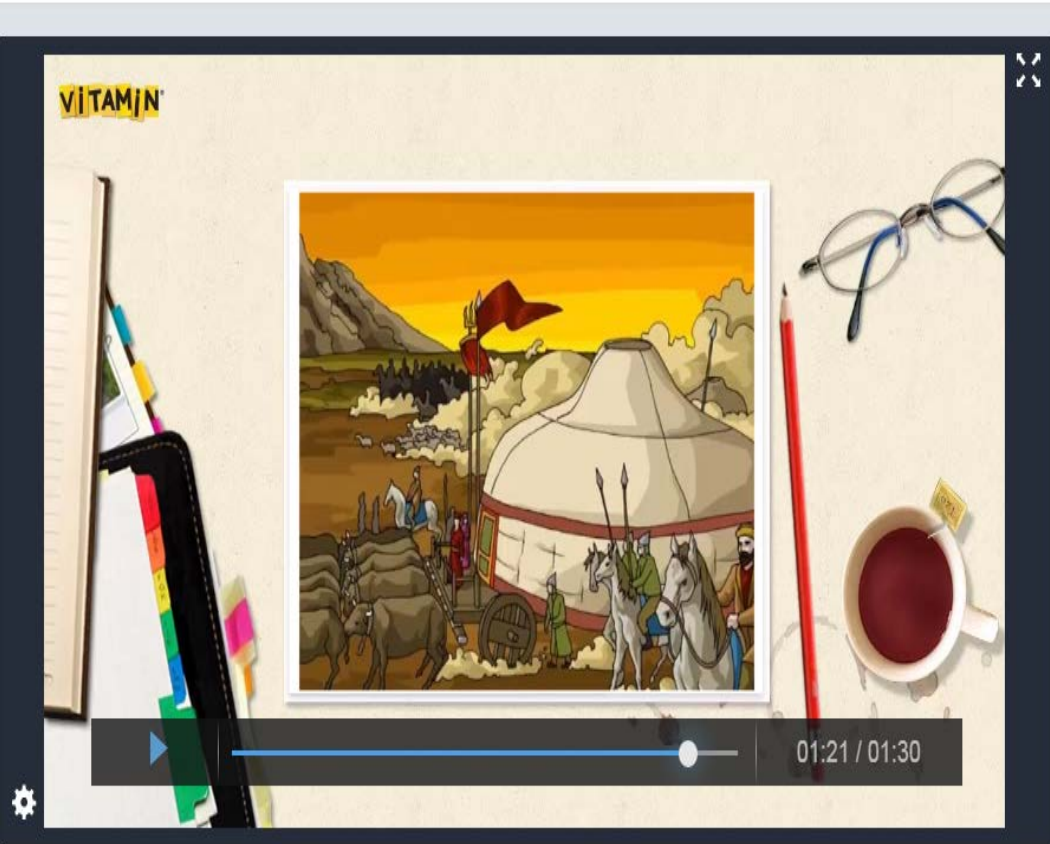
2. KÜLTÜR VE MİRAS	
KAZANIMLAR	VİDEOLAR
SB.6.2.1. Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasi, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. <i>Destan, yazıt ve diğer kaynaklardan yararlanır.</i>	DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER: Destanlar, Yazıtlar ve İlk Türk Topluları İlk Türk Devletleri Asya Hun Devleti Kavimler Göçü Kök Türk Devleti Uygur Devleti

	İlk Türk Devletlerinde Siyasi, Askeri, Kültürel ve Ekonomik Yapı
SB.6.2.2. İslamiyet'in ortaya çıkışını ve beraberinde getirdiği değişimleri yorumlar.	İSLAMİYETİN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM: İslamiyet'in Doğuşu ve Değişim İslamiyet'in Yayılışı Abbasi Devletinin Siyasi Tarihi
SB.6.2.3. Türklerin İslamiyet'i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.	İSLAMİYET VE TÜRKLER: Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İslamiyet'e Hizmetleri Karahanlı Devleti Gazneli Devleti Büyük Selçuklu Devleti
SB.6.2.4. Türklerin Anadolu'yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder. <i>Türkiye Selçukluları Dönemi'nde gerçekleştirilen kültürel faaliyetlerin Anadolu'nun yurt edilme süreci üzerindeki etkisine vurgu yapılır.</i>	YENİ YURT ANADOLU: Malazgirt Savaşı Anadolu'da İlk Türk Devletlerinin Kurulması ve Türkiye Selçuklu Devleti Türkiye Selçuklu Devleti Anadolu'nun Türkleşmesi Miryokefalon Savaşı Kösedağ Savaşı Haçlı Seferleri I.Haçlı Seferi II.Haçlı Seferi III.Haçlı Seferi IV.Haçlı Seferi
SB.6.2.5. Tarihî ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar. <i>Tarihî İpek ve Baharat yolları, ilgili haritalar üzerinden ele alınır.</i>	MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR: Geçmişte İpek Yolu Günümüz İpek Yolu Baharat Yolu

Tablo 4,17'de de gösterildiği gibi 6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait 5 kazanım yer almaktadır. Dördüncü kazanıma ait konu videoları diğer kazanımlara oranla daha fazladır. Toplamda ise bu öğrenme alanına ait 28 konu videosuna yer verilmiştir. Kazanımların içeriği ve videolar irdelendiğinde ise bazı eksiklerin olduğu göze çarpmaktadır. SB.6.2.1.Kazanımına ait videolar arasında destanlardan sadece Asya Hunlara ait Oğuz Kağan ile Köktürklere ait Ergenekon destanına değinilmiş Uygur devletine ait Türeyiş ve Göç destanı ise içeriğine değinilmeden isim olarak geçmiştir. Köktürklerin bir diğer destanı olan Bozkurt destanına ise hiç yer verilmemiştir. “SB.6.2.1.Destan, yazıt ve diğer kaynaklardan yararlanır.” kazanımı kapsamında bahsedilen destanlara ait konu videolarının eklenmesi ile içeriğin zenginleştirilebileceği düşünülmektedir. “SB.6.2.3.Türklerin İslamiyet'i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.” Kazanımı kapsamında Türk-İslam

sentezi neticesinde ortaya çıkan kültürel yapıların, edebi eserlerin sunulduğu bir videonun olmaması da dikkati çekmektedir. Yine “*SB.6.2.4.Türklerin Anadolu’yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder. Türkiye Selçukluları Dönemi’nde gerçekleştirilen kültürel faaliyetlerin Anadolu’nun yurt edilme süreci üzerindeki etkisine vurgu yapılır.*” kazanımı kapsamında Türkiye Selçuklularına ait yapıların olduğu videoların eklenmesi içeriğin zenginleştirilmesi açısından önem arz etmektedir. Konu anlatım videolarına ait görsellere aşağıda yer verilmiştir.

Destanlar, Yazıtlar ve İlk Türk Topluları

Destanlar, yazıtlar ve ilk toplumları ile ilgili konu anlatımında tarihi belgelere örnekler görebilir ve bunların eski toplumlar hakkında bizlere nasıl bilgi sağladığını öğrenebilirsiniz.

Fotoğraf 4. 3. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 4. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

“Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait EBA sitesinde bulunan videolar da görsellerde gösterildiği üzere canlı ve dikkat çekici nitelikler barındırmaktadır. 1,30 dakikayı geçmeyecek kısalıkta anlatımlar hâkimdir. Videoların sağ alt köşesinde videoların neyi anlatmak istediği kısa açıklamalarla belirtilmiştir. Videolar, sol üst köşede de gösterildiği üzere bir eğitim sitesi olan ‘Vitamin’ adlı siteden alınmıştır.

Tablo 4. 18. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ İnsanlar, Yerler ve Çevreler’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

3. İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	
KAZANIMLAR	VİDEOLAR
<p>SB.6.3.1. Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar. <i>Jeopolitik, iklim, ulaşım gibi Türkiye’nin mutlak ve göreceli konumu ile ilgili özelliklerine yönelik çıkarımlarda bulunulacaktır.</i></p>	<p>DÜNYANIN NERESİNDEYİM? : Dünyanın Neresindeyim? Coğrafi Koordinat Sistemi Paraleller Coğrafi Koordinat Sistemi Meridyenler Türkiye’nin Matematik (Mutlak) Konumu Türkiye’nin Özel (Göreceli) Konumu Kıtalar ve Okyanusların Konumları</p>
<p>SB.6.3.2. Türkiye’nin temel fiziki coğrafya özelliklerinden yer şekillerini, iklim özelliklerini ve bitki örtüsünü ilgili haritalar üzerinde inceler. <i>Türkiye’nin yer şekillerine, iklim özelliklerine ve bitki örtüsüne dair haritalar kullanılır.</i></p>	<p>ÜLKEMİN GÜZELLİKLERİ HARİTADA: Türkiye’nin Yeryüzü Şekilleri Türkiye’nin İklimi ve Bitki Örtüsü</p>

<p>SB.6.3.3. Türkiye'nin temel beşerî coğrafya özelliklerini ilgili haritalar üzerinde gösterir. <i>Türkiye'nin nüfus dağılışı, ekonomik faaliyetleri, yer altı ve yer üstü kaynaklarına dair haritalar verilir.</i></p>	<p>ÜLKEMİN ZENGİNLİKLERİ HARİTADA: Yerüstü ve Yer altı Kaynaklarımız Türkiye'de Nüfusun Dağılışı Türkiye'nin Fiziki ve Beşerî Özelliklerinin Ekonomik Faaliyetlere Etkisi</p>
<p>SB.6.3.4. Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur. <i>İnsanların yaşantılarına dair bilgi ve verilerden hareketle Akdeniz iklimi, kutup iklimi, muson iklimi ve ekvatorial iklim üzerine çıkarımda bulunulur.</i></p>	<p>ÇEVREMİZDE KİMLER YAŞIYOR? : Sıcak ve Ilıman İklimlerde Yaşam Kutuplarda ve Çöllerde Yaşam</p>

Tablo 4,18 EBA' da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ile Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki kazanımların karşılaştırmasını göstermektedir. Programda İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanına ait 4 kazanıma yer verilmiştir. Kazanımlar arasında diğerlerine oranla en çok konu anlatım videosuna sahip olan 1. kazanımdır. Öğrencilere bu öğrenme alanı içerisinde kazandırılması istenilen bilgilere EBA sitesinde yer alan 6.sınıf seviyesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı dâhilinde ki ders videolarının tamamında değinilmiştir.

◀ Kıtalar ve Okyanusların Konumları

Dünya üzerinde kıtaların ve okyanusların konumunu anlatır.

Fotoğraf 4. 5. EBA'da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4. 6. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4,6’da “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait sunulan video görsellerinde de görüldüğü üzere harita üzerinden yapılan anlatımlar sayesinde öğrencilerin konuyu daha açık ve anlaşılır halde öğrenmelerine imkân sağlanmıştır. Video süreleri yine 1-2 dakikayı geçmeyecek uzunlukta kısa ve öz anlatımlıdır. “Vitamin” adlı eğitim sitesinden alınan bu ders videolarının görüntü ve ses kalitesi bakımından öğrencilerin gelişim seviyesine uygun yapıda olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 4. 19. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘Bilim, Teknoloji ve Toplum’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

4. BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	
KAZANIMLAR	VİDEOLAR
SB.6.4.1. Sosyal bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler verir. <i>Psikoloji, felsefe, antropoloji, arkeoloji vb. bilimlerden örnekler verilerek sosyal bilimlere ilişkin disiplinler tanıtılır.</i> <i>Türkiye’deki bilim ve teknolojinin gelişimine yönelik çalışmalara değinilir</i>	SOSYAL BİLİMLER VE TOPLUM: Sosyal Bilimler ve Toplum
SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer.	HAYALİMDEKİ GELECEK: Teknolojik Gelişmeler

SB.6.4.3. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.	ARAŞTIRMA YAPIYORUM: Araştırma Basamakları
SB.6.4.4. Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.	EMEK BİR HAZİNE DİR: Korsan Ürünlerle Mücadele Etme Telif ve Patent Hakkı

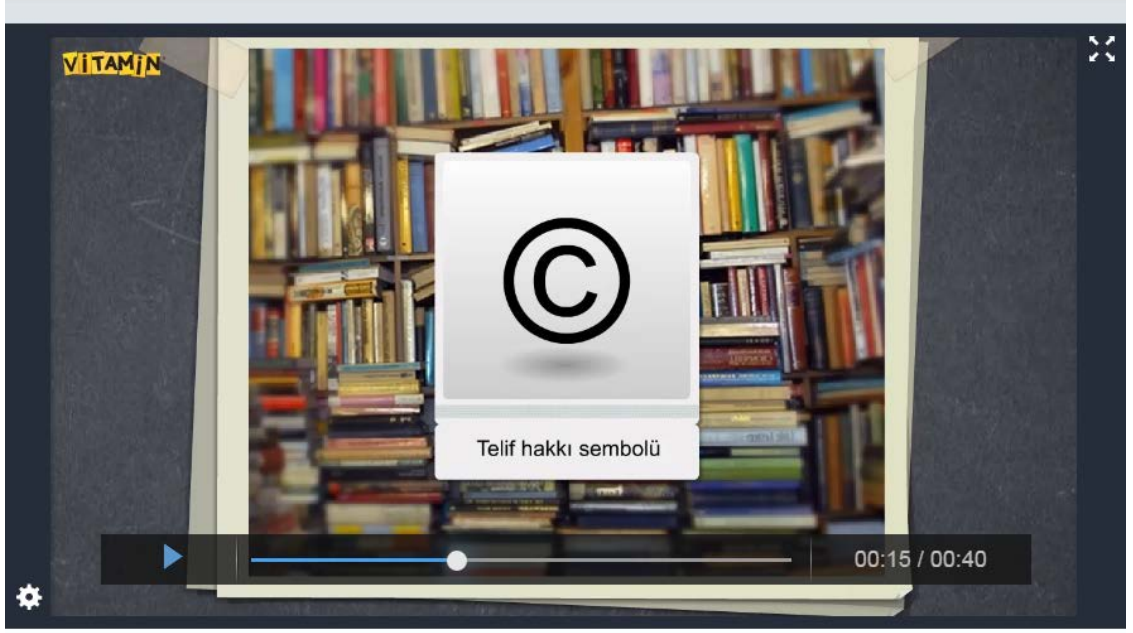
Tablo 4,19’da da gösterildiği gibi 6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait 4 kazanım yer almaktadır. *SB.6.4.1. kazanımında yer alan “Türkiye’deki bilim ve teknolojinin gelişimine yönelik çalışmalara değinilir”* ifadesini karşılayacak bir ders videosu bulunmamaktadır. Türk bilim insanlarının yer aldığı bir videonun eklenmesi içeriğin zenginleştirilmesi ve eksikliğin karşılanması açısından önem arz etmektedir. Diğer kazanımlara ait ders videoları ise kazanımda geçen ifadeleri karşılar niteliktedir.

← Sosyal Bilimler ve Toplum

Sosyal bilgiler dersinin içeriğini oluşturan sosyal bilimler tanıtımı ve topluma etkisi açıklanmıştır.

Fotoğraf 4. 7. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Bu konu anlatımında, bir fikir veya sanat eserini yaratan kişinin bu eserdeki haklarının korunmasının öneminden ve bu hakların nasıl korunduğundan bahsedilmektedir.

Fotoğraf 4. 8. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Ders videolarının dersi sıkıcılıktan çıkarma ve öğrenciyi derse karşı güdülemede etkisi oldukça yüksektir. Videolar sayesinde farklı duyu organlarının da işin içine girmesi öğrencilerin öğrenme motivasyonları üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Ayrıca videoların dersten önce veya dersten sonra da tekrar izlenebilmesi öğrencilerin tekrar ve pekiştirme yapmasında en etkili araçlardan biri olmuştur. Bu bağlamda videoların öğretim programındaki kazanımlar dışında bilgi kirliliği yaratmaması gerekmektedir. EBA sitesinde 6.sınıf Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan ders videolarının kazanımlarla uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Fotoğraf 4. 8’de de gösterildiği gibi “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait ders videolarının da görüntü kalitesi ve dikkat çekiciliği öğrencilere hitap edebilecek yapıdadır.

Tablo 4. 20. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Üretim, Dağıtım ve Tüketim’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

5. ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM	
KAZANIMLAR	VİDEOLAR
SB.6.5.1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir. <i>Kaynakların ülke ekonomisindeki yeri ve önemi tartışılır.</i>	KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR: Ekonomik Faaliyetler Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor

SB.6.5.2. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder. <i>Yenilenebilir ve yenilenemeyen kaynakların önemi vurgulanır.</i>	DÜNYAMIZA SAHİP ÇIKALIM: Dünyamıza Sahip Çıkalım Yenilenemez Enerji Kaynakları ve Fosil Yakıtlar Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Hidroelektrik Enerjisi
SB.6.5.3. Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.	BİR PROJEM VAR: Bir Proje Var
SB.6.5.4. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.	VERGİLERİMİZLE AYDINLIK YARINLARA: Vergi Vermenin Önemi
SB.6.5.5. Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişimindeki yerini ve önemini analiz eder.	NİTELİKLİ İNSAN, GÜÇLÜ TÜRKİYE: Nitelikli İnsan Gücü
SB.6.5.6. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.	MESLEĞİMİ SEÇİYORUM: Mesleğimi Bilinçli Seçiyorum

Tablo 4,20 EBA' da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ile 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların karşılaştırmasını göstermektedir. Programda "Üretim, Dağıtım ve Tüketim" öğrenme alanına ait 6 kazanım yer almaktadır. İkinci kazanıma ait konu anlatım videoları diğer kazanımlara oranla daha fazladır. Toplamda ise bu öğrenme alanına ait 9 adet konu anlatım videosu bulunmaktadır. Videoların tamamı incelendiğinde 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımları EBA'da bulunan ders videolarının karşıladığı görülmektedir.

← Ekonomik Faaliyetler

Bu konu anlatımında, ekonomik faaliyetlerin neler oldukları ve hangi ihtiyaçlar sonucunda ortaya çıktıkları anlatılmaktadır.

Fotoğraf 4. 9. EBA'da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

← Yenilenemez Enerji Kaynakları ve Fosil Yakıtlar

Bu canlandırmada yenilenemeyen enerji kaynakları ve önemi vurgulanır.

Fotoğraf 4. 10. EBA'da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

EBA sitesinde yer alan “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanına ait ders videolarına baktığımızda 1 ila 3 dakika arasında anlatımların hâkim olduğunu, görüntünün çizgi karakterler tarzında dikkat çekiciliğe sahip olduğunu ve yine diğer videolar gibi ‘Vitamin’ sitesinden alındığını görmekteyiz. Ayrıca EBA sitesinde yer alan videoların 6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “ Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanına ait kazanımları yansıttığı tespit edilmiştir.

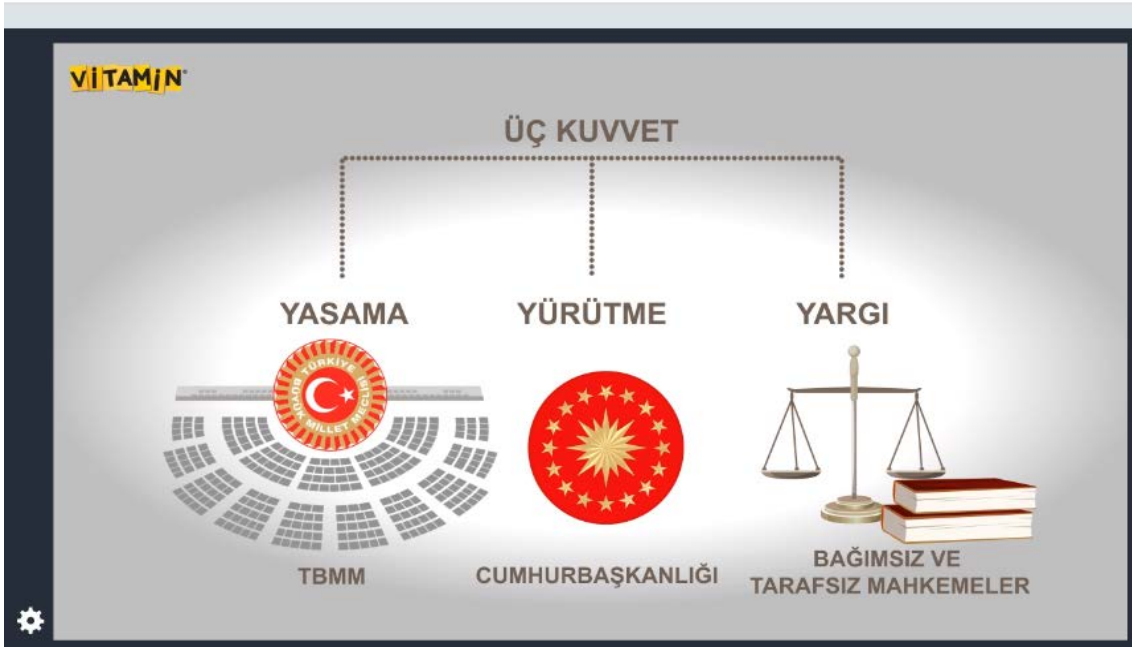
Tablo 4. 21. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘ Etkin Vatandaşlık’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

6. ETKİN VATANDAŞLIK	
KAZANIMLAR	VİDEOLAR
SB.6.6.1. Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.	NASIL BİR YÖNTEM? : Demokrasinin İlkeleri Oligarşi ve Teokrazi Cumhuriyet ve Monarşi
SB.6.6.2. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nde yasama, yürütme ve yargı güçleri arasındaki ilişkiyi açıklar. <i>Kuvvetler ayrılığı ilkesi ile yasama, yürütme ve yargı güçlerinin her birinin kendine has yetki ve sorumluluklarının olduğu üzerinde durulur.</i>	ÜÇ KUVVET: Üç Kuvvet
SB.6.6.3. Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları analiz eder. <i>Konu siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, medya ve bireyler (kamuoyu) kapsamında ele alınır.</i>	YÖNETİCİLERİMİZ VE BİZ: Yönetimin Karar Alma Sürecini Etkileyen Unsurlar
SB.6.6.4. Toplumsal hayatımızda demokrasinin önemini açıklar. <i>Kazanımın işlenmesi sırasında 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü ele alınır.</i>	HAYATIN İÇİNDE DEMOKRASİ: Toplumsal Yaşamda Demokrasinin Önemi
SB.6.6.5. Türkiye Cumhuriyeti’nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar.	HAKLARIMIN BİLİNCİNDEYİM: Haklarımın Bilincindeyim
SB.6.6.6. Türk tarihinden ve güncel örneklerden yola çıkarak toplumsal hayatta kadına verilen değeri fark eder. <i>Pozitif ayrımcılık, ekonomik, siyasal ve toplumsal temsil gibi olumlu, kadına şiddet ve cinsiyet ayrımcılığı gibi olumsuz konular üzerinde durulur.</i>	KADIN VE TOPLUM: Kadın ve Toplum

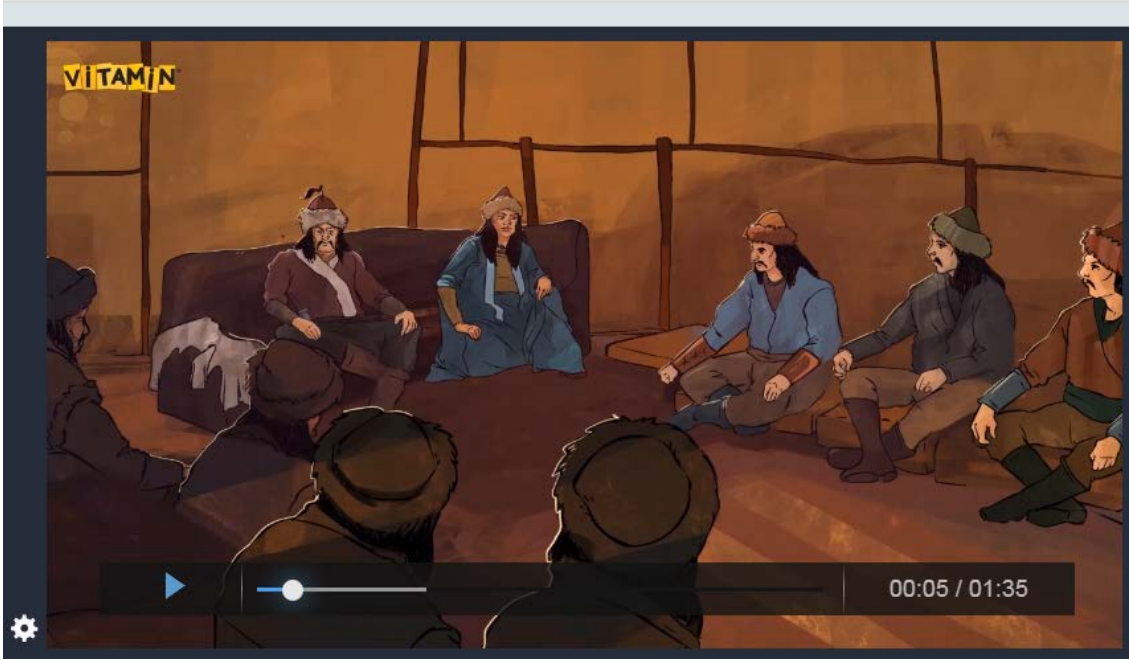
Tablo 4,21 EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait konu anlatım videoları ile 6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’ndaki kazanımların karşılaştırmasını göstermektedir. Etkin Vatandaşlık öğrenme alanına ait 6.sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında 6 kazanıma yer verilmiştir. Bu kazanımlar arasında diğerlerine oranla daha fazla konu videosuna sahip olan 1. kazanımdır. “SB.6.6.2.

kazanımında geçen “Kuvvetler ayrılığı ilkesi ile yasama, yürütme ve yargı güçlerinin her birinin kendine has yetki ve sorumluluklarının olduğu üzerinde durulur.” İfadesi kapsamında TBMM ve Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkilerinden bahseden bir konu anlatım videosunun olmaması bu konuda eksiklik meydana getirmektedir. Ayrıca SB.6.6.4. kazanımında belirtilen “Kazanımın işlenmesi sırasında 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü ele alınır.” İfadesini karşılayacak 15 Temmuz Darbe Girişimini anlatan bir konu anlatım videosunun eklenmesi de içeriğin zenginleştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Üç Kuvvet

Fotoğraf 4.11. EBA'da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4.12. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Öğrencilerin bilgileri anlamlandırabilmesi ve hafızasında kalıcı hale getirebilmesi için dersin görsellerle desteklenmesi gerekmektedir. Bu durum özellikle de ilkökul ve ortaokul seviyesindeki öğrenciler için oldukça önemlidir. Sosyal Bilgiler dersi de konuları bakımından soyut kavramlar barındırmaktadır. Ders videolarındaki görsel öğelerin kullanımıyla öğrencilerin zihninde canlanacak unsurlar sade, net ve anlaşılır olmalıdır. Fotoğraf 4.11 ve Fotoğraf 4.12’de görüldüğü üzere videolarda gözü yoran, bilgi karmaşası yaratan veya öğrencilerin anlamlandırmakta zorlanacağı herhangi bir olumsuz öğe bulunmamaktadır. Ayrıca ‘Kadın ve Toplum’ gibi sosyal konularda anlatımın hikâyeleştirilerek ve geçmişten günümüze kadar akış içerisinde sunulması öğrenci dikkatini ve konsantrasyonunu sağlamada etkili olmaktadır.

Tablo 4. 22. EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi ‘Küresel Bağlantılar’ öğrenme alanına ait konu anlatım videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki kazanımlar ile uyumu

7. KÜRESEL BAĞLANTILAR	
KAZANIMLAR	VİDEOLAR
SB.6.7.1. Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.	KOMŞULARIMIZ VE KARDEŞLERİMİZ: Dış Politika Uluslararası İlişkilerimiz Komşularımız ve Türk Cumhuriyetleri’yle İlişkilerimiz

SB.6.7.2. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder. <i>Konu kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından ele alınır.</i>	TİCARİ İLİŞKİLERİMİZ: Ticari İlişkilerimiz
SB.6.7.3. Ülkemizin sahip olduğu siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel özelliklere bağlı olarak uluslararası alanda üstlendiği rolleri analiz eder.	LİDER TÜRKİYE: Lider Türkiye
SB.6.7.4. Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular. <i>Kültürümüze ait olmayan unsurların, medya araçları yoluyla toplum hayatını nasıl etkilediği fark ettirilir.</i>	KÜLTÜRÜMÜZE SAHİP ÇIKALIM: Kültürümüze Sahip Çıkalım

Tablo 4,22’de de gösterildiği gibi 6.Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait 4 kazanım yer almaktadır. 1. kazanıma ait 3 konu anlatım videosu varken diğer kazanımlara ait 1’er tane konu anlatım videosu yer almaktadır.“*SB.6.7.4.Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular. Kültürümüze ait olmayan unsurların, medya araçları yoluyla toplum hayatını nasıl etkilediği fark ettirilir.*” kazanımı bağlamında kültürümüze ait olan ve olmayan öğelerin video şeklinde sunulması ve diğer kazanımlara ait konu anlatım videolarının çoğaltılmasının gerekliliği dikkat çekmektedir.

◀ Komşularımız ve Türk Cumhuriyetleri’yle İlişkilerimiz

Bu canlandırmada ülkemizin komşuları ve Türk Cumhuriyetleri’yle ilişkileri açıklanmıştır.

Fotoğraf 4.13. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4.14 EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan Konu Anlatım Video Örneği

Fotoğraf 4,14’de “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait sunulan video görsellerinde de görüldüğü üzere yukarıda incelenen 6 öğrenme alanına ait videolarda olduğu gibi “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait videolarda da 2-3 dakikayı geçmeyen anlatımlar ve renkli görseller barındıran, sıkıcılıktan uzak ve dikkat çekici görseller kullanılmıştır. Öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun, görüntü ve ses kalitesi yüksek içeriklerdir. Ve bir eğitim sitesi olan ‘Vitamin’ adlı siteden alınmış içeriklerdir. Kazanımlar dışında bilgi kirliliği yaratacak unsurlara rastlanmamıştır. Bu nedenle öğretim programıyla uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Bu problem sorusu “EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan öğrenme alanlarına ait hangi sorulara yer verilmiştir?” şeklinde oluşturulmuştur. Probleme ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda ki şekilde ifade edilmiştir.

4.4.1 EBA’ da 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan öğrenme alanlarına ait sorular

Tablo 4. 23. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Birey ve Toplum” öğrenme alanına ait sorular

BİREY VE TOPLUM						
	ALİŞTİRMA	KONU TARAMA	ÖĞRETMENE ÖZEL			TOPLAM
			ALİŞTİRMA	ÇALIŞMA	KONU TESTİ	
DEĞİŞEN ROLLERİM	4	5	4	3	5	21
KÜLTÜRÜMÜZLE YAŞIYOR VE GELİŞİYORUZ	4	5	4	3	5	21
ÖN YARGILARIMI KIRIYORUM	5	10	5	3	10	33
BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ	5	10	5	4	5	29
SORUNLARIMIN ÇÖZÜMÜNÜ BİLİYORUM	5	10	4	4	5	28
TOPLAM	23	40	22	17	30	132

Tablo 4,24’te belirtildiği üzere EBA sitesinde 6.sınıf seviyesi kapsamında “Birey ve Toplum” öğrenme alanına ait alıştırmaya, konu taramaya ve öğretmene özel alıştırmaya, çalışmaya, konu tarama testi başlıkları içerisine dağıtılmış toplamda 132 adet soru yer almaktadır. Soruların çoğunluğu çoktan seçmeli testlerden oluşsa da açık uçlu, boşluk doldurma, eşleştirme ve doğru- yanlış testleri de bulunmaktadır. Tüm kazanımlarda boşluk doldurma, eşleştirme ve doğru- yanlış testleri “Alıştırma” soruları başlığı altında yer alırken açık uçlu sorulara “ Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığı altında yer verilmiştir. “Öğretmene Özel” başlığı altında bulunan sorulara öğrenciler kendi şifreleri ile giriş yaptıkları sayfadan ulaşamamakta ancak öğretmen isterse kendi EBA Şifresi ile girdiği sayfadan görebilmekte ve öğrencilere bu soruları sunabilmektedir. Soru türleri açısından baktığımız zaman ise “Birey ve Toplum” öğrenme alanı kapsamında Alıştırma, Konu Tarama, Öğretmene Özel (Alıştırma, Konu Testi, Çalışma) kategorileri arasında en fazla soruyu içerisinde barındıran “Konu Tarama” testidir. Konu Tarama testinin tamamı çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. En az sorunun yer aldığı başlık ise açık uçlu soruların yer aldığı “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” kategorisidir. Soruların kazanımlara dağılımı açısından baktığımızda ise 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programındaki 3. kazanımı ifade eden “Önyargılarımı Kırıyorum” başlığı altında diğer kazanımlara oranla daha fazla soru yer almaktadır. En az sorunun yer aldığı başlıklar ise 1. ve 2. kazanımı ifade eden “Değişen Rollerim” ve “Kültürümüzle Yaşıyor ve Gelişiyoruz” başlıklarıdır.

Tablo 4. 24. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait sorular

KÜLTÜR VE MİRAS						
	ALİŞTİRMA	KONU TARAMA	ÖĞRETMENE ÖZEL			TOPLAM
			ALİŞTİRMA	ÇALIŞMA	KONU TESTİ	
DESTAN VE YAZITLARDA TÜRKLER	5	10	5	4	10	34
İSLAMİYETİN DOĞUŞU VE DEĞİŞİM	5	15	5	3	5	33
İSLAMİYET VE TÜRKLER	5	10	5	4	5	29
YENİ YURT ANADOLU	5	10	5	4	10	34
MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR	5	5	4	3	5	22
TOPLAM	25	50	24	18	35	152

Tablo 4,25 EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Kültür ve Miras” öğrenme alanına ait soruların dağılımını göstermektedir. Bu öğrenme alanına ait toplamda 152 adet soru EBA sitesinde 6.sınıf öğrencilerine ve öğretmenlere sunulmaktadır. Bu öğrenme alanına ait oluşturulan sorular da tek tip soru tarzında değil çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru- yanlış, açık uçlu ve boşluk doldurma şeklinde hazırlanmış sorulardır. Açık uçlu sorulara “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığı adı altında yer verilmiştir. Açık uçlu sorular bir eğitim sitesi olan “Vitamin” sitesinden alınmış sorulardır. “Alıştırma” ve “Öğretmene Özel Alıştırma” Soruları başlıklarında ise çoktan seçmeli, doğru- yanlış, boşluk doldurma ve eşleştirme tarzında sorular yer almaktayken “Konu Tarama” ve “Öğretmene Özel Konu Testi” başlıkları içerisindeki sorular ise tamamen çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Soru türleri açısından baktığımız zaman yine en fazla soru sayısına sahip olan “Konu Tarama” kategorisidir. En az soru bulunan başlık ise yine açık uçlu soruların yer aldığı “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” kategorisidir. Soruların kazanımlara dağılımı açısından baktığımız zaman ise 1. kazanımı ifade eden “Destan ve Yazıtlarda Türkler” ile 4. kazanımı ifade eden “Yeni Yurt Anadolu” başlıkları içerisinde diğer kazanımlara oranla daha fazla soru yer almaktadır.

Tablo 4.25. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait sorular

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER						
	ALİŞTİRMA	KONU TARAMA	ÖĞRETMENE ÖZEL			TOPLAM
			ALİŞTİRMA	ÇALIŞMA	KONU TESTİ	
DÜNYANIN NERESİNDEYİM?	5	5	5	5	5	25
ÜLKEMİN GÜZELLİKLERİ HARİTADA	5	10	5	5	10	35
ÜLKEMİN ZENGİNLİKLERİ HARİTADA	5	10	5	3	10	33
ÇEVREMİZDE KİMLER YAŞIYOR?	5	10	5	3	10	33
TOPLAM	20	35	20	16	35	126

Tablo 4,26 EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait soruların dağılımını göstermektedir. Bu öğrenme alanına ait toplamda 126 adet soru EBA sitesinde 6.sınıf öğrencilerine ve öğretmenlere sunulmaktadır. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait yer verilen sorular çoktan seçmeli, eşleştirme, boşluk doldurma, doğru- yanlış ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. “Alıştırma” ve “Öğretmene Özel Alıştırma” başlığı altında yer alan sorular çoktan seçmeli, doğru- yanlış, boşluk doldurma ve eşleştirme sorularıdır. “Konu Tarama” ve “Öğretmene Özel Konu Testi” başlığı altında yer alan soruların tamamı ise çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Açık uçlu sorulara “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığı içerisinde yer verilmiştir. Soru türleri açısından en fazla sorunun yer aldığı başlıklar çoktan seçmeli sorulardan oluşan “Konu Tarama” ve “Öğretmene Özel Konu Testi” kategorileridir. En az sorunun yer aldığı başlık ise açık uçlu sorulardan oluşan “ Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığıdır. Soruların kazanımlara dağılımına baktığımız da ise en fazla soru sayısı 2. kazanımı ifade eden “Ülkemin Güzellikleri Haritada” başlığıdır.

Tablo 4. 26. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Bili, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait sorular

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM						
	ALİŞTİRMA	KONU TARAMA	ÖĞRETMENE ÖZEL			TOPLAM
			ALİŞTİRMA	ÇALIŞMA	KONU TESTİ	
SOSYAL BİLİMLER VE TOPLUM	5	10	5	4	5	29
HAYALİMDEKİ GELECEK	5	10	5	4	5	29

ARAŞTIRMA YAPIYORUM	5	10	5	4	5	29
EMEK BİR HAZİNERDİR	5	10	5	3	5	28
TOPLAM	20	40	20	15	20	115

Tablo 4,27 EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait soruların dağılımını göstermektedir. Bu öğrenme alanına ait toplamda 115 adet soru EBA sitesinde 6.sınıf öğrencilerine ve öğretmenlere sunulmaktadır. Bu öğrenme alanına ait oluşturulan sorular da diğer öğrenme alanlarında oluşturulan sorular gibi çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, doğru-yanlış ve açık uçlu sorulardır. “Alıştırma” ve “Öğretmene Özel Alıştırma” başlıkları içerisindeki sorular çoktan seçmeli, doğru- yanlış, boşluk doldurma ve eşleştirme sorularıdır. “Konu Tarama” ve “Öğretmene Özel Konu Testi” başlığı altındaki soruların tamamı çoktan seçmelidir. Bu öğrenme alanında da açık uçlu sorulara “ Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığı adı altında yer verilmiştir. Soru dağılımlarına soru türleri açısından baktığımızda en fazla soru “ Konu Tarama” kategorisinde yer alırken en az soru ise “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” kategorisindedir. Soruların kazanımlara dağılımları incelendiğinde ise 1. 2. ve 3. kazanımı ifade eden “Sosyal Bilim ve Toplum”, “Hayalimdeki Gelecek” ve “ Araştırma Yapıyorum” başlıklarında 29 soru bulunurken “Emek Bir Hazinedir” başlığında 28 soru bulunmaktadır.

Tablo 4. 27. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait sorular

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM						
	ALİŞTİRMA	KONU TARAMA	ÖĞRETMENE ÖZEL			TOPLAM
			ALİŞTİRMA	ÇALIŞMA	KONU TESTİ	
KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR	5	10	5	4	5	29
DÜNYAMIZA SAHİP ÇIKALIM	5	5	5	4	5	24
BİR PROJEM VAR	4	5	4	3	5	21
VERGİLERİMİZLE AYDINLIK YARINLARA	4	5	4	3	5	21
NİTELİKLİ İNSAN, GÜÇLÜ TÜRKİYE	4	5	4	4	5	22
MESLEĞİMİ SEÇİYORUM	5	10	4	3	10	32
TOPLAM	27	40	26	21	35	149

Tablo 4,28 EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanına ait soruların dağılımını göstermektedir. Bu öğrenme alanına ait toplamda 149 adet soru EBA sitesinde 6.sınıf öğrencilerine ve öğretmenlere sunulmaktadır. Çoktan seçmeli, açık uçlu, boşluk doldurma, eşleştirme ve doğru- yanlış testlerinden oluşan bu sorular “Alıştırma, Tarama ve Öğretmene Özel (alıştırma, konu testi, çalışma) başlıkları altında yer almaktadır. “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” adı altında yer alan sorular bir eğitim sitesi olan Vitamin adlı siteden alınmış açık uçlu sorulardır. “Konu Tarama” ve “Öğretmene Özel Konu Testi” başlıkları altındaki sorular çoktan seçmeli sorular iken “Alıştırma” ve “Öğretmene Özel Alıştırma” başlıkları altındaki sorular ise çoktan seçmeli, doğru yanlış, eşleştirme ve boşluk doldurma tarzında hazırlanmış sorulardır. Soru türleri açısından baktığımızda “Konu Tarama” testi içerisindeki soru sayısı diğer kategoride yer alan sorulara oranla daha fazladır. En az soruyu barındıran kategori ise açık uçlu soruların yer aldığı “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” kategorisidir. Soruların kazanımlara dağılımı açısından baktığımızda ise 6.sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki 6. kazanımı ifade eden “Mesleğimi Seçiyorum” başlığı altında yer alan soru sayısı diğerlerine oranla daha fazladır.

ETKİN VATANDAŞLIK						
	ALİŞTİRMA	KONU TARAMA	ÖĞRETMENE ÖZEL			TOPLAM
			ALİŞTİRMA	ÇALIŞMA	KONU TESTİ	
NASIL BİR YÖNTEM?	5	5	5	3	5	23
ÜÇ KUVVET	5	5	5	3	5	23
YÖNETİCİLERİMİZ VE BİZ	4	5	4	3	5	21
HAYATIN İÇİNDE DEMOKRASİ	4	5	4	3	5	21
HAKLARIMIN BİLİNCİNDEYİM	4	10	4	3	10	31
KADIN VE TOPLUM	5	10	4	4	5	28
TOPLAM	27	40	26	19	35	147

Tablo 4. 28. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait sorular

Tablo 4,29 EBA’ da yer alan 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait soruların dağılımını göstermektedir. ”Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait 6 kazanım yer almaktadır. Bu öğrenme alanına ait toplamda 147 adet soru EBA sitesinde 6.sınıf öğrencilerine ve öğretmenlere sunulmaktadır. “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait yer

verilen sorular çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, doğru- yanlış ve açık uçlu sorulardır. “ Alıştırma” ve “ Öğretmene Özel Alıştırma” başlığı altında açık uçlu soru tipi hariç diğer soru tarzlarından oluşturulmuş sorular yer alırken açık uçlu sorulara bu öğrenme alanında da “ Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığı altında yer verilmiştir. “ Konu Tarama” ve “Öğretmene Özel Konu Testi” başlığı altında yer alan soruların tamamı çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Soru türleri açısından baktığımız zaman en fazla soruyu içinde barındıran kategorinin “Konu Tarama” testi olduğu görülmektedir. En az soru sayısına sahip olan kategori ise açık uçlu soruların bulunduğu “ Öğretmene Özel Çalışma Soruları” kategorisidir. Soruların kazanımlara dağılımı açısından baktığımızda ise en fazla sorunun yer aldığı 5. kazanımı ifade eden “Haklarımın Bilincindeyim” başlığıdır.

Tablo 4. 29. EBA’ da 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait sorular

KÜRESEL BAĞLANTILAR						
	ALİŞTİRMA	KONU TARAMA	ÖĞRETMENE ÖZEL			TOPLAM
			ALİŞTİRMA	ÇALIŞMA	KONU TESTİ	
KOMŞULARIMIZ VE KARDEŞLERİMİZ	5	10	5	5	5	30
TİCARİ İLİŞKİLERİMİZ	5	10	5	4	5	29
LİDER TÜRKİYE	4	10	4	3	5	26
KÜLTÜRÜMÜZE SAHİP ÇIKALIM	4	5	4	3	5	21
TOPLAM	18	35	18	15	20	106

Tablo 4,30’da belirtildiği üzere EBA sitesinde 6.sınıf seviyesi kapsamında “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait 4 kazanım yer almaktadır. Bu 4 kazanıma ait oluşturulan alıştırma, konu tarama ve öğretmene özel alıştırma, çalışma, konu testi başlıkları içerisine dağıtılmış toplamda 106 adet soru yer almaktadır. Sorular çoktan seçmeli, açık uçlu, boşluk doldurma, eşleştirme ve doğru- yanlış testlerinden oluşmaktadır. Boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli ve doğru- yanlış testleri “Alıştırma” soruları başlığı altında yer alırken açık uçlu sorulara “ Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığı altında yer verilmiştir. Soru türleri açısından baktığımız zaman ise “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanı kapsamında Alıştırma, Konu Tarama, Öğretmene Özel (Alıştırma, Konu Testi, Çalışma) kategorileri arasında en fazla soruyu içerisinde barındıran “Konu Tarama” testidir. Konu Tarama testinin tamamı

çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. En az sorunun yer aldığı başlık ise açık uçlu soruların yer aldığı “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” kategorisidir. Soruların kazanımlara dağılımı açısından baktığımızda ise 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programındaki 1. kazanımı ifade eden “Komşularımız ve Kardeşlerimiz” başlığı altında diğer kazanımlara oranla daha fazla soru yer almaktadır. En az sorunun yer aldığı başlık ise 4. kazanımı ifade eden “Kültürümüze Sahip Çıkalım” başlığıdır.

4.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Bu problem sorusu “EBA’ da yer alan sorular (alıştırma, tarama ve öğretmene özel) 6. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları ile uyumlu mudur?” şeklinde oluşturulmuştur. Probleme ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda ki şekilde ifade edilmiştir.

4.5.1 EBA’ da yer alan soruların (alıştırma, tarama ve öğretmene özel) 6. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları ile uyumu

Tablo 4. 30. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

1. BİREY VE TOPLUM	
KAZANIMLAR	SORU SAYILARI
SB.6.1.1	21
SB.6.1.2	21
SB.6.1.3	33
SB.6.1.4	29
SB.6.1.5	28

Tablo 4,31’de “Kazanımlar” başlığı altında SB.6.1.1 şeklinde kısaltması verilenler Sosyal Bilgiler dersi 6.sınıf 1. öğrenme alanına ait 1. kazanımı ifade etmektedir. “Birey ve Toplum” öğrenme alanına ait 1. kazanımda 21 soru, 2. kazanımda 21 soru, 3.kazanımda 33 soru, 4. kazanımda 29 soru ve 5.kazanımda 28 soru olmak üzere toplamda 132 soruya yer verilmiştir. En çok soru sayısına sahip olan kazanım “*SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular. Farklı kişi ve gruplara karşı zaman zaman rastlanan kalıp yargı ve ön yargı örnekleri incelenir. Toplumsal birlikteliğin özel gereksinimli bireylerin yanı sıra farklı sosyoekonomik gruplara mensup olanlar ile farklı etnik, dinî ve mezhepsel aidiyetlere saygı duymayı gerektirdiği üzerinde durulur.*” şeklinde İfade Edilen 3. Kazanımdır. Kazanıma Ait Soru Örneğine Aşağıda Yer Verilmiştir;

1. Osman, toplum içersinde uyumun ve birlikteliğin gelişmesi konusunda bir çalışma yapacaktır.

Osman'ın yapacağı çalışmada aşağıdaki konulardan hangisine yer vermesi yanlış olur?

- A) Ön yargının zararları
- B) Farklı düşüncelere saygı
- C) Din ve vicdan özgürlüğü
- D) Farklı milletler arasında üstünlükler

Çözümü Göster

2. Aynı toprak parçası üzerinde yaşayan insanların butunüne toplum denir. Toplumda uyum içinde yaşayabilmek için bireylere düşen görev ve yükümlülükler vardır.

Toplumda insanların bir arada yaşayabilmesi için aşağıdakilerden hangisi gereklidir?

- A) Farklılıklara saygı duymak
- B) Bireyselliğin ön planda olması
- C) Farklılıklara karşı ön yargılı olmak
- D) Kendi inançlarımızı üstün görmek

Çözümü Göster

Fotoğraf 4.15. EBA'da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey Ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait “Ön Yargılarımı Kırıyorum” Başlığı Altında Yer Alan “Alıştırmalar” Soru Örneği

Tablo 4. 31. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

2. KÜLTÜR VE MİRAS	
KAZANIMLAR	SORU SAYILARI
SB.6.2.1	34
SB.6.2.2	33
SB.6.2.3	29
SB.6.2.4	34
SB.6.2.5	22

Tablo 4,32’de görüldüğü üzere Eğitim Bilişim Ağı’nda SB.6.2.1 kazanımına ait 34 adet soru, SB.6.2.2. kazanımına ait 33 adet soru, SB.6.2.3. kazanımına ait 29 adet soru, SB.6.2.4. kazanımına ait 34 adet soru, SB.6.2.5. kazanımına ait 22 adet soru olmak üzere toplamda bu öğrenme alanında 152 adet soru bulunmaktadır. Kültür ve Miras öğrenme alanı içerisinde “SB.6.2.1. Orta Asya’da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. Destan, yazıt ve diğer kaynaklardan yararlanır.” Kazanımı ile “SB.6.2.4. Türklerin Anadolu’yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder. Türkiye Selçukluları Dönemi’nde gerçekleştirilen kültürel faaliyetlerin Anadolu’nun yurt edilme süreci üzerindeki etkisine vurgu yapılır.” Kazanımında

diğerlerine oranla daha fazla sorunun yer aldığı tespit edilmiştir. SB.6.2.4 Kazanımına ait soru örneğine aşağıda yer verilmiştir.

4. Aşağıda verilen boşluklara uygun kelimeleri sürükleyin.

Malazgirt Savaşı	Büyük Selçuklular	Miryokefalon Savaşı	Danışmentiler	Çaka Beyliği	Kösedağ Savaşı	Ahlık	Türkiye Selçukluları
Pasinler Savaşı							

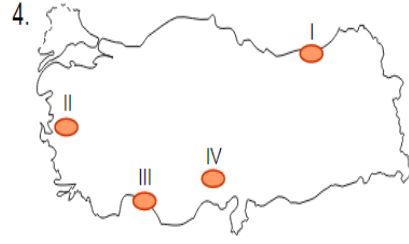
- I. ► ..... ile birlikte Türkler, ilk kez denizcilik faaliyetlerinde bulunmaya başlamışlardır.
- II. ► Mevlâna, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli ve Ahi Evran gibi önemli bilginler, ... döneminde yaşamış ve Anadolu'nun Türkleşmesine katkıda bulunmuşlardır.
- III. ► Anadolu'yu yurt edinme ve Türk boylarının Anadolu'ya yerleşmesi ..... 'ndan sonra hız kazanmıştır.
- IV. ► Türkiye Selçuklu Devleti, 1243 yılında Moğollar ile yapılan ..... sonrasında dağılma sürecine girdi.
- V. ► Türkiye Selçuklu Devleti döneminde kurulan ..... teşkilatı Anadolu'nun Türkleşmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Fotoğraf 4.16. EBA'da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Kültür ve Miras” Öğrenme Alanına Ait “Yeni Yurt Anadolu” Başlığı Altında Yer Alan “Alıştırmalar” Soru Örneği

Tablo 4. 32. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

3.İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	
KAZANIMLAR	SORU SAYILARI
SB.6.3.1	25
SB.6.3.2	35
SB.6.3.3	33
SB.6.3.4	33

Tablo 4,33 EBA sitesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanına ait belirlenen kazanımları karşılayan kaçar adet sorunun yer aldığını göstermektedir. EBA sitesinde SB.6.3.1.kazanımına ait 25 adet, SB.6.3.2 kazanımına ait 35 adet, SB.6.3.3 kazanımına ait 33 adet, SB.6.3.4 kazanımına ait 33 adet soruya yer verilmiştir. Bu öğrenme alanına ait toplamda EBA'da 126 adet karışık (çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, doğru yanlış ve açık uçlu) soru yer almaktadır. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı içerisinde “SB.6.3.2. Türkiye'nin temel fiziki coğrafya özelliklerinden yer şekillerini, iklim özelliklerini ve bitki örtüsünü ilgili haritalar üzerinde inceler. Türkiye'nin yer şekillerine, iklim özelliklerine ve bitki örtüsüne dair haritalar kullanılır.” Kazanımında diğerlerine oranla daha fazla soru yer almaktadır. Kazanıma ait EBA sitesinden alınan soru örneği aşağıda yer almaktadır;

Çay, her mevsim yağış, nem ve bulutlu hava isteyen bir bitkidir.

Çay yetiştiriciliği yapmayı planlayan bir kişi için, haritada numaralandırılmış yerlerden hangisi uygundur?

- A I
- B II
- C III
- D IV

Fotoğraf 4.17. EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanına Ait “Ülkemin Zenginlikleri Haritada” Başlığı Altında Yer Alan “Konu Testi” Soru Örneği

Tablo 4. 33. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

4. BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	
KAZANIMLAR	SORU SAYILARI
SB.6.4.1	29
SB.6.4.2	29
SB.6.4.3	29
SB.6.4.4	28

Tablo 4,34 EBA sitesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait belirlenen kazanımları karşılayan kaçar adet sorunun yer aldığını göstermektedir. SB.6.4.1, SB.6.4.2 ve SB.6.4.3 kazanımlarına ait 29 adet, SB.6.4.4 kazanımına ait ise 28 adet çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, doğru-yanlış ve açık uçlu sorular yer almaktadır. EBA sitesinde 6.sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanına ait toplamda 115 adet soruya yer verilmiştir. EBA sitesinden alınan soru örneği aşağıda yer almaktadır;

2. Aşağıdakilerden hangisi doğrudan sağlık sektörüyle ilgili teknolojik bir gelişmedir?

- A Güneş enerjisinin yaygınlaşması
 B Giyilebilir teknolojilerin üretilmesi
 C Yapay kan hücresinin üretilmesi
 D Sürücüsüz araçların üretilmesi

Çözümü Göster

3. Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanları D, yanlış olanları Y olarak işaretleyin.

- I. ► Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin insan hayatına olumlu ve olumsuz etkileri vardır. D Y
- II. ► Günümüzün en önemli teknolojik gelişmelerinden biri olan nanoteknoloji, yalnızca tıp alanında kullanılmaktadır. D Y
- III. ► Ülkemizde bilim ve teknolojinin gelişmesi için yapılan önemli çalışmalardan biri de teknoparkların kurulmasıdır. D Y
- IV. ► Yapay zeka, bilgisayarın veya bilgisayar kontrolündeki bir robotun çeşitli faaliyetleri zeki canlılara benzer şekilde yerine getirme kabiliyetidir. D Y
- V. ► Türkiye'nin en büyük savunma elektroniği kuruluşu, ROKETSAN'dır. D Y

Fotoğraf 4.18. EBA'da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanına Ait “Hayalimdeki Gelecek” Başlığı Altında Yer Alan “Alıştırmalar” Soru Örneği

Tablo 4. 34. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

5. ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	
KAZANIMLAR	SORU SAYILARI
SB.6.5.1	29
SB.6.5.2	24
SB.6.5.3	21
SB.6.5.4	21
SB.6.5.5	22
SB.6.5.6	32

Tablo 4,35 EBA sitesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanına ait belirlenen kazanımları karşılayan kaçar adet sorunun yer aldığını göstermektedir. SB.6.5.1 kazanımına ait 29 adet, SB.6.5.2 kazanımına ait 24 adet, SB.6.5.3 ve SB.6.5.4 kazanımlarına ait 21 adet, SB.6.5.5 kazanımına ait 22 adet, SB.6.5.6 kazanımına ait ise 32 adet soru yer almaktadır. Toplamda bu öğrenme alanı içerisinde 149 adet çoktan seçmeli, açık uçlu, eşleştirme, boşluk doldurma ve doğru- yanlış soruları yer almaktadır. “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı içerisinde “SB.6.5.6 İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.” Kazanımında diğerlerine oranla daha fazla soru yer almaktadır. Kazanıma ait soru örneği aşağıda yer almaktadır;

1. Meslek seçimi, önemli bir karardır. Bu süreçte birtakım özellikler dikkate alınmalıdır.

- I. Zamanın şartlarına uygun olması
- II. İlgi ve yeteneklerimize uygun olması
- III. Severek yapabileceğimiz bir meslek olması

Meslek seçerken yukarıda verilen özelliklerden hangilerine dikkat etmemiz gerekir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Fotoğraf 4.19. EBA'da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanına Ait “Mesleğimi Seçiyorum” Başlığı Altında Yer Alan “Konu Testi” Soru Örneği

Tablo 4. 35. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

6.ETKİN VATANDAŞLIK	
KAZANIMLAR	SORU SAYILARI
SB.6.6.1	23
SB.6.6.2	23
SB.6.6.3	21
SB.6.6.4	21
SB.6.6.5	31
SB.6.6.6	28

Tablo 4,36 EBA sitesinde “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanına ait belirlenen kazanımları karşılayan kaçar adet sorunun yer aldığını göstermektedir. SB.6.6.1 ve SB.6.6.2 kazanımlarına ait 23 adet, SB.6.6.3 ve SB.6.6.4 kazanımlarına ait 21 adet, SB.6.6.5 kazanımına ait 31 adet, SB.6.6.6 kazanımına ait ise 28 adet soru yer almaktadır. Toplamda bu öğrenme alanı içerisinde 147 adet çoktan seçmeli, açık uçlu, eşleştirme, boşluk doldurma ve doğru- yanlış soruları yer almaktadır. “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanı içerisinde “SB.6.6.5. *Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar.*” Kazanımı kapsamında EBA sitesinde diğer kazanımlara oranla daha çok soruya yer verilmiştir. Kazanıma ait EBA sitesinden alınan soru örneği aşağıda yer almaktadır;

1. I. Yaşama hakkı
- II. Özel hayatın gizliliği
- III. Konut dokunulmazlığı

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda belirtilen temel hak ve ödevlerdendir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Fotoğraf 4.20. EBA'da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanına Ait “Haklarımın Bilincindeyim” Başlığı Altında Yer Alan “ Alıştırmalar” Soru Örneği

Tablo 4. 36. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı Kazanımlarına Ait Soru Sayıları

7.KÜRESEL BAğLANTILAR	
KAZANIMLAR	SORU SAYILARI
SB.6.7.1	30
SB.6.7.2	29
SB.6.7.3	26
SB.6.7.4	21

Tablo 4,37 EBA sitesinde “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanına ait belirlenen kazanımları karşılayan kaçar adet sorunun yer aldığını göstermektedir. EBA sitesinde SB.6.7.1.kazanımına ait 30 adet, SB.6.7.2 kazanımına ait 29 adet, SB.6.7.3 kazanımına ait 26 adet, SB.6.7.4 kazanımına ait 21 adet soruya yer verilmiştir. Bu öğrenme alanına ait toplamda EBA sitesinde 106 adet soru yer almaktadır. Bunlar çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, doğru yanlış ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. “Küresel Bağlantılar ” öğrenme alanı içerisinde “*SB.6.7.1. Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.*” Kazanımında diğer kazanımlara oranla daha fazla soruya yer verilmiştir. Kazanıma ait EBA sitesinden alınan soru örneği aşağıda yer almaktadır;

KONU TESTİ: Ticari İlişkilerimiz

1. Türkiye, yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Bu zenginliğin ortaya koyduğu potansiyel, Türkiye'nin ticari ilişkilerine yansımakta, ithalat ve ihracat değerlerini etkilemektedir.

Buna göre, Türkiye'nin kaynakları düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisinin ihracattaki oranının daha fazla olması beklenir?

- A) Tekstil ürünleri
B) Orman ürünleri
C) Petrol ürünleri
D) Elektronik ürünler

Fotoğraf 4.21. EBA'da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanına Ait “Ticari İlişkilerimiz” Başlığı Altında Yer Alan “Konu Testi” Soru Örneği

Aşağıda EBA sitesinden alınan “Alıştırmalar” başlığı altındaki soru örnekleri ve yorumları yer almaktadır;

Alıştırmalar - Değişen Rollerim

1. I. Üniversiteyi bitirdikten sonra Baran'ın mimar olması.
II. Kardeşi olan Melisa'nın abla olması.
III. Okulda yapılan seçimler sonrası Elif'in okul başkanı olması.

Yukarıda verilen örnek durumlardan hangisi, sonradan kazanılmış sosyal rollere örnek olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve III
D) II ve III

Çözümü Kapat

Çözüm

"Üniversiteyi bitirdikten sonra Baran'ın mimar olması." ve "Okulda yapılan seçimler sonrası Elif'in okul başkanı olması." ifadeleri sonradan kazanılmış sosyal rollere örnek verilebilir. Kardeşi olan Melis'in abla olması ise doğuştan kazanılmış sosyal roller arasındadır.

Doğru Cevap : C

3. Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanları D, yanlış olanları Y olarak işaretleyin.

- I. ► Bir grupta aynı anda birden fazla rolümüz olabilir. D Y
- II. ► Bir gruba üye olan bireylerin rollerinin gereklerini yerine getirmesine sorumluluk denilmektedir. D Y
- III. ► Öğrenci ya da öğretmen olmak okul içinde sahip olabileceğimiz sosyal rollerimize örnek gösterilebilir. D Y
- IV. ► Evlat veya kardeş olmak ilgi ve yetenek gerektiren sosyal rollerdendir. D Y
- V. ► Toplum içinde bulunduğumuz sosyal statümüz hep aynı kalır ve değişmez. D Y

4. Aşağıda verilen boşluklara uygun kelimeleri sürükleyin.

doğuştan	ezber	rollerimiz	yerine ve durumuna	ilgi ve yetenek	aile	sonradan	maddi durumuna
okul	sorumluluklarımız						

- I. ► Derslere çalışmak, okul araç ve gereçlerine sahip çıkmak okuldaki başlıca _____ arasındadır.
- II. ► Bireylerin içinde yer aldığı ilk sosyal kurum _____ dir.
- III. ► Toplum içinde bireyden beklenen davranış ve sorumluluklar bireyin toplum içerisindeki _____ göre belirlenir.
- IV. ► Kardeş ya da evlat olmak _____ sahip olduğumuz sosyal rollerimiz arasındadır.
- V. ► Doktor, mühendis, pilot vb. sosyal roller _____ gerektiren çalışarak sahip olduğumuz sosyal rollerimizdendir.

Fotoğraf 4.22. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “Değişen Rollerim” Başlığı Altındaki “Alıştırmalar” Soru Örnekleri

Alıştırmalar - Destan ve Yazıtlarda Türkler

1. Orta Asya Türk devletlerinde ülke, hükümdarın ve ailesinin ortak malı olarak kabul edilmiştir.

Verilen bu durum Orta Asya Türk devletlerinde;

- I. Taht kavgaları yaşanmasına neden olmuştur.
II. Merkezi otoritenin güçlenmesini sağlamıştır.
III. Devletlerin siyasal varlığının kısa olmasına neden olmuştur.

gibi olaylardan hangilerinin yaşanmasına neden olmuştur?

- A) Yalnız II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

Çözümü Kapat

Çözüm

Ülkenin hükümdar ve ailesinin ortak malı olması, taht kavgalarının yaşanmasına ve devletlerin kısa sürede yıkılmasına sebep olmuştur. Bu durum, merkezî otoriteyi güçlendiren değil, zayıflatan bir durumdur.

Doğru Cevap : B

2. Aşağıdakilerden hangisi Türklerde göçebe yaşamın ortaya çıkardığı sonuçlar arasında **değildir**?

Alıştırımlar - Destan ve Yazıtlarda Türkler

3. Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanları D, yanlış olanları Y olarak işaretleyin.

- I. ► Uygurlar, Kök Tanrı dinini benimseyerek yerleşik yaşama geçmeye başlamışlardır. D Y
- II. ► Mete Han, binlerce kişiden oluşan orduyu daha iyi yönetebilmek için onar, yüzer ve biner kişilik bölümlere ayırarak onluk sistem adı verilen bir ordu kurmuştur. D Y
- III. ► Tarihte bilinen ilk büyük Türk devleti, Orta Asya'da kurulan Kök Türk Devleti'dir. D Y
- IV. ► Ergenekon Destanı, Kök Türk Devleti'nin kuruluşunun anlatıldığı destandır. D Y
- V. ► Türklerin bilinen ilk alfabetesi, Kök Türkler zamanında kullanılan Orhun alfabetesidir. D Y

4. Aşağıda verilen boşluklara uygun kelimeleri sürükleyin.

Asya Hun	yuğ	divan	mimari	kurultay	kut inancı	kurgan	askeri	Kök Türk	maniheizm
----------	-----	-------	--------	----------	------------	--------	--------	----------	-----------

- I. ► Orta Asya Türk devletlerinde hükümdarlığın tanrı tarafından verildiğini ifade eden _____ hâkimdir.
- II. ► Orta Asya Türk devletinde devlet işleri _____ adı verilen mecliste görüşülürdü.
- III. ► Yerleşik hayata geçen Türk boyları _____ alanda birçok eser bırakarak tapınklar, anıt mezarlar ve tek katlı ev gibi

Alıştırımlar - Destan ve Yazıtlarda Türkler

5. Aşağıda Orta Asya ilk Türk devletleri ile ilgili verilen özelliklerin, hangi Türk devletine ait olduğunu ilgili alanlara işaretleyerek değerlendiriniz.

	Asya Hun Devleti	II.Kök Türkler	Uygurlar
I. ► Kendilerine ait alfabelerini kullanmışlar ve mimari alanda eserler bırakmışlardır.	☐	☐	☐
II. ► Bu dönemde Bilge Kağan, Köl Tigin ve Vezir Tonyukuk adına anıtlar dikilmiştir.	☐	☐	☐
III. ► En meşhur destanları, Oğuz Kağan Destanı'dır. Bu destanda Oğuz Kağan adlı kahramanın doğumu ve maceraları anlatılır.	☐	☐	☐
IV. ► Devletin bilinen ilk hükümdarı Tuman'dır (Teoman). Devlet, Tuman'ın oğlu Mete zamanında en güçlü dönemini yaşamıştır.	☐	☐	☐
V. ► Tahta oymalı matbaa tekniğini kullanmışlardır.	☐	☐	☐

Fotoğraf 4. 23. EBA'da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde "Kültür ve Miras" Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan "Destan ve Yazıtlarda Türkler" Başlığı Altındaki "Alıştırımlar" Soru Örnekleri

Fotoğraf 4.15 ve Fotoğraf 4.16, EBA sitesinde yer alan "Alıştırma" sorularını örnekleme amacıyla sunulmuştur. Fotoğraflarda da görüldüğü üzere alıştırma soruları içerisinde 1 ve 2. sorular çoktan seçmeli test şeklinde, 3. sorular doğru ve yanlış testi şeklinde, 4. sorular boşluk doldurma ve 5. sorular eşleştirme testi şeklinde hazırlanmıştır. Bu bağlamda "Alıştırma" başlığı altındaki soruların çoktan seçmeli test, boşluk doldurma, doğru yanlış ve eşleştirme sorularından oluşturulduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca boşluk doldurma sorusu olan

4.soruda soru öncüllerinin 5 bilgi kutucuklarının 10 olması soru hazırlamada dikkat edilecek hususların göz ardı edilmediğini göstermektedir. Soruların çözümleri ise yanda yer alan çözümü göster butonuna tıklayınca açıklamalı bir biçimde öğrenciye geri dönüt sağlamakta böylece öğrenciler de yanlışlarını anında öğrenme imkânı bulabilmektedirler. Çoktan seçmeli testlerin çözümleri de yine ‘Çözüm’ butonuna basıldığında açıklamalı bir şekilde öğrencilere sunulmaktadır.

Soruların kaçının test kaçının eşleştirme veya doğru- yanlış testi olduğunun sayıları öğrenme alanlarına göre değişebilmektedir. 6.sınıf kazanımları ile EBA’da yer alan alıştırmalar sorularının içerikleri incelendiğinde ise soruların kazanımları yansıttığı bir diğer ifadeyle kazanımlar ile uyumlu olduğu da görülmüştür.

Aşağıda EBA sitesinden alınan “Tarama” başlığı altındaki soru örnekleri ve yorumları yer almaktadır;

KONU TESTİ: Dünyanın Neresindeyim

1. Meridyenlerin özellikleri ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır**?

A Ardışık iki meridyen arasındaki zaman farkı 4 dakikadır.

B Bütün meridyenler bir kutupta başlayıp diğer kutupta biter.

C Meridyenler Ekvator’u ve paralelleri dik keser.

D Meridyenlerin boyları farklı uzunluktadır.

Doğru Seçenek: D

Çözüm

Ardışık iki meridyen arası 4 dakikadır. Bu durum Dünya’nın her yerinde aynıdır. Meridyenler, Ekvator’u dik açılarla keser. Bütün meridyenler bir kutupta başlayıp diğer kutupta bittiği için boyları birbirine eşittir. Dolayısıyla boyları farklı uzunlukta değildir.

1 A B C D

2 A B C D

3 A B C D

4 A B C D

5 A B C D

Fotoğraf 4. 24. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “Dünyanın Neresindeyim” Başlığı Altındaki “Tarama Testi” Soru Örneği

KONU TESTİ: Sosyal Bilimler ve Toplum

1. I. Ali Türkiye’nin ithalat ve ihracat oranları hakkında araştırma yapmak istemektedir.
II. Mehmet, insan çeşitliliği konusunu anlamaya çalışmaktadır.
III. Elif, eski çağ insanların nerede ve nasıl yaşadıkları ile ilgili sorularına cevap aramaktadır.

Buna göre Ali, Mehmet ve Elif sırasıyla sosyal bilimlerin aşağıdaki hangi dallarından yararlanmaları gerekmektedir?

A Ekonomi-Sosyoloji-Psikoloji

B Antropoloji-Hukuk-Sosyoloji

C Ekonomi-Antropoloji-Arkeoloji

D Hukuk-Psikoloji-Arkeoloji

Fotoğraf 4. 25. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Bilim, Teknoloji ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Sosyal Bilimler ve Toplum” Başlığı Altındaki “Tarama Testi” Soru Örneği

Fotoğraf 4.17 ve Fotoğraf 4.18 EBA sitesinde yer alan “Tarama Testi” başlığı altındaki soruları örneklemektedir. Tarama testi sorularının tamamı çoktan seçmeli sorular şeklinde hazırlanmıştır. Soruların cevapları “Cevapları Göster” butonuna basınca açıklamalarıyla birlikte ekrana gelmektedir. 6.sınıf kazanımları ile EBA’da yer alan tarama testi sorularının içerikleri incelendiğinde soruların kazanımları yansıttığı söylenebilmektedir.

Aşağıda EBA sitesinden alınan “Öğretmene Özel Alıştırma” başlığı altındaki soru örnekleri ve yorumları yer almaktadır;

Öğretmene Özel Alıştırma - Bir Projem Var

1. I. Tarihi özellikler
II. Coğrafi özellikler
III. Kültürel özellikler

Bir yatırım veya kalkınma projesi yapılırken o bölgenin yukarıda verilen özelliklerinden hangilerine dikkat edilmelidir?

- A Yalnız I
 B I ve II
 C II ve III
 D I, II ve III

Çözüm

Bir yatırım veya kalkınma projesi yapılırken o bölgenin tarihi, coğrafi ve kültürel özelliklerine dikkat edilmelidir. Bu özelliklere dikkat

Doğru Cevap : D

4. Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanları D, yanlış olanları Y olarak işaretleyiniz.

I. ► Bir projenin başarıya ulaşması için gerekli koşulların sağlanması önemlidir.	☐ D ☐ Y
II. ► Yatırım yapılacak bölgenin coğrafi özellikleri yatırım açısından önemli değildir.	☐ D ☐ Y
III. ► Kurum ve kuruluşlar yatırımcılara kredi imkânları sağlar.	☐ D ☐ Y
IV. ► Bir bölgede yürütülen ekonomik faaliyetler yatırım projelerini etkilemez.	☐ D ☐ Y
V. ► Yatırım projeleri geleceğe yönelik girişimlerdir.	☐ D ☐ Y

Fotoğraf 4. 26. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Bir Projem Var” Başlığı Altındaki “Öğretmene Özel Alıştırma” Soru Örneği

Fotoğraf 4.19’da gösterildiği üzere öğretmene özel alıştırma soruları da öğrencilere sunulan alıştırma sorularının tarzında hazırlanmıştır. İçerisinde çoktan seçmeli test, boşluk

doldurma, eşleştirme ve doğru yanlış şeklinde sorular yer almaktadır. Kazanımlar ve soru içerikleri incelendiğinde her hangi bir uyumsuzluk tespit edilmemiştir.

Aşağıda EBA sitesinden alınan “Öğretmene Özel Konu Testi” başlığı altındaki soru örnekleri ve yorumları yer almaktadır;

KONU TESTİ: Üç Kuvvet

1. Yeni yasa çıkarma veya var olan yasayı değiştirme gücüne yasama denir. Anayasamızda yasama görevi, Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiştir. TBMM’de, halk tarafından seçilen milletvekilleri, toplumun ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda yasaları oluşturur.

Aşağıdakilerden hangisi TBMM’nin yasama görevi dışında kalmaktadır?

- A Genel ve özel af ilanına karar vermek.
- B Para basılmasına karar vermek.
- C Kanun yapmak ve değiştirmek.
- D Uluslararası antlaşmaları onaylamak ve yayımlamak.

Doğru Seçenek: D

Çözüm

"Uluslararası antlaşmaları onaylamak ve yayımlamak." Cumhurbaşkanı'nın yürütme ile ilgili görevleri arasında yer almaktadır. Diğer seçeneklerde verilenler ise TBMM'nin yasama görevi içindedir.

Fotoğraf 4. 27. EBA’da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Etkin Vatandaşlık” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “ Üç Kuvvet” Başlığı Altındaki “Öğretmene Özel Konu Testi” Soru Örneği

6.sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında EBA sitesinde yer alan “ Öğretmene Özel Tarama Soruları” başlığı altındaki soruların hepsi çoktan seçmeli testlerden oluşmaktadır. Tarama testi sorularının üst düzey becerileri ölçmede yetersiz olduğu daha çok bilgi ve kavrama düzeyiyle sınırlı kaldığı yorumunu yapabiliriz. Soru sayıları 5 ila 10 arasında değişmektedir. Soruların içerikleri ile kazanımları karşılaştırdığımızda ise birbiriyle tutarlı ve uyumludur diyebiliriz.

Aşağıda EBA sitesinden alınan “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığı altındaki soru örnekleri ve yorumları yer almaktadır;

SOSYAL BİLGİLER LİDER TÜRKİYE
ÇALIŞMA SORULARI

Ad – Soyad	
Sınıf	
Tarih	

1. Türkiye'nin coğrafi konumu petrol ve doğalgaz gibi enerji kaynakları bakımından önem taşır mı? Açıklayınız.

Fotoğraf 4. 28. EBA'da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Küresel Bağlantılar” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “Lider Türkiye” Başlığı Altındaki “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” Soru Örneği

SOSYAL BİLGİLER ÖN YARGILARI KIRIYORUM
ÇALIŞMA SORULARI

3. Toplumumuzda özel gereksinime ihtiyaç duyan bireyler yer almaktadır. Bu bireylere karşı saygılı davranmalıyız. Toplum içerisinde rahat hareket etmeleri ve kendilerini toplumun bir parçası olduklarını hissetmelerini sağlamalıyız.
Birey olarak özel gereksinime ihtiyaç duyan bireyler için dikkat etmemiz gereken durumları maddeler hâlinde yazınız.

Fotoğraf 4. 29. EBA'da 6.sınıf Sosyal Bilgiler Sekmesinde “Birey ve Toplum” Öğrenme Alanı İçerisinde Yer Alan “Ön Yargılarımı Kırıyorum” Başlığı Altındaki “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” Soru Örneği

Fotoğraf 4.21 ile Fotoğraf 4. 22'de EBA sitesinde yer alan 6.sınıf kapsamındaki “Öğretmene Özel Çalışma Soruları” başlığı altındaki soru örnekleri gösterilmektedir. Bu başlık altındaki soruların tamamı açık uçlu sorulardır. Bu nedenle öğretmene özel çalışma sorularının üst düzey becerileri ölçmeye yönelik olduğu yorumunu yapabiliriz. Sol üst köşede de görüldüğü üzere öğretmene özel çalışma soruları ‘Vitamin’ adlı bir eğitim sitesinden alınmış sorulardır. Bu sorulara öğrenci girişiyile ulaşılamamakta öğretmen aracılığı ile öğrencilerle sunulmaktadır.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan EBA sitesinde 6.sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında yer verilen konu anlatım videoları ve sorularının 6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı içerisindeki öğrenme alanlarına dağılımının tablolaştırılarak ortaya konulduğu bu çalışmada; video ve soruların öğrenme alanlarına ait belirlenmiş kazanımlara uygunluğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma neticesinde EBA içeriklerinde eksiklikler tespit edilmiş, içeriklerin bazı öğrenme alanları ve kazanımları karşılamada yetersiz kaldığı saptanmıştır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

EBA’da 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Yer Alan Öğrenme Alanlarına Ait Konu Anlatım Videoları ve Sürelerine Dair Bulguların İncelenmesi İle Aşağıdaki Sonuçlara Ulaşılmıştır;

1. EBA sitesi içerisindeki konu anlatım videolarının düzenlenmesi ve sunumu öğrencilerin aradığına kolayca ulaşabilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu minvalde baktığımızda site içerisinde öğrenme alanlarındaki kazanım sayılarına eşit sayıda alt başlıklar oluşturulmuş ve konu anlatım videolarına da bu başlıklar altında yer verilmiştir. Böylece içeriklerin herhangi bir karışıklığa yol açmayan düzenli ve kolay ulaşılabilen bir yapıda sunulduğu söylenebilir. Yeşilyurt’un (2019) yaptığı çalışmada çıkan sonuçlardan biri ders içeriklerinin tasnifinin yeteri kadar belirgin yapılmamış olmasıdır. Araştırmanın yapıldığı tarihten sonraki yıllarda EBA’da yapılan düzenlemeleri ve gelişmeleri göz önüne aldığımızda bu konuda bir iyileştirmenin yapıldığı sonucuna ulaşabiliriz.
2. Sosyal Bilgiler öğretim programında öğrenme alanlarına ait konuların işlenmesi için ders saatleri belirlenmiştir. 6.sınıfta 7 öğrenme alanı içerisinde 2.sırada yer alan “Kültür ve Miras” öğrenme alanı diğer öğrenme alanlarına oranla en fazla ders saati (22) ayrılan alan olması bakımından en fazla konu anlatım videosunu (28) da içinde barındırmaktadır.

3. En az konu anlatım videosuna (5) sahip olan öğrenme alanı ise 7 öğrenme alanı içerisinde 4.sırada yer alan “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanıdır. Bu öğrenme alanına programda 12 ders saati ayrılmıştır.
4. Konu anlatım video sürelerine baktığımız zaman ise tüm videoların kazanım sayısına, içerik yoğunluğundaki değişime ve ayrılan ders saatine göre fark etmeksizin 1 ila 3 dakika arasında değişen sürelerle sahip olduğu belirlenmiştir. Kartal’ın (2017) Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA hakkındaki görüşlerini almaya yönelik yaptığı çalışmasında ise konu anlatımlı videoların sıkıcı olduğu sonucu çıkmıştır. Bu bağlamda araştırmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermemektedir.

EBA’ da Yer Alan 6.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Konu Anlatım Videolarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’ndaki Kazanımlar İle Uyumuna Dair Bulguların İncelenmesi İle Aşağıdaki Sonuçlara Ulaşılmıştır;

1. EBA’nın öğrenciler açısından etkili olabilmesi için öğretim programı doğrultusunda okullarda yüz yüze eğitimde işlenen derslerle uyumlu hatta derslerde öğrencilere sunulan bilgiler, görseller ve çeşitli etkinlikler bakımından da daha fazla içeriğe sahip olması gerekmektedir. Bu bakımdan EBA sitesi içerisinde yer alan konu anlatım videolarının kazanımları karşılayıp karşılayamadığı dikkate alındığı zaman bir takım eksikliklerin olduğu tespit edilmiştir. “Birey ve Toplum” öğrenme alanının ikinci ve dördüncü kazanımlarını ; “ Kültür ve Miras” öğrenme alanının birinci, üçüncü ve dördüncü kazanımlarını; “ Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanının birinci kazanımını; “ Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanının ikinci ve dördüncü kazanımını; “ Küresel Bağlantılar” öğrenme alanının dördüncü kazanımını karşılayan konu anlatım videolarında eksiklikler olduğu görülmüştür. Burada belirtilen eksikliklerin de dikkate alınarak konu anlatım videolarının zenginleştirilmesi EBA’nın öğretime olan katkısı açısından oldukça önemlidir. Nitekim EBA’ya yönelik yapılan çalışmalarda da içeriklerin yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu konuda Kartal (2017) araştırmasında “EBA’nın içerik olarak yetersiz olduğunu, bu nedenle sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından istenilen seviyede kullanılmadığı ve geliştirilmesi gerektiği” sonucuna ulaşmıştır.

Öner (2017) araştırmasında “5. 6. ve 7. sınıflar arasında içerik bakımından karşılaştırma yapmış ve diğer sınıf seviyelerine göre en fazla içeriğin 6.sınıfa ait olduğu” sonucuna ulaşmıştır. EBA platformundaki içeriklerin sadece belli başlı konularda değil tüm üniteler dahilinde zenginleştirilmesi ve güncellenmesi önerisinde bulunmuştur. Taşkiran (2017) araştırmasında “içeriğin zenginleştirilmesi ve gerekli alt yapının sağlanması ile EBA’nın daha faydalı olacağı” sonucuna ulaşmıştır. İnanoğlu (2019) çalışmasında EBA’daki Sosyal bilgiler ders içeriklerinin yetersiz olduğuna, Sosyal bilgilerin tarih coğrafya gibi alanlarda çok geniş bir konu ağına sahip olması nedeniyle daha fazla içeriğin olması gerektiğine vurgu yapmıştır. Yeşilyurt (2019) yaptığı çalışmada “ öğretmenlerin bir kısmının içerik yetersizliği nedeniyle EBA’yı kullanmadıkları ayrıca içerik yetersizliği sebebiyle EBA’yı faydalı bulmadıkları” sonucuna ulaşmıştır. Demirçelik (2019) araştırmasında “ içerik yetersizliği olduğu ve bu konunun öğretmenlerin faaliyetlerini olumsuz etkilediği” sonucuna ulaşmıştır. Yerli (2018) çalışmasında “ içeriklerin artırılması gerektiği” sonucuna ulaşmıştır. Ceylan’ın (2019) çalışmasında “ EBA’da ki içeriklerin Sosyal bilgiler dersi kazanımlarına uygun olduğu, coğrafya içeriklerinin ise yetersiz olduğu” sonucuna varmıştır. Yapılan araştırmaların sonuçları çalışmamızın sonucunda belirlenen içeriklerde eksikler olduğu konusunda benzerlik göstermektedir. Fakat Demirçelik’in (2019) araştırmasında ulaştığı “videoların kazanımlarla uyummadığı” sonucuyla örtüşmemektedir.

2. EBA sitesindeki konu anlatım videolarının öğrencilerin gelişim seviyesine uygunluğu, görüntü kalitesi, dikkat çekiciliği, ses kalitesi, anlatıcının konuyu akıcı anlatabilmesi, bilgi kirliliği... vb gibi unsurlar açısından da uygun olması öğrencileri güdüleme, motivasyon sağlama, dersi sıkıcılıktan çıkarma gibi alanlarda etkisi büyüktür. Bu açıdan değerlendirdiğimizde konu anlatım videolarında canlı ve dikkat çekici renkler kullanılmıştır. Görüntü çizgi karakterler şeklinde sunularak öğrenci seviyesine hitap edebilen unsurlar barındırmaktadır. Ayrıca görsellerin fazla kullanılması ile kafa karıştırıcı ve odaklanmayı engelleyici bir etki gözlenmemiştir. Konuların içeriğine göre kimi videolarda bilgiler hikâyeleştirilerek sunulmaktadır bu da odaklanmayı ve konudan kopmamayı sağlamaktadır.

Anlatım yoğun, gereksiz ve bilgi kirliliği yaratacak unsurlardan arındırılmıştır. Video sürelerinin kısa olması sebebiyle de ayrıntılara girilmeden sade ve anlaşılır şekilde sunulduğu söylenebilir. Yerli (2018) yaptığı çalışmada videoların kısa olduğu sonucuna ulaşmıştır, bu bakımdan araştırmamızla benzerlik göstermektedir. Ayrıca videoların kısa olmasının etkileşimli tahta kullanımını sınırlandırdığını belirtmiştir.

EBA’da 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Yer Alan Öğrenme Alanlarına Ait Sorulara Dair Bulguların İncelenmesi İle Aşağıdaki Sonuçlara Ulaşılmıştır;

1. Eğitim Bilişim Ağı’nda sorular bölümünde en çok sorunun yer aldığı öğrenme alanlarının öğretim programında da en fazla ders saatinin ayrıldığı öğrenme alanlarıyla paralellik gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre en fazla 152 soru “ Kültür ve Miras” öğrenme alanında 2. olarak 149 soru “ Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanında, 3. olarak da 147 soru “ Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanında yer almaktadır.
2. EBA’da yer alan sorular çoktan seçmeli testlerden, boşluk doldurmalardan, eşleştirmelerden, doğru- yanlış testlerinden ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Tüm öğrenme alanlarında en fazla soruya “Konu Tarama” kategorisinde yer verilmiştir. Ve “Konu Tarama” kategorisinde soruların tamamı çoktan seçmelidir. 7 öğrenme alanına ait toplamda 280 adet “Konu Tarama” sorusu bulunmaktadır.
3. “Öğretmene Özel” başlığı altında yer alan sorulara öğretmenler kendi sayfalarından ulaşabilmektedirler. Açık uçlu sorularda yalnızca “Öğretmene Özel” bölümünde yer alan sorular içerisindeki “Çalışma Soruları” başlığı altında yer verilmiştir. Ve bu açık uçlu soruların hepsi “Vitamin” adlı eğitim sitesinden alınmış sorulardır. Öğrenciler kendi sayfalarında bu sorulara ulaşamamaktadırlar.

EBA’ da Yer Alan Soruların (Alıştırma, Tarama Ve Öğretmene Özel) 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları İle Uyumuna Dair Bulguların İncelenmesi İle Aşağıdaki Sonuçlara Ulaşılmıştır;

1. EBA sitesinde 6.sınıf seviyesi kapsamında yer verilen soruların sosyal bilgiler öğretim programındaki 6.sınıf kazanımlarını karşılayabildiğini bu manada her hangi bir uyumsuzluğun belirlenmediğini söyleyebiliriz. Bilgi kirliliği yaratacak kazanımlarla alakasız soruların yer aldığı bir duruma rastlanmamıştır. Sorular öğrencilerin gelişim seviyesine uygun düzeyde, net ve anlaşılır bir biçimde sunulmuştur. Soruların çözümleri “cevabı göster” butonunu işaretleyince açıklamalarıyla çıkmakta böylece öğrencilere bilgi yanlışlarını anında görme imkânı sağlamaktadır. Soruların, öğretmen ve öğrencilere değerlendirme aşamasında önemli ölçüde faydası olacağı düşünülmektedir. Nitekim Kartal (2017) yaptığı araştırma sonucunda öğretmenlerin en çok kullandığı içeriklerin soru-test ve konu anlatım videoları olduğunu ifade etmiştir.

5.2. Öneriler

- Konu anlatım videolarının öğrencilerin derse ilgisini diri tutmak ve beş duyu organını işe katmak adına derslerde izletilmesinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca ders sonunda anlatılanların pekiştirilmesi amacıyla da konu anlatım videolarından yararlanılmaktadır. EBA’da yer alan video süreleri ise 1-3 dakikayı geçmeyecek kadar kısadır. Bu bakımdan EBA sitesine konu anlatım videosu eklenirken kazanım ve bilgi yoğunluğu dikkate alınarak videoların zengin bilgiler içermesine ve sürelerinin daha uzun olmasına dikkat edilmesi önerilmektedir.
- Bu araştırma sonucunda ve EBA hakkında yapılan diğer pek çok araştırmanın sonucunda Sosyal bilgiler kapsamında EBA da yer alan içeriklerin yetersiz görüldüğü sonucu çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda içeriğin daha fazla zenginleştirilmesi ayrıca gelişen ve değişen şartlar doğrultusunda belirli aralıklarla güncelleştirilmesi önerilmektedir.
- EBA içeriklerinin daha fazla zenginleştirilmesi için EBA kullanımı ve içerik yüklenmesi konusunda hizmet içi eğitimler verilmesi, öğretmenlerin ve akademisyenlerin bu bağlamda teşvik edilmesi amacıyla çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Açık uçlu soruların üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik olması sebebiyle bu tür sorulara öğrencilerin kendi sayfalarından ulaşabileceği şekilde de yer verilmesi ve çoğaltılması tavsiye edilmektedir.

- EBA sitesi içerisinde bireysel farklılığa sahip öğrenciler için de her sınıf seviyesine ait içerikler eklenmesi öğretmen ve öğrenciler açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu sayede EBA'yı eğitimin her alanına dahil ederek kullanımının yaygınlaştırılması sağlanabilir.
- EBA konusunda yapılan araştırmalar dikkate alındığında EBA sitesi içerisindeki içeriklerin güncellenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda içerikler güncellendikçe güncelleme tarihlerinin belirtilmesi tavsiye edilmektedir.

KAYNAKLAR

- ASLAN, E. (2016).Geçmişten Günümüze Sosyal Bilgiler. Dursun Dilek (Ed.).*Sosyal Bilgiler Eğitimi içinde* (s.3-47). Ankara: Pegem Akademi.
- ATEŞ, M., ÇERÇİ, A. & DERMAN, S. (2015). Eğitim Bilişim Ağında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 105-117.
- BARTH, J.L. & DEMİRTAŞ, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi Kaynak Üniteler*. Ankara: YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi.
- BAŞ, T. & AKTURAN, U. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö.E., KARADENİZ, Ş. & DEMİREL, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- CEYLAN, Ö. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretilmesinde EBA'dan (Eğitim Bilişim Ağı) Yararlanma Düzeyleri ve Önerileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- CRESWELL, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Mesut Bütün & Selçuk Beşir Demir (Çev. Ed.). Ankara: Siyasal.
- ÇAKMAK, Z., TAŞKIRAN, C. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Perspektifinden Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Platformu. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (9), 284-295.
- ÇATAK, M. (2016). Sosyal Bilgiler Programının Tarihi Gelişimi. Selçuk Şimşek (Ed.), *Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri İçin Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s.2-24). Ankara: Anı.
- ÇİÇEKLİ, E. (2014). *Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Fatih Projesi Kapsamında Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- DEMİR, D., ÖZDİNÇ, F. ve ÜNAL E. (2018). Eğitim Bilişim Ağı (Eba) Portalına Katılımın İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 407- 422.
- DEMİR, S. B. (Ed.). (2015).*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Başarının Sırları*. Ankara: Eğiten Kitap.
- DEMİRÇELİK, D. A. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin EBA Hakkındaki Görüşleri: Yozgat İli Örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- DEMİREL, Ö. (2012). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri Öğretme Sanatı* (19.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- DOĞANAY, A. (2003). Sosyal Bilgiler Öğretimi. Cemil Öztürk, Dursun Dilek (Ed.), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.16-43). Ankara: Pegem Akademi.
- ERDEN, M. (Tarihsiz). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım.
- GENÇ, Z. (2019). *Fırsat Eşitliği Bağlamında Eğitimde Teknoloji: FATİH Projesi örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). T.C Kocaeli Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- GÖK, A. (2014, October). Current situation, usage, management and integration of smart classroom Technologies within the scope of FATİH Project: A multiple case study. Ankara.
- GÜNDEN, S. (1995). Sosyal Bilgiler Öğretimine Genel Bakış. Meral Çileli (Ed.), *İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları* içinde (s.22-33). Ankara Türk Eğitim Derneği.
- GÜVENDİ, G. M. (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı'nın Öğretmenlere Sunmuş Olduğu Çevrimiçi Eğitim ve Paylaşım Sitelerinin Öğretmenlerce Kullanım Sıklığının Belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- İNANOĞLU, A. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı'nı (EBA) Kullanmak: Nasıl ve Ne Kapsamda?*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İSKENDER, H. (2016). Eğitim Bilişim Ağı'nda bulunan 7.sınıf Türkçe dersi videolarının ilköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programıyla uyumu. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(24), 1043-1068.
- KARTAL, M. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Hakkındaki Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- KILIÇIBÜYÜK, E. (2019). *Fatih Projesi İle İlgili Öğretmen Görüşleri*.(Tokat İli Örneği). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Amasya Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- MERRIAM, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Selahattin Turan (Çev. Ed.). Ankara Nobel
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar*. (<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354>; adresinden 09 Ocak 2020 tarihinde erişilmiştir).
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019). *Eğitimde FATİH Projesi Hakkında*.

(<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html>;/ 14 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir).

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2019). *EBA Hakkında*. (<http://www.eba.gov.tr/hakkinda/tam>; 14 Aralık 2019 tarihinde erişilmiştir).

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2022). *FATİH Projesi web sitesi*. Erişim Adresi: (<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html> ; 12 Ocak 2022 tarihinde erişilmiştir.)

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2022a). *FATİH Projesi web sitesi*. Erişim Adresi: <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/icerik.html> ; 12 Ocak 2022 tarihinde erişilmiştir.

MOFFATT, M. P. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi Orta Dereceli Okullarda Sosyal Bilgilerin Organizasyonu, Öğretimi ve Teftişi*. Nesrin Oran (Çev.). İstanbul: Maarif.

MUTLU, M. E. (2013). E-Öğrenme. Özgür Yılmazel (Ed.), *Temel Bilgi Teknolojileri II* (s. 98-122). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

ÖZDEMİR, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntem Bilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 323-343.

ÖZTÜRK, C. & OTLUOĞLU, R. (2003). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler Yazılı Materyaller*. Ankara: Pegem Akademi.

ÖZTÜRK, C. (2006). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış, C.Öztürk. (Ed.) *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım* (s.21-50). Ankara: Pegem Akademi.

PATTON, M. Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: M. Bütün & S.B. Demir.) Ankara: Pegem Akademi.

PAYKOÇ, F. (1995). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çağdaş Eğilimler. Meral Çileli (Ed.), *İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları* içinde (s.1-41). Ankara: Pegem Akademi.

SAFRAN, M. (Ed.) (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (3.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

SAFRAN, M.(2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Genel Bakış. Bayram Tay, Adem Öcal(Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.2-16). Ankara: Pegem Akademi.

SEVER, R. (Ed.) (2015). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Nobel.

ŞİMŞEK, S. (2016). Sosyal Bilgiler Programlarının Yapısı ve Özellikleri. Selçuk Şimşek (Ed.), *Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri İçin Sosyal Bilgiler Öğretimi* (s. 27-55). Ankara: Anı.

TTKB, (2017).Müfredatta Yenilik ve Değişiklik çalışmalarımız üzerine. *Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı*.

TAY, B. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminin Dünü Bugünü ve Yarını. Refik Turan, Kadir Ulusoy (Ed.), *Sosyal Bilgilerin Temelleri* içinde (s. 5-19). Ankara: Pegem Akademi.

- BEKTAŞ ÖZTAŞKIN, Ö. (2019). Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler. Refik Turan, Tahsin Yıldırım (Ed.), *Sosyal Bilgilerin Temelleri içinde* (s. 9-13). Ankara: Anı.
- YERLİ, M. S. (2018). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Uygulamasının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adıyaman Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- YEŞİLBURSA, C. C. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Temel Yaklaşımlar. Cengiz Dönmez, Kubilay Yazıcı (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde* (s.49-56). Ankara: Pegem Akademi.
- YEŞİLYURT, S. (2019). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına İlişkin Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- YILDIRIM, A & ŞİMŞEK, H (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (10. Baskı) Ankara: Seçkin
- YILDIRIM, A & ŞİMŞEK, H (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.